

KÖZTELEK

KÖZ- ÉS MEZŐGAZDASÁGI LAP.

AZ ORSZÁGOS MAGYAR GAZDASÁGI EGYESÜLET HIVATALOS KÖZLÖNYE.

Megjelenik minden szerdán és szombaton.

<p>Az országos magyar gazdasági egyesület tagjai ingyen kapják.</p> <p>Nem tagoknak előfizetési díj: Egész évre 20 korona, félévre 10 korona, negyedévre 5 korona.</p>	<p>Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület tulajdona.</p> <p>Az egyesületi tanács felügyelete alatt: Főszerkesztő és kiadónak felelős: Forster Géza az OMGE. igazgatója. Felelős szerkesztő: Szilassy Zoltán az OMGE. szerkesztő-titkára.</p>	<p>Szerkesztőség: Budapest, IX., Köztelek-utca 8. Kiadóhivatal: Budapest (Köztelek), Üllői-út 25. szám.</p> <p>Kéziratokat a szerkesztőség nem küld vissza.</p>
---	---	---

AZ „OMGE.” KÖZLEMÉNYEI.

Ülésnapok a Közteleken.

1904. február 13. d. u. 4 órakor. Közgazdasági szakosztály ülése.
" " 18. d. u. 6 órakor. Állattenyésztési és állategészségügyi szakosztály ülése.
" " 23. d. e. 10 órakor. Igazgatóválasztmány ülése.

Meghívó

a közgazdasági szakosztály

folyó évi február hó 13-án, azaz szombaton délután 4 órakor a Köztelek székház (Köztelek-utca 8. sz.) első emeleti tanácstermében tartandó ülésére.

Tárgyak:

1. A korona értékű számítás kötelezővé tétele.
2. Az 50 kg-os tőzsdei jegyzések szabályozása.
3. A gaponapiaczi hírszolgálat szervezése.
4. Javaslat keskenyvágányu vasutak létesítése tárgyában.
5. A malmok fuziója.

Budapest, 1904. február 8.

Zselénski Róbert gróf s. k.,
szakosztályi elnök.

Meghívó

az Országos Magyar Gazdasági Egyesület állattenyésztési és állategészségügyi szakosztálya 1904. évi február hó 18-án (csütörtök) d. u. 6 órakor a „Köztelek” tartandó ülésére.

Tárgy:

Ujhelyi Imre gazd. akadémiai tanár előadása: állattenyésztési egyesületek és szövetkezetek létesítéséről s e tárgyban javaslat.

Tormay Béla,
szakoszt. elnök.

Felhívás a tenyésztő gazdákhöz.

(Állategészségügyi mizériák.)

Aligha adott még törvény és az ennek alapján kiadott rendeletek annyi jogos panaszra okot, mint az állategészségügyi szakszolgálat államosításáról szóló törvény és az ez alapon napvilágot látott özöne a rendeleteknek. A gazdák érdekképviseletai s a tenyésztők panaszai folytonosak ezek miatt s állatforgalmunk a legnagyobb mértékben meg van nehezítve. Ez a körülmény indította az Országos Magyar Gazdasági Egyesületet arra, hogy ismételtén foglalkozzék állategészségügyünk bajaival, illetve a forgalmat korlátozó kormányrendeletekkel, melyeknek ügye legközelebb kerül szőnyegre illetékes szakosztályunkban. Hogy lehető teljességükben mutathassunk rá a forgalmat nehezítő felesleges és a gyakorlati életben keresztül nem vihető intézkedésekre, arra kérjük gazdatársainkat, sziveskedjenek minél rövidebb időn belül közölni velünk a szóbanforgó törvények és rendeleteknek azon intézkedéseit, melyek megváltoztatását és hatályon kívül helyezését szükségesnek tartják, mint olyanokat, melyek a járványok elfojtására alkalmatlanok, de e mellett az állatforgalmat feleslegesen megnehezítik s a tenyésztőket megkárosítják. Az erre vonatkozó felvilágosításokat kérjük az OMGE. igazgatósága címére beküldeni.

XXI-ik Tenyészállatvásár.

Az „Országos Magyar Gazdasági Egyesület” XXI-ik tenyészállatvásárját 1904-ik évi március hó 26. és 27-ikén tartja meg Buda-

pesten a „Tattersall Részvénytársaság” istállóiban (szemben a Keleti pályaudvarral).

A vásár tervezetét a bejelentési ivekkel egyetemben az „Országos Magyar Gazdasági Egyesület” titkári hivatala a tenyésztőknek már szétküldötte. Aki ilyen tévedésből nem kapott volna, a titkári hivatal egy levelező-lapon történő felszólításra azonnal megküldi a szükséges nyomtatványokat és tervezeteket.

A tenyészállatvásárral kapcsolatosan gép- és eszközkijelöltés is tartatik.

Felhívjuk tenyésztőink figyelmét arra a körülményre, hogy a földművelésügyi miniszter tekintettel arra, hogy a tenyésztő gazdaközönség részéről nagymérvű kereslet nyilvánul tisztavérű eredeti szimmenthali fajta, hágóképes fiatal tenyészbikák iránt, a „Magyar Mezőgazdák Szövetkezete” útján 25 db szimmenthali és 5 db montafuni tenyészbikát szerzetett be az Alpes vidékéről és ezeket a tenyészállatvásáron fogja eladni a tenyésztőknek árverés útján. Kiküldési árul a vételár szerepel a bikák bevásárlási átlagára 800 koronánál magasabb nem lehet. Ezenkívül a „Magyar Mezőgazdák Szövetkezete” is egy nagyobb kollekczió nyugati vérű tenyészállatot hoz fel a tenyészállatvásárra, úgy, hogy a gazdaközönségnek ilymódon kiválóan jó alkalom nyílik elsőrendű tenyészállatok bevásárlására az „Orsz. Magy. Gazdasági Egyesület” által rendezendő tenyészállatvásáron. *Rendező bizottság.*

Szuperfoszfát műtrágyaközvetítés.

Az OMGE. szuperfoszfát műtrágyaközvetítő központi irodája 48 fillérért közvetíti a 19—20¹/₂%-os és 49 fillérért a 16—18%-os szuperfoszfát kilogrammperezentjét a megrendelő állomására. *Fizetési feltételek:* 1 hónapon belüli fizetés esetén 3% engedmény, 6 hóig kamatmentesen, azontul az osztr. magy. bank mindenkori kamatlábjánál 1¹/₂%-kal magasabb kamatfizetéssel. Megrendelések e feltételek alatt csak teljes vagonrakományokra fogadtnak el; kisebb szállítmányoknál megtérítendő a vagonrakomány és darabáru közötti szállítási díjkülönbözet. Megrendelések az OMGE. műtrágyaközvetítő

*Legmegbízhatóbb vetőmagvak
beszerzésére ajánljuk a
Magyar Mezőgazdák Szövetkezetét
Budapest I. alkotmány utca 31.*

irodájához (Budapest, IX. Köztelek-utca 8. sz.) intézendők, mely kívánatra a részletes szállítási feltételeket is közli. A részletes közvetítési feltételek a *Köztelek* 1903. évi 99. és 101. számaiban már megjelentek és mindenről bő tájékoztatást nyújtanak.

Földmívelési és növénytermesztési szakosztály ülése.

(1904. február 4.)

Jelen vannak *Dessewffy* Emil gróf elnöklése alatt: *Cserháti* Sándor, a szakosztály al-elnöke, *Bujanovics* Sándor, az OMGE. alelnöke, *Beimel* Jakab, *Bethlen* István gróf, *Bodó* Lajos, *Dégen* Árpád dr., *Gerhardt* Guidó, *Gerentsér* Jenő dr., *Hampl* Antal dr., *Harsány* Oszkár, *Haldek* Ignác, *Hoffer* Sándor, *Hefty* Frigyes dr., *Kodolányi* Antal, *Körfer* N. dr., *Lamberger* Miksa, *Mike* János, *Murányi* Nándor, *Propper* Samu, *Reusz* Henrik, *Reusz* Andor dr., *E. Szentmariay* Dezső, *Szomjas* Lajos dr., *Tervey* Imre dr., *Thaisz* Lajos, *Wiener* Mosko szakosztályi tagok, a tisztviselői kar részéről *Forster* Géza igazgató, *Rubinek* Gyula ügyvezető-titkár és *Jeszenszky* Pál titkár, mint előadó.

Dessewffy Emil gróf elnök üdvözlőlvén a megjelent tagokat, az ülést megnyitja. A szakosztály napirendjére kitézett első tárgy története az, hogy bár évek óta foglalkoztatja a szakosztályt az aranka irtásának kérdése, még sem bírjuk ezt a veszedelmet leküzdeni. Az egyesület még ez év elején felkérte *Thaisz* Lajos urat, a budapesti m. kir. vetőmagvizsgáló-állomás asszisztensét, hogy az aranka irtásáról előadást tartson.

A legutóbbi szakosztályi ülésen *Perczel* Ferenc felhozta, hogy az idén sokkal nagyobb mértékben terjedt el az aranka a heremagvak között, úgy, hogy az arankamentes heremagvak beszerzése nagy nehézséggel jár, másrészt a külföldről behozott heremagvakkal, melyek nincsenek ugyanazon elvek szerint ölmozva, mint a hazai termés, szintén nagy verseny támasztatik a hazai kereskedelemnek. E felszólalás folytán a szakosztály már előző ülésén tárgyalás alá vevén a kérdést, bizottságot küldött ki azon czélból, hogy javaslatot dolgozzon ki arra nézve, hogy mik lennének a legsürgősebben foganatosítható intézkedések, amelyekkel ezt a hájt bizonyos fokig képesek lehetnénk orvosolni. A kiküldött bizottság kidolgozta javaslatait, amelyeket *Thaisz* Lajos ur lesz szíves előadni.

A földmívelésügyi miniszter ur mai tanácskozásunkra képviselőként *Tervey* Imre dr., miniszteri osztálytanácsos, *Szomjas* Lajos dr. miniszteri titkár és *Hampl* Antal dr. miniszteri segédtitkár urakat küldötte ki, akiket elnök üdvözöl.

A szakosztály nevében köszönetét tolmácsolja a miniszter ur Excellenciájának, hogy a tanácskozásra képviselőt kiküldeni szíves volt. Felkéri ezután *Thaisz* Lajos előadót előterjesztésének a megtételére.

Thaisz Lajos: Tisztelt Szakosztály! Mielőtt a tulajdonképpeni tárgyra rátérnék, méltóztaság megengedni, hogy röviden visszapillantak arra, hogy mit tettünk eddig az aranka pusztítása terén. Ezelőtt több mint 20 évvel a föld-

mívelésügyi miniszterium magvizsgáló-állomásokat létesített s ez volt egyike a legfontosabb lépéseknek arra nézve, hogy az aranka pusztításának gátat vethessünk. A magvizsgáló-állomások intézményének ténykedése kezdetben csak arra irányult, hogy a gazdáknak és kereskedőknek tanácsot adjon a vetőmagvak jóságára nézve, de lassankint a magvizsgáló-állomás működésének határai kiszélesültek és főképpen az arankairtas ellen irányult a működése. A magvizsgáló-állomások létesülése után egy igen üdvös intézményt is létesítettek az állomáson, t. i. az arankamentes kereskedelemben kerülő löhere- és luczernamagvakat leplombozták. Ez az intézmény kitünően be is vált s körülbelül másfél évtizede működik, de most az a veszedelem fenyegeti ezen intézményt is, hogy oly arankafajok honosodtak meg az országban, amelyek magvát a heremagfőzül kipusztítani nem igen lehet. Attól lehet tartani, hogy a nagymagu aranka olymértvben fogja ellepni a herevetéseket, hogy ma holnap alig lesz leplombozni való áru, s ebből az a hátrány származnék, hogy az eddig hasznosnak bizonyult törvényes intézkedéseinket meg kellene másítani.

Ami az aranka elterjedése elleni óvintézkedéseket illeti, bátor vagyok felemlíteni, hogy mielőtt az 1894-ik évi XII-ik törvényt meghozták, annak idején, *Bethlen* András gr. miniszterségének ideje alatt, az országos gazdatanács foglalkozott az arankakérdéssel, s akkoriban *Teleki* Arvéd gróffal, aki nagy heremagtermesztő, javaslatot dolgoztunk ki, amelyet a miniszter akkor el is fogadott. E javaslat alapján jött létre az 1904. évi XII. t. cikk 51-ik §-a, amely a földön való irtást s az arankamentes mag árusítását rendeli el. Mikor azt láttuk, hogy ezen intézkedések nem elegendők, az „OMGE.” panaszt emelt a miniszteriumnál több ízben, sokszor tárgyalta ezt a nehezen megoldható kérdést és így született meg más kérdésekkel kapcsolatosan az 1895-ik évi XLVI. törvény, amely a mezőgazdasági termények és czikkék hamisításáról és tilalmazásáról intézkedik.

Mindezen intézkedések, amelyeket az imént vázoltam, nem voltak elegendők ahhoz, hogy az arankát ott fojtsuk el, ahol elsősorban kell elfojtanunk, t. i. a szántóföldön. Ennek oka az, hogy az 1894-ik évi XII-ik t. cikk azon intézkedését, mely az arankának a szántóföldön való kiirtását rendeli el, a hatóságok nem hajtották végre. Ez iránt felemeltük panaszos szavunkat, s a miniszterium majdnem minden évben bocsájtot ki rendeleteket, hogy hajtsák végre a hatóságok a törvény ezen intézkedését, azonban ezt nem tették meg. Ennélfogva nagyon is meg van indokolva határozati javaslatunknak első pontja, amely ezuttal sokkal szigorubb intézkedéseket követel, mint eddig követelt. A kiküldött bizottság úgy vélte megoldhatónak az arankairtas kérdését, hogy a földön való irtást szigoruan rendelje el a miniszter éppen azon oknál fogva, mert ezen nagyszemű arankafajok bejöttek az országba és ezeket másként kiirtani, mint a földön, lehetetlen.

Ami az arankának a vetőmag útján való elterjedését illeti, erre nézve szintén szükségesnek látok intézkedéseket. Itt a fővárosban a nagy magkereskedelem eléggé godozkodik arról, hogy a gazdaközönség arankamentes maghoz jusson. Mődjában áll ugyanis a nagy mag-

kereskedelemnek itt a budapesti magvizsgáló állomáson több-kevesebb nehézséggel hozzájuthatni a plombozásokhoz és így Budapestről a nagymagkereskedelem arankamentes heremagot juttat a természetközé. A vidéken másként áll a dolog t. i. a vidéken nemcsak a professzionatus magkereskedő foglalkozik magelárusítással, hanem minden fűszeres egyuttal magkereskedő, sőt még a pékek is árusítanak magot. Ez a magkereskedelemnek sajnálatos kinövése s ezen segíteni kellene, mert a kiskereskedő a versengés indokából olcsó magot vásárol össze s ezek árusítják el a főváros összes rostaalját és így kerül az arakás heremag a kiscgazdához, pedig éppen a kiscgazdik szeretném megvédeni, még pedig úgy, hogy a heremagvak elárusítási jogát ezektől el kellene venni. Aggodalmak merültek fel azonban arra nézve, hogy vajjon szabad-e ily törvényes intézkedést tenni. Szerintem szabad. Mert a mezőgazdaságra nézve fontos dolog, hogy a kiskereskedők ne legyenek az arankának terjesztői.

Az 1895-ik évi XLVI. törvényt amúgy is nehéz végrehajtani, mert a végrehajtó közegek nem rendelkezhetnek annyi szakértelemmel, hogy ezen törvényt végrehajthassák s az a nehézség is támad, hogy rendkívül fölszaporodott az ellenőrzendő kereskedők száma. Én tapasztalatból mondhatom, hogy egyes vidéki városokban nem egy, hanem 10—20—30 kereskedő is árusít magvakat, sőt a nagyobb központokban negyven-ötven magkereskedő is foglalkozik vetőmag elárusításával. A szolgabírák és rendőrkapitányok nem bírnak elég szakismerettel, hogy az 1895-ik évi törvényt végrehajthassák, épp azért szükséges, hogy a vidéken is közreműködjenek a magvizsgálók. A jelenlegi létszám mellett a magvizsgálók nem képesek közreműködni, azért a határozati javaslatnak egyik pontja az, hogy a magvizsgálók létszáma emeltessék s egyáltalán a magvizsgáló állomások újra szerveztessenek a magvizsgálói intézmény helyesebb beosztásával kapcsolatban.

Ami a külföldről beözönlő magvakat illeti, erre is szükségesnek tartom bizonyos intézkedéseket a megtételét. A nagy veszedelmet, amely a nagymagu aranka elterjedésével reánk hárul, Amerikának köszönhetjük s azért szükséges lépéseket tennünk nemcsak a külfölddel, de Ausztriával szemben is a nagymagu aranka behozatalának megállítására nézve.

A külfölddel szemben azt az intézkedést tartom szükségesnek, hogy emeltessék fel a megállapított 30 koronás vám 50 koronára.

A külföldről és Ausztriából hozzánk termelés czéljából behozott vetőmagok idehaza vizsgálattassanak meg arankamentesség szempontjából s csak arankamentesség esetében legyen az áru kézbesíthető, ha pedig arankás a vetőmag, küldessék az vissza az eladónak a külföldre.

Nemzetközi pályázat volna hirdetendő jó aranka-irtó gépekre. A vidéki gazdasági egyesületeket pedig föl kellene hívni, hogy a mostanihoz hasonló mozgalmat indítsanak az aranka terjedése ellen éppúgy, mint azt az „OMGE.” teszi.

Az osztrák gazdákat is föl kellene hívni, hogy ott is társadalmi uton követeljék a kor-

mánytól a kitérését.

Ezek elő a kiküldött szavított és kidterjesztési és

A szakosügyi miniszter

1. Intézk

évi XII. t. cz.

a földön való

és következő é

sék. Ezen inté

közegek fegyel

köteleztessenek

rendelet végre

biztosok által

uttal a minisz

a termelőket a

tási eljárásaira

2. Szake

miniszter az or

fajok (*Cuscuta* s

3. Intézk

luczerna és fű

legyen kötvé s

vásárokon is

hassák.

4. Mintho

csakis szakemb

gondoskodják a

magvizsgáló sz

Ezen kívül

szervezőndők é

megfelelően h

szervezetünkben

elégtenek volta

datoknak és mun

képtelenek.

5. Gondos

here és luczern

tassék meg, me

30 koronányi v

6. Intézk

külföldről, mint

behozott heref

megmintáztassar

megvizsgálattassar

ség esetében kéz

arankás, a felad

7. Irjon

nemzetközi pály

gépek szerkeszt

járásra, melylye

kitisztítható.

8. Átiratila

hasonló állásfog

közönséget figyel

veszedelmére s

ölmozott here é

vetőmagul.

9. Átiratila

stelle, hogy az os

aranka irtására

jen s szintén hi

mét e veszedele

Haldek Ig

tartja, hogy a

arankamentes

szükség van. M

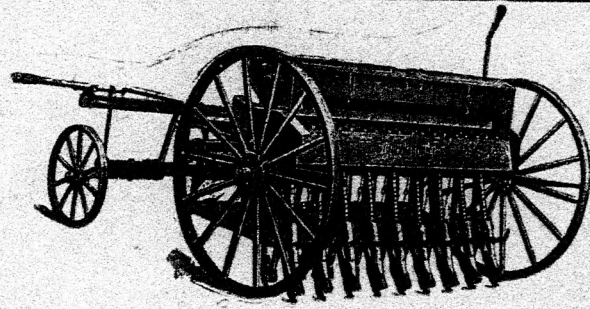
MIELŐTT VETŐGÉPET VESZ érdeklődjön az "UNICUM-DRILL"

VETŐGÉPEK IRÁNT GAZDATÁRSAINÁL. Ezen vetőgép az egyedüli, melylyel sik és hegyes talajon egyenletesen lehet vetni, mely a magot nem sérti és szabályosan elosztja. Több mint 22000 darab ily vetőgép van az egész világon elterjedve, melyekről ezer és ezer elismerő nyilatkozat áll a t. GAZDAKÖZÖNSÉG rendelkezésére.

MELICHÁR FERENCZ

KIZÁRÓLAGOS
VETŐGÉPGYÁRA

BUDAPEST, VI., NAGYMEZŐ-UTCZA 68. SZ.
Magyarországi vezérképviselő: SZÜCS ZSIGMOND.

MALOM

BUDAPEST

mánytól a hasonló intézkedések életbeléptetését.

Ezek előterjesztése után van szerencsém a kiküldött szűkebb bizottság által már megvitattott és kidolgozott határozati javaslatot előterjeszteni és elfogadásra ajánlani:

A szakosztály felirattal kéri a földmivelésügyi minisztert hogy:

1. Intézkedni sziveskedjék, hogy az 1894. évi XII. t. cz. 51-ik §-ának azon része, mely a földön való arankairtást rendeli el, a folyó és következő év nyarán szigoruan végrehajtsák. Ezen intézkedés végrehajtására az illetékes közegek fegyelmi vizsgálat és eljárás terhe alatt köteleztessenek s az e tárgyban kibocsájtandó rendelet végrehajtásának megtörténte miniszteri biztosok által ellenőriztessek. Intézkedjék egyúttal a miniszter, hogy e biztosok oktassák ki a termelőket az aranka legcélszerűbb irítási eljárásaira.

2. Szakembereivel tanulmányoztassa a miniszter az országban meghonosodott új aranka fajok (*Cuscuta svaveolens*) tenyésztési viszonyait.

3. Intézkedjék a miniszter, hogy lóhere, luczerna és fűmagvak elárúsítása engedélyhez legyen kötve s hogy ezeket heti és országos vásárokon is csak engedéllyel bírók árúsíthassák.

4. Minthogy az 1895. évi XLVI. t. cz. csakis szakemberek segédelmével hajtható végre, gondoskodjék a miniszter e célra kellő számú magvizsgáló szakemberről.

Ezen kívül a magvizsgáló állomások újjászervezendők és a főbb termelési vidékeknek megfelelően helyezendők el, mert jelenlegi szervezetükben, — főleg a szakszemélyzet elégtelen volta miatt — a reájuk háruló feladatoknak és munkahalmaznak megfelelni teljesen képtelenek.

5. Gondoskodjék a miniszter, hogy a lóhere és luczernamagra 50 korona vám állapíttassék meg, mert az új tarifában megállapított 30 koronányi vám nem elegendő.

6. Intézkedjék a miniszter, hogy úgy a külföldről, mint Ausztriából természetesen céljából behozott hereféle magvak a leadó állomáson megmintáztassanak, a magvizsgáló állomáson megvizsgáltsassanak és csakis az arankamentesség esetében közbesíthetők a vevőnek, ha pedig arankás, a feladónak visszaküldendő.

7. Irjon ki a földmivelésügyi miniszter nemzetközi pályázatot megfelelő arankatisztító gépek szerkesztésére, avagy oly tisztítási eljárásra, melylyel az aranka a heréből teljesen kitisztítható.

8. Átirattal felkérendők a társaságok hasonló állásfoglalásra s arra, hogy a gazdaságközönséget figyelmeztessék a nagymagvu aranka veszedelmére s hogy csak magyar állomásokon ölmözött here és luczernamagot használjanak vetőmagul.

9. Átirattal felkérendő az osztrák Central-stelle, hogy az osztrák kormánytól a nagymagvu aranka irtására hasonló intézkedéseket követeljen s szintén hívja fel az osztrák gazdák figyelmét e veszedelemre.

Haldek Ignác: Rendkívül nagy bajnak tartja, hogy a belföldön nem tudunk annyi arankamentes magot előállítani, amennyire szükség van. Magyarország körülbelül 80,000

mm. lóheremagot visz ki évenként. Az idén a külföldön rossz lóheretermés volt, mert ha ez nem lett volna, akkor a lóheremag kétharmad része még most is bent volna az országban. Ausztriában is oly rossz lóheremagtermés volt az idén, hogy annak felfrissítésére szintén magyar magvak vitettek ki.

Szóló tapasztalásból mondhatja, hogy a budapesti magvizsgáló-állomás talán tulszigoru a plombozásnál. Az a baj, hogy külföldről hozzák be hozzánk a magvakat vidéki kereskedőknek, de gazdáknak is, s ők 95—98% csiraképességért szavatolnak. Az egész Dunántulra és Nyugat-Magyarország legnagyobb részére Bécsből szállítatik a heremag, mert onnan olcsóbban kapják.

Áttérve a határozati javaslatra, annak első pontját helyesli a szóló, a harmadik pontra nézve az a véleménye, hogy az keresztül nem vihető. Szerinte minden kereskedőt kötelezni kellene arra, hogy eladó heremagját a hatóságnak bejelentse s ha a kereskedő ezt be nem jelenti, súlyos büntetéssel sújtassék. Ezt azonnal meg kellene kezdeni.

Nagy hiba a magvizsgáló-állomások részéről, hogy a beküldött mintákat azonnal nem vizsgálják meg, hanem két, három, négy, sőt öt hét is eltelik, amíg a vizsgálatot megejtik. Ez is indokolja a magvizsgáló-állomások személyzetének szaporítását. A határozati javaslat a magvizsgáló-állomások újjászervezésére nézve is tartalmaz intézkedéseket. Szóló azon nézetének ad kifejezést, hogyha az újjászervezés megtörténik, okvetlenül egy országos központot kell létesíteni. A heremag vámjának emelése nézete szerint keresztül nem vihető, mert retorziótól kell tartanunk. Csak Amerika, Olaszország és Franciaország ellen kellene a vámkokat emelni, mert tulajdonképpen onnan hozzuk be a magot. Olaszországtól és Franciaországtól nem kell félni, mert ott ugyis bevitteli vám van, de az exportot sújtani nem szabad.

A javaslat hatodik pontját rendkívül nehéz keresztülvinni s e pont feleslegessé is válik az esetre, hogyha szólonak azon indiványa elfogadtatnék, hogy a vidéki kereskedők kötelesek bejelenteni a hozzájuk érkezett heremagvakat. Ha súlyos büntetés szabatik ki ez irányban a be nem jelentőkre, szóló azt hiszi, hogy a vidéki kereskedelem 80%-a be fogja jelenteni.

Bujanovics Sándor: Mint gyakorlati gazda a javaslat intencióját helyesli, de mint gyakorlati embernek igen nagy aggodalmi vannak aziránt, hogy vajjon e javaslat keresztülvihető-e s célt érhetünk-e ezen a módon? Ha csak bizonyos fokig célt érünk, az is előny, de szóló fölvilágosítást kér az iránt, hogy miként magyarázandók a határozati javaslat első pontjának rendelkezései.

Az első szakasz kötelezőleg kimondja, hogy az arankairtás minden községben hatósági ellenőrzés mellett súlyos bírság terhe alatt a folyó és a következő év nyarán szigoruan végrehajtsák. Méltóztassék meggondolni, hogy mit jelent ez az intézkedés, hogyha keresztül akarjunk vinni; ennek csak akkor volna eredménye, hogyha azt képesek vagyunk az egész ország területén keresztülvinni. A Felvidéken, amelynek szegénysége folytán a bükköny mel-

lett egyedüli mesterséges takarmánya a lóhere, jóformán minden községben még a három holdas zsellérnek is van lóherése. A Felvidéken későbbben indul meg a vegetáció, tehát az arankairtás június hó elején lehetetlen s a második lóheretermésnél már az arankafoltok ellepik a földet. Most méltóztassék meggondolni, hogy micsoda hatósági erő kell itt az 1894-ik évi XII-ik t. cz. végrehajtására, amely a földön való irtást rendeli el. A Felvidéken különben sincs meg a munkaerő az irtásra. A határozati javaslat első pontja az intézkedés végrehajtására a megyei hatóságokat kötelezi fegyelmi eljárás terhe alatt. Nem azt mondja szóló, hogy ne irtsuk, ajánljuk az arankairtást lehetőleg ott, ahol lehet s alkalmazzunk bizonyos kényszerítő eszközöket is, prémiumokat is, de ily ridegen odaállítva általánosságban az egész országra terjedőleg az irtás kötelezővé tételét, keresztülvihetetlennek tartja szóló, s főképpen a kisgazdaközönség tételnek ki ekként indokolatlan zaklatásnak. Azt mondaná ki inkább, hogy az arankairtás a lehetőség keretén belül rendeltessék el, mert úgy végrehajtvá, amint itt a javaslatban kontempláltatik, vagy mint a törvény a végrehajtást előírja, szóló attól sok eredményt nem vár.

Nem tartja célravezetőnek Haldek indítványát sem, amely szerint a vidéki kereskedők bírság, vagy elültetés terhe alatt köteleztessenek érkezett heremagvaik bejelentésére. Aggálya van az iránt is, hogy a javaslat hatodik pontja miként lesz keresztülvihető. Odakonkludál, hogy a javaslat intencióját helyesli, mint gazda, s kívánatosnak tartja, hogy ez a nagy veszedelem minél előbb elháríttassék, vagy legalább enyhíttessék, de a siker tekintetében vannak aggályai.

Dégen Árpád dr. röviden szólal fel, mert csak azt ismételné, miket már a szűkebb bizottsági tárgyaláson előadott, t. i. rendkívül fontosnak tartja azt, hogy a szakemberek, akik a vidékre ki fognak küldetni, hogy a gazdaságközönséggel az arankairtás helyes módját megismertessék, központilag legyenek szervezve. Szükségesnek tartja azt is, hogy a gazdasági szak tudósítók is vonassanak be az arankakárok bejelentéséhez.

Haldek azon megjegyzésére hogy a budapesti magvizsgáló állomás a plombozásban tulszigoru, megjegyzi a szóló, hogy a budapesti magvizsgáló-állomásnál ugyanazon eljárás követetik a plombozásra nézve, mint a bécsi állomáson.

Cserhádi Sándor: A javaslat első pontjára nézve ugyanabban a véleményben van, mint Bujanovics, s nem vár attól eredményt, hogy ha az irtási eljárás ellenőrzése a hatóságokra bízatik. Helyesli azonban azt, ami a második pontban foglaltatik, hogy a miniszter szakemberekkel tanulmányoztassa a meghonosodott új arankák tenyészviszonyait.

Nem sokat vár attól az intézkedés elrendelésétől sem, hogy a heremagárúsítás engedélyhez köttessék. Inkább azt mondaná ki, hogy az arankás heremagvak, éppogy, mint az éretlen gyümölcs, a hatóságok által megsemmisíttessenek. A magvizsgáló-állomások újjászervezését és a személyzet szaporítását helyesli, azonban a mai viszonyok között ez is alig keresztül

MALOM- BERENDEZÉSEK **OLAJSAJTOK- ES GÉPEK** **KONKOLY- VALASZTOK**

KAPHATÓK
BUDAPEST, V. KER., **GRAEPEL HUGÓ** GÉPGYÁROSNAI
VÁCI-UT 40—46. SZ.

vihető ügy, amint kívánatos volna, bár tényleg nagy szükség volna a személyzet szaporítására.

Előadó nemzetközi pályázat kiírását kontemplálja arankairtó gépekre. Szóla szerint ez sem fog eredményre vezetni. Különben helyesli, hogy az egyesület ezen a gazdaközönség érdekeit mélyen érintő fontos kérdéssel foglalkozik s javaslatokat terjeszt a földmívelési kormány elé, mely bizonyára meg fog ragadni minden eszközt, hogy ezen nagy veszedelmét a mezőgazdaságnak elháríthassa.

Tervegy Imre dr. arra az indítványra relekta, mely itt a kereskedelem részéről felhozott, hogy t. i. a vidéki kereskedők kötelesek legyenek bejelenteni érkezett áruikat. Szóla a bejelentési kötelezettséget kiterjesztené a magvak eladásra természetű gazdákra is.

Rubinek Gyula szerint a felszólalások során legtöbb aggodalom merült fel a javaslat első pontja ellen, pedig az nem tartalmaz újat, mert egy fennálló törvényen és végrehajtási rendeleteken alapszik, melyek nem hajtattak végre.

Megengedi, hogy a törvény és a végrehajtási rendeletek a közigazgatási közegek tulajdonozott munkája mellett nem hajtattak végre, de szükség volt e rendelkezésre azért, mert a külföldi termények inváziójával is számolni kellett. Különösen a külföldről származó heremagvak forgalmának ellenőrzésére kellett súlyt fektetni. Bár szóla szintén nem fűz nagy reményeket e javaslat első pontjának végrehajtásához, azért mégis fölívni kívánja arra a miniszter figyelmét.

A határozati javaslat második pontját gyakorlati szempontból tartja fontosnak.

A felszólalások során aggodalom merült fel a javaslat harmadik pontja ellen, egyes felszólalók e pont elejét kívánták. A felett lehet vitatkozni, hogy mi volna a kedvező megoldás, hogy a kereskedők és a heremagnak eladásra való természetűvel foglalkozó gazdák is köteleztesse a bejelentésre, de szerinte a mostani magvizsgáló-állomások személyzetével technikai lehetetlenség, hogy ugy a vidéki, mint a Budapestben forgalomba kerülő heremagmennyiségek is ellenőriztesse.

Épp azért ezen kérdés felett egykönnyen nem lehet napirendre térni egyrészt azért mert saját természetűnk is piacra visszük, bár Haldek említette, hogy a kereskedőkben a bejelentési kötelezettség elvállalására megvan a hajlandóság. Szóla utal arra, hogy el lehetünk rá készülv, hogy a külföldön is a legerélyesebb intézkedések fognak életbelépteteni here- és luczernamag bevitelünk ellen. Szóla sem hiszi, hogy keresztülvihető lesz az új vámtarifatervezetben a vámemelés s kormányunknak is az az álláspontja, hogy éppen a 30 koronás vámból ne engedjen.

A javaslat 6-ik pontjára megjegyzi, hogy bár annak szigorú végrehajtása kívánatos volna, mégis aggodalmi vannak e tekintetben, hogy ugy Ausztria, mint a külföld a fennálló kiegyezés és kereskedelmi szerződések megállapodásai alapján kifogást emelhetne az ellen, hogy a külföldi árut kedvezőtlenebb elbánásban részesítsük, mint a hazai termést. Miután a kereskedőnél talált arankás heremag el nem kobozható, hanem a törvény ugy rendelkezik, hogy ez a fél költségére hatósági felügyelet

mellett arankamentesítendő s e mellett az ily arankás magot árusító kereskedők még büntetéssel is sújthatók, a külföldről érkező here és luczernaküldemények, amennyiben a vizsgálatnál arankásnak találtatnának, tekintettel a fennálló nemzetközi egyezményekre, szintén csak ilyen elbánásban részesíthetők, épp azért kéri, hogy ily irányban módosíttassék a határozati javaslat hatodik pontja.

Kodolányi Antal: Csak a javaslat hetedik pontjához tesz észrevételt s azt tartja, hogy nem arankatisztító-gépekre, vagy rostákra kellene pályázatot kiírni, de a vegyészkek szólítandók fel, hogy igyekezzenek oly vegyszert föltalálni, amivel az arankát egyszerűen a szántóföldön lehetne kiirtani. Ezirányban kéri módosítani a javaslat 7-ik pontját.

Beimel Jakab osztozik Bujanovics nézetében arra nézve, hogy a javaslat első pontjában foglaltak végrehajtása nem fogja a kellő eredményt szülni. Azt sem helyesli, hogy csak a vidéki kereskedelemre terjeszkedjék ki a magkereskedelem ellenőrzése. A vámemelés sem lesz keresztülvihető. Felhozza azonban azt, hogy Budapestben sok áru fekszik plombozatlanul és a kereskedelem kényserhelyzetben van, mert az állomás nem győzi plombozni a heremagvat, mely a nélkül el nem adható.

Az idei áru oly termés, amelyet nem lehet arankamentesíteni. Azért azt kívánja, hogy a javasolt szigorú intézkedések az idei termésre ne vonatkoztassanak.

Harsányi Oszkár nézete szerint a javaslatnak azon pontja, hogy a külföldről és Ausztriából behozott hereféle magvak a hazai magvizsgáló-állomásokon megvizsgáltassanak, keresztülvihetetlen a bérni vasuti egyezmény rendelkezései miatt. Javasolja szóla, hogy a plombozás alkalmával irassék reá a bárczákra a származási hely. Ez volna az egyik mód arra nézve, hogy a gazda tisztában legyen azzal, hogy magyar, avagy külföldi árut kap-e s a másik mód az, hogy az egyesület szüntelen hívja fel a gazdaközönség figyelmét saját közlönye és a napilapok útján arra, hogy mást, mint magyarországi plombbal ellátott árut ne vásároljon.

Fölhívja még a szakosztály figyelmét arra, hogy az aranka terjedését nagyban elősegíti az, hogy a vasuti töltéseken a herések inficizálva vannak. Felhivandó volna az államvasutak igazgatósága, hogy a vasuti töltések mentén csak plombozott heremagvak vetését engedélyezze.

Propper Samu az aranka terjedését nemcsak a heremagtermesztés és annak kivitele szempontjából, de állattenyésztési szempontból is veszedelmesnek tartja; ma már nemcsak a hereföldön, de a gabonaföldön, sőt a bükkönyben is terjed az aranka, úgy, hogy a legjobb akarat mellett sem leszünk képesek takarmányt természetni. Ennek folytatni nem keztyüs kézzel, kell e kérdést kezelni, de a legerélyesebb eszközök igénybevételétől sem riadna vissza az arankairtás terén, ezért szóla nagyon üdvösnek találja a határozati javaslat első pontját, sőt elmenne eddig is, hogy erőszakkal le kell szüntetni az arankás löhere- és luczernaföldeket.

Kimondani kéri azt, hogy a gazdaközönség csakis magyar ólomzárral ellátott heremagvakat

vásárolhasson, minthogy pedig a kistermesztők nem vásárolhatnak nagymennyiségben, javasolná a miniszternek, hogy a magvizsgáló-állomásokat utasítsa, miszerint 2-4-5 kilós csomagokat is plombozzanak. Az arankairtási módokról a községi előljáróságokat és egyáltalán a közigazgatási hatóságokat tájékoztatni tartja szükségesnek.

Dégen Árpád dr.: Beimel Jakab felszólalására reflektál, ki a plombozás enyhítését kérte. A plombozás szigorúsága mellett a gazdaközönségnek megvan adva a mód, hogy arankamentes magvakat vásárolhasson. A magvizsgáló-állomások tetszés szerinti mennyiségű heremagvat leplomboznak s figyelemmel kísérték azt is, ami itt említve volt, hogy t. i. a vasuti töltések arankásak. A budapesti magvizsgáló-állomás keresztülvitte azt, hogy a vasuti üzletvezetőségek csakis plombozott és csiraképes magvat engednek a vasuti töltések mentén elvetni.

Forster Géza: A vita során igen sok vélemény hangzott el s ezek némelyike drákói szigorúságot tulajdonított a szönyegen levő javaslatnak. E kérdésben szóla a maga részéről, midőn egy természetű águnknak ugyszólván megsemmisüléséről van szó, semmiféle rendszabályt drákói szigorúságnak nem talál s ugy a magkereskedők, mint a gazdák érdekében a legmesszebb menő intézkedések végrehajtását tartja kívánatosnak. Nem érthet egyet Bujanovics alelnök ur Ó méltóságával sem arra nézve, hogy a gazdaközönségben bizonyos reczenzust fog kelteni a javasolt intézkedések végrehajtása, bár megengedi, hogy vannak egyes vármegyék, hol egybeesik a gabonaaratás a löhere első kaszálásának idejével, azonban az ország legnagyobb részében a löhere első kaszálása május végén megtörténik s akkor még aratásig elég idő van az arankafoltok irtására. Szóla tehát a határozati javaslat első pontjának szigorú végrehajtását kívánja, természetesen kivétel tennő ott, ahol, mint Bujanovics említette, összeesik a két termény aratása. Ha elkövetett az az óriási hiba, hogy bár a legnagyobb erélyvel követeltük az amerikai heremaginvázió megállítását, ennek elég nem tétett, most erélyesen kell követelnünk az arankairtásnak legnagyobb szigorúsággal való végrehajtását.

Ha mételyező hirlapi cikkek postai szállítást a kormányunk joga van megtagadni, akkor miért ne lehetne oly termények behozatalát is tiltani, melyek mezőgazdaságunkat veszélytel fenyegetik? Egyenesen kötelessége a kormány-nak a legerélyesebben fellépni.

Indítványozza, hogy intezzen fölterjesztést az egyesület a kormányhoz aziránt, miszerint az arankával inficizált heremagvak behozatalát tiltsa meg.

Szóla egyébként az aranka elterjedésének megállítását tekintetében semmiféle intézkedéstől nem vár oly eredményt, mint azon intézmény létesítésétől, melynek megvitatása a mai ülés második tárgyát képezi, t. i. a heremag-aukciók intézményének létesítésétől. Ha az ezen aukcióra felhozott magvak a magvizsgáló-állomás által megvizsgáltatván, ráiratik minden zsákra, hogy egy kilóban az állomás hány arankaszemet talált, majd el fog menni a gazda kedve attól, hogy ily terményt állítson elő. Szóla kéri a szakosztályt, hasson oda, hogy a heremag-aukciók létrejöjjenek. He-

lyesli azt a javas-tassék el a nem Szóla elfogadja nem enyhítését, ségesnek s szer-irtás érdekében

Thaise La vita során fölívur azt mondta, plált rendszabá-azok drákói ren-

Bujanovics címén szóla fe az arankairtás t-vétessenek fog alkalmazhatk.

Thaise La rendszabályok a keresztül. De sz fogja arankame-nagyarankát tar-ban fogja vásá-látja, hogy a ker-ban veszi, maj mag természetűe-hogy az arankar-a földön való ir-

Hozzájárul-hoz, hogy a gaz-kerülő áruik bej-

Ezután po-ban levő aranka-lékára nézve s a-következő éve-igy tart — nem-ségletünket fede-másként mint a-hessünk az aran-

Ajánlja hat-sát a Tervegy és-sításokkal, mely-felvétnétek a köv-Intézkedjék is köteleztesse-ne-jukat az illetékes-

A 6-ik pont-sittatnék: „Intéz-külföldről, mint-jából behozott-máson megmintá-máson megvizsgá-mentesek, legyen-pedig arankásak,ményekkel járjo-hoz forgalomba-magot.

Bethlen Istv javaslat 3-ik por-gazdára nézve. M-gazdára nézve is-a kisgazda m-g-áruját eladhassa.

Előadó felvíl gróf a szakosztá-osztály határozata-lat elfogadtatik az-Tervegy Imre felszó-nézve is bejelont

Gyar: NYERGES-U

ET
Elp
ETERN
Elsőrangu

Jobb és megbízhatóbb magvakat

nem is ajánlhatunk, mint a minőket 30 év óta

MAUTHNER ÖDÖN császári és királyi udvari szállító magkereskedésében kaphat.

lyesli azt a javaslatot is, hogy a kereskedőknek tilassék el a nem plombozott magvak elárúsítása. Szólv elfogadja az előadói javaslatot, s annak nem enyhítését, de sőt szigorítását tartja szükségesnek s szerinte követelnünk kell az arankairtás érdekében a légerősebb rendszabályokat.

Thaisz Lajos előadó röviden reflektál a vita során fölhozottakra. Bujanovics alelnök ur azt mondta, hogy a javaslat által kontemplált rendszabályok keresztül nem vihetők és azok drákói rendszabályok.

Bujanovics Sándor szavai helyreigazítása czimén szólal fel; szólv csak azt mondta, hogy az arankairtás tekintetében csak oly eszközök vétessenek fogantatba, melyek gyakorlatilag alkalmazhatók.

Thaisz Lajos előadó: Megengedi, hogy a rendszabályok az egész országban nem vihetők keresztül. De szerinte a magkereskedelem maga fogja arankamentesíteni a földeket, hogyha a nagyaránkát tartalmazó magvakat még olcsóbban fogja vásárolni, mint eddig. Ha a gazda látja, hogy a kereskedelem a tiszta árut drágábban veszi, majd törekedni fog arankamentes mag termesztésére. Még egyszer hangsúlyozza, hogy az arankamentesítés egyik legfőbb módja a földön való irtás.

Hozzájárul *Tervev Imre* dr. azon indítványához, hogy a gazdák is köteleztesse eladásra kerülő áruik bejelentésére.

Ezután polemizál *Rubinek* az országban levő arankamentes magmennyiség százaléka nézve s aggályát fejezi ki az iránt, hogy a következő években — ha az állapot tovább így tart — nem leszünk képesek heremagszükségletünket fedezni. Nincs remény arra, hogy másként mint a földön való irtással, védekezessünk az aranka towaterjedése ellen.

Ajánlja határozati javaslatának elfogadását a *Tervev* és *Rubinek* által javasolt módosításokkal, mely szerint a 3-ik pontba pótlólag felvételnek a következő passzus:

Intézkedjék a miniszter, hogy a gazdák is köteleztesse termesztési célra eladó árujukat az illetékes hatóságnak bejelenteni.

A 6-ik pont pedig a következőleg módosítottat: „Intézkedjék a miniszter, hogy úgy a külföldről, mint Ausztriából termesztés czéljából behozott hereféle magvak a leadó állomáson megmintáztassanak, a magvizsgáló állomáson megvizsgálattassanak és csak ha arankamentesek, legyenek kézbesíthetők a vevőnek, ha pedig arankásak, úgy ez ugyanazon következményekkel járjon, mintha magyar kereskedő hoz forgalomba arankás here- és luezernamagot.

Bethlen István gróf szólalt még fel s a javaslat 3-ik pontját sérelmesnek jelzi a kiscgazdára nézve. Mert ha a magelárúsítás a kiscgazdára nézve is bejelentéshez van kötve, akkor a kiscgazda nem lesz azon helyzetben, hogy áruját eladhassa.

Előadó felvilágosítása után *Dessewffy* Emil gróf a szakosztály elnöke kimondja a szakosztály határozataként, hogy az előadói javaslat elfogadtatik azzal, hogy a heremagelárúsítás *Tervev Imre* felszólalása értelmében a gazdákra nézve is bejelentéshez köttessék s a javaslat

6 pontja *Rubinek* Gyula módosításával fogadtatik el. A 7-ik pontot a szakosztály elejti.

A szakosztály *Forster* Géza indítványára az elnökség utján sürgős fölterjesztés intézését határozza el a földmívelési miniszterhez az iránt, hogy még a vetési időny előtt gondoskodjék a magvizsgáló-állomások személyzetének szaporításáról.

Heremag-aukceziók létesítése.

Jeszenszky Pál előadó: Mint az iménti felszólalásában *Forster* igazgató ur is említette, az előbb letárgyalt kérdés és a heremag-aukceziók ügye között szoros összefüggés van. A heremag-aukceziókkal egyesületünkoly intézményt óhajt létesíteni, amely a heremag értékesítését tenné lehetővé.

Heremagforgalmunk igen jelentékeny s kivitelünk 60—80 ezer métermázsára rug évenként. Ha figyelembe vesszük a heremag aránylag magas árát, körülbelül 7 millió forintot reprezentál évenként heremagforgalmunk. Emellett, hogy heremagkereskedésünk nagyobb részben a közvetítő kereskedelem kezén van, illetve a heremagbeszerzés közvetítők utján történik s a hazai és külföldi nagy magkereskedők közvetítők utján szerzik be az árut. Ennek folyománya az, hogy 3—4 kézen megy keresztül az áru s a közbenső költségek az árban jutnak kifejezésre; a termelő tehát viszonylag kisebb árat kap s a fogyasztó magas áron kénytelen beszerezni szükségletét.

Mindenképpen helyes czélzat tehát az, hogy oly intézményt teremtsünk, mely a termelőt a fogyasztóval lehetőleg összehozza. Ez a czélzat vezérelte egyesületünket már ezelőtt öt évvel, mikor felvetette a heremag-aukceziók intézményeinek életbeléptetése eszméjét s részletesen kidolgozott javaslatot terjesztett be a kormányhoz, kérve, hogy az OMGE.-nek adjon engedélyt arra, hogy a Magyar Mezőgazdák Szövetkezetével együttesen a heremag-aukceziók intézményét életbeléptethesse. Egyelőre évenként két ízben rendeztük volna az aukceziókat, október és január havában. Minthogy pedig felmerült az az eszme, hogy necsak a fővárosban, de a vidéken is rendeztesse ily aukceziók, pótlólag azt is kértük, hogy a miniszter adja meg az engedélyt a vidéken rendezendő aukceziókra is. Kérelmeztük a minisztertől, hogy adjon az aukceziókra felhozandó árukra vasuti szállítási kedvezményeket és ingyen raktárhelyiséget; fölterjesztésünkhöz csatoltuk az aukceziók részletes tervezetét is.

A kereskedelmi miniszter egyesületünk beadványát a budapesti kereskedelmi és iparkamarának adta ki véleményezés végett.

A kamara az aukcezió engedélyezését merényletnek nevezte a kereskedelem szabadsága ellen, s szerinte az aukceziók teljesen tönkretennék heremagkereskedelmünket. Egyesületünk tárgyalás alá vevén a kamara által emelt kifogásokat, kimutatta, hogy a kifogások nem helytállóak, mert a gyapjuaukceziók intézményénél is kitűnt, hogy gyapjukereskedelmünk nem ment tönkre, dacára, hogy az aukceziókat nagy mértékben veszi a gazdaközönség igénybe, úgy, hogy a gyapjuaukceziók első évében 8000 bál s az utóbbi években már 30,000 bálra emel-

kedett az évi forgalom. Az intézmény tehát helyesnek bizonyult s kedvező áralakulásra nyújtott támpontot.

Ugyanezen eset áll fenn a heremagvakra is és kívánatos volna az árak szabályozása czéljából ezen intézmény életbeléptetése. Ismételt sürgetéseink dacára a kereskedelmi miniszter egyesületünk kérelmét elutasította s így a heremag-aukceziók rendezésének kérdése lekerült a napirendről.

Ma változott a helyzet, *Hieronymi* kereskedelemügyi miniszter kijelentette, hogy készséggel megadja a heremag-aukceziók rendezésére az engedélyt.

Midőn a miniszter ezen álláspontját a t. szakosztály tudomására hozni van szerencsém, tisztelettel indítványozom, hogy intézzen egyesületünk felterjesztést a miniszter urhoz s kérje a heremag-aukceziók rendezésére az engedélyt azon alapon, amint azt annak idején már kértük.

Örvendetes körülmény gyanánt hozza még fel előadó, hogy a kereskedelmi és iparkamara álláspontját annak idején maguk a budapesti nagymagkereskedők sem tették magukévá s maguk is kívánatosnak jelezték a heremag-aukceziók rendezését és azon véleményüket nyilvánították, hogy a kamara skrupulusai nem helytállóak s az aukcezió intézménye a heremagkereskedelmet hátrányosan nem, de előnyösen érintené, mert itt koncentráltatnék az eladásra kerülő heremag, hol úgy a helybeli, mint a külföldi kereskedők áruszükségletüket könnyen és felesleges költség nélkül beszerezhetnék.

Proponálja tehát a szólv, hogy az aukceziók engedélyezése végett az egyesület irjon fel a kereskedelemügyi kormányhoz.

Haldek Ignác készséggel elfogadja az előadó javaslatát s csak egy megjegyzést fűz ahhoz, azt tudniillik, hogy ne két aukcezió rendeztesse évenként, hanem két hétben, vagy legalább havonként egyszer.

Jeszenszky Pál előadó felvilágosításul megjegyzi, hogy a Mezőgazdák Szövetkezte készségét fejezte ki az aukcezióknak annyiszor való rendezésére, amennyiszor az szükségesnek fog mutatkozni.

Harsány Oszkár azt is kéré a felterjesztésben, hogy az aukcezióból a külföldre küldendő magvak reexpedicionális kedvezményben részesüljenek, nehogy szállítási díjtöbblet háramolják az árua abból, hogy az aukceziókon itt Budapesten bizonyos időt vesztegel az áru.

A szakosztály az előadó indítványát elfogadja s ez értelemben fölterjesztés intézését határozza el a kereskedelmi miniszterhez.

Anarkia a Délvidéken.

Délen megmozdultak a nemzetiségek: az oláh és a szerb. Arad-, Temes és Torontálmegekből egymásután lázadási hírek érkeznek. Falvak egész lakossága támad fel egy testté tömörülten, hogy elsöpörje a mai társadalmi rendet s egy új formában egyesítse tagjait. Az említett három vármegye több községet katonaság tartja megszállva, számtalanban pedig megkettőzött esendőség fekezi a szenvedelem pusztító kitörését. Valóságos hadi állapot ez,

Gyár: NYERGES-UJFALU (Esztergom m.)

Sürgőnyczim: Eternit Budapest.

Telefon 12—92.

Gyár: VÖCKLABRUCK (Felső Ausztria).

ETERNIT-PALA

Azbeszt - Cement - Pala

HATSCHÉK LAJOS Szab.

Elpusztíthatlan, könnyű, tetszetős, tüzálló és olcsó tetőfedőanyag.

ETERNIT MŰVEK Hatschek Lajos **BUDAPEST, VI.,** Andrássy-ut 33.

Elsőrangú referenciák. Jótállás. Évi gyártás 1500 kocsirakomány. Kérjen ismerttetést.

akkora elfajulása a lelkek megtévedésének, amilyenre nálunk példa még nem volt. A föld népe az elégedetlen, amelynek Torontóban és Temesben dus aranykalászt terem a fekete föld; Aradban pedig, ha mostohábbak is a viszonyok, az általános megélhetési feltételek mindig elég kedvezők voltak. Csak az oláh és a szerb nemzetiség fogott tüzet; a német, — a svábság — amely pedig e részeket tetemes százalékban lakja — nyugodt, csöndes, megelégedett, mint mindig. Az itt élő magyarokkal sincs baj.

Budapestről jött szociálista agitátorok a szociálisták elveinek czéjére alatt csinálták mindezt. Tavaly kora tavasszal előzönlötték e három megye községeit, mindenütt főképpártot szervezve. Azt hirdették a föld egyszerű fiának, hogy nagybirtokokra nincs szükség, azokat fel kell osztani közöttük s ők ezt keresztül is viszik. Azt hirdették, minek az államforma, a közigazgatás? Ha ez nem lesz, nem lesz adózás sem. Sok, sok földdel birni és nem adózni, kell-e ennél több a csekély műveltségű oláhnak és szerbnek? Szinte belekábult ebbe a fényes jövendőbe. Annnyira, hogy észre sem vette, hogy csupán mesterséges áztatás ez, amelyre szükség van a szociálista agitátoroknak, hogy ennek hatása alatt fillérektől kifoszthassák őket.

Amikor egy ilyen apostol megjelent egy községben s a négyülésen elmondotta óvatos beszédét, a hatósági közegek jelenlétében, mindenütt utiköltségre volt szüksége. A nép pedig, nem ugyan a nyilvános, de az azt követő magánbeszélgetések hatása alatt, örömmel készséggel járult hozzá ehhez. Négy-ötszáz korona gyűlt így egybe a községekben. Aki meg a pártba belépett, egy korona beiratási díjat volt köteles fizetni. Csak úgy döltek a koronák. Mindenki igyekezett tagja lenni, de hogy is ne, amikor a megváltás csak a tagoknak ígértetett! A tagsági díj nem sok ugyan, hetenkint két fillér minden tagtól, mégis összességében igen jelentékeny összeget tesz ki. Az apostolok ennek tetejébe azonban még gondoskodtak arról, hogy más czimeken is megszerezjék a népet. Oláh és szerb nyelvű szociálista lapok járatásával, — ez is egy-két forint évenként — továbbá a saját arcképek áruba hozatalával. A nép pedig vakon mindent meggett, hogy kedvében járjon szociálista uraiméknak. Olyan nagy bennök a bizalmuk, hogy akár az ingókat is odaadnák.

A múlt év tavaszán, márczius és április hónapokban özönlötték el a szociálista agitátorok a Délvidéket. Akmunkájuk veszedelmes voltát mi sem jellemzi jobban, mint az, hogy az aradmegyei Seprős község már május 7-én lázadásban tört ki. Biróválasztás volt a napon s a nép akkora vakmerőséggel, elszántsággal ostromolta meg a községházát, hogy agyonüsse jegyzőjét s a választási bizottságot; a helyzet annyira veszedelmes volt, hogy a csendőriksortüzet adtak. Hét halott vére füstötte pirosra a földet. Ekkor indult meg áradata a zendüléseknek s azóta tart szüntelenül. A talpasi eset (Aradmegye) csak a minap játszódott le s máris olvashattunk megdöbbentő dolgokat a bavanistái (Temesmegye) állapotokról.

Bavanisták egyik főfészke az anarchikus szociálistáknak. A községben két század katonaság van már négy hét óta kivezényelve a rend fentartására. A minap azután a legvagyonosabb gazdák egyikénél nagy fegyverraktárra, puskákra és revolverekre bukkantak, amelyek, mint a vizsgálat megállapította, a felkelés czéljaira voltak elrejtve. A fegyverkezés azonban nemcsak Banavisten történt meg, hanem folyik szerte. Jelen sorok írója a múlt héten Aradmegye északi részében járt a szociálista fészkekben, Seprősön, Talpason, Apátin stb., s itt módjában volt tapasztalhatni, hogy ez a fegyverkezés általános. Annnyira, hogy puskaporra és golyóra sok község szociálista pártjának külön pénztára van. Itt azonban a nép nem egyes embereknél tartja elrejtve fegyvereit, hanem kinek-kinek megvan a magáé. Aradmegye törvényhatóságának is tudomása van

róla s néhány hónappal ezelőtt már fel is írt a belügyminiszteriumhoz a fegyvertartás megszorítása tárgyában.

Sok köze van ezeknek a zavaros állapotoknak a törvényen kívülséghez. Főképpen ez tette lehetővé az agitátorok munkálkodását, hogy tanaik hitelre találtak. Hogy nem kellett adót fizetni, hogy nem volt sorozás, ezt maguknak tulajdonították, a saját munkálkodásuknak tudták be e zsebrakok. Hirdették is szerte. A nép pedig elhitte s falra borsót hánynál, ha azt mondaná, hogy ez az ellenzéki obstruálók dicsősége! Kinevetnének. Tudják ők, amit tudnak. S amint már nincs adózás és sorozás, úgy nem lesz idestova nagybirtok sem. Mert a föld a népé, nem pedig az uraké.

Rövid egy esztendő leforgása alatt érlelődött meg a baj fenyegető veszedelmé a szerbek és oláhok között. Nem lesz érdektelen, ha megvilágítjuk azon külső okokat, amelyeknek az ex-lexen kívül részük van ebben a tűneményes gyors terjedésben. Szorosabb vizsgálódásunk színhelye az Aradmegye északi részében fekvő Talpas és Seprős község, amely eddig a legnagyobb emóciózt mutatta; továbbá Csermő, Somoskesz, Barakony és Apáti községek, hol a lakosság nem is annyira szociálistikus, mint inkább anarkista elveket vall.

Számos és súlyos ilyen okra bukkanunk. Mint a birtokviszonyok kedvezőtlen volta, az adózás súlyos terhe, a népoktatás elhanyagoltága, a közutak kriminális rossz volta; a burkolt uzsora. Főképpen pedig, hogy amióta a szociálistákkal megmételveztetett e nép, azóta elhanyagolja gazdaságát, adósságot adósságra halmoz és anyagi romlás felé siet, azon hitben, hogy ugyanis nemsokára út már a megváltás órája, amikor felszabadul minden teher alól s annyi földet mivelhet, amennyit csak akar. Ez a körülmény esik a legulsóbban a latba, mert a szociálisták előtt, habár nem is fényesen, de csöndes megelégedettségben élte e nép napjait.

Az ezen kívüli okokat vizsgálva, vessünk egy pillantást mindjárt a *birtokeladási viszonyokra* és a megélhetés egyéb feltételeire. Vegyük elő *Csermő nagyközséget*, amelyet 4800 lélek lak. A község lakosságának 3000 hold földje van és egy lélekre alig esik háromnegyed holdnyi. Mintegy 1100 család alkotja Csermőt s ezek között van: 350 család földnélküli zsellér, 500 család $\frac{1}{2}$ -4 holdas, 200 család 4-12 holdas, 50 család 12-30 holdas.

Csermő község azonban, dacára csekély földjének, még egy évtizeddel ezelőtt is meg lehetős jólétnak örvendett. A földművelés mellett hathatósan foglalkoztak sertésenyésztéssel s meglehetősen jólétnélkül iparuk is volt, a vályukészítés. A sertésenyésztés azonban tönkretette egész állatállományukat. Három évben egymásután próbálkoztak meg, nemcsak itt, hanem a szomszédos Barakony s Apáti községekben is, amelyek pedig hét-nyolczszáz darab sertést hajtottak föl egyszerre a gyulai vásárokra — újra és újra a tenyésztéssel, de hiába, a mindig drágább pénzben beszerzett állatok áldozatul estek a járványnak. Ezzel indult meg a lakosság anyagi romlása. A vályukészítés ipara is hanyatlóban van immár s alig hajt jövedelmet. Nemcsak a csermői tölgyes-erdők kipusztítvá, de napi járóföldre is alig akadni már irmagjára a hajdani erdőségeknek. Mindenütt az eke szánt már barázdát a magnak. Így most Hunyad- és Torda-Aranyosmegyébe, sőt Fogarasmegyébe is eljárnak tengelyen a vályukészítéshez alkalmas fáért. A kocsin való eljárás és visszajövetel, az ott való élés mind pénzbe és időbe kerül, úgy, hogy a szegény oláhnak szinte haszna sem marad a munkájáért és fáradságáért. Egy öreg oláh beszélt, hogy a múlt őszzel községétől három napi járóföldre járt a vájuhoz szükséges fáért. Nyolcz forintért vett is egy megfélelőt, amelyet tíz napi munkával dolgozott föl. Azután vásárról-vásárra járt velők s kiárult belőlük tizenhét forintot. Távol volt pedig falujától husz napig. Addig, amíg a községi és közeli erdőket nem

pusztították ki, kéznél is volt, ocsóbb is volt a fa s otthon végezhetette munkáját több haszonnal.

Teljesen azonosak a viszonyok a többi községekben is, amelyek a szociálisták legtipikusabb tüneteit mutatják, azzal a különbséggel, hogy vannak oly községek is, amelyekben még félhold föld is alig jut minden lélekre. Így *Seprősön* például ez a birtokeloszlás. Az ezer családból álló, 4234 lakosnak van 2010 hold szántója. Ez az eloszlás ilyen: 380 család földnélküli zsellér, 500 család $\frac{1}{2}$ -1 holddal, 80 család 4-8 holddal, 36 család 8-12 holddal, 2 család 15 holddal, 3 család 20 holddal. Egyetlen gazdának van 36 hold szántóföldje.

Az adózás is felette fontos szerepet játszik e kérdésben. Rendkívül súlyos terhet ró a népknek éppen a legnyomorultabbjára. De beszéljenek a számok:

A *Seprős* községben lakozó *Torzan* Irimie zsellér, akinek egész ingatlana egy 217 □-ölnyi területen fekvő rozoga egyszobás ház, fizet *állami adóban*: földadót 41 f., házadót 1'60 K., II. keresetadót 6 K., ált. jöv. pótdadót 76 f., országos betegápolási alapra 24 f. Községi adóban: 5'37 koronát, utadóban 2'70 koronát és megyei pótdadóban 40 f.-t. *Mindössze 17'48 K.-t.* Miután azonban két rossz lovackája is van, talán 30 frtot sem ér a kettő, fizet még 5'40 K. utadót és 20 K. legeltetési díjat a községnek.

A *népoktatás elhanyagoltsága* megdöbbentő képet mutat. Az itteni oláhság igen szapora s minden családban van három-négy-öt, sőt több leszármazott is. A községeknek van oláh felekezeti s állami iskolájuk, többnyire két-két tanítóval. A helyiségek azonban olyan szűkek, hogy a fele tanköteles sem fér el bennök, a legjobb akarattal sem. Talpason van 456 tanköteles. Hely pedig van van a felekezeti iskolában 120, az államiban 126 tanuló számára. Apáti községben még szomorubbán áll az oktatás ügye. Hétszáz tanköteles van, de csak 200 járhat iskolába, mert nincs hely többnek.

És így tovább. Hasonló állapotok uralkodnak Aradmegye felső járásának majd minden községében.

Hát még a *közutak!* A megye által már kiépített kövezett utakon — kevés van ilyen — még csak lehet járni, de a többiek szinte lehetetlen. Téli időben a keményre fagyott óriási rögök, mély kátyuk teszik járhatatlanná; nyáron meg a feneketlen sár. Különösen ragadós egy valami az aradmegyei föld s még a kisebb esők is sokszor annyira tönkre teszik a községi utakat, hogy a gazda nem mehet ki a határba szántani-vetni; őszzsel meg nem tud betakarítani s az élet odakünn vesz. Azután éppen itt a felső részeken a csatornázásnak hire-hamva sincs, aminek az a következménye, hogy lépten-nyomon kisebb-nagyobb erek csörgedeznek az utakon keresztül s hatalmas sártócsák borítanak el nagy területeket.

Az *uzsora* is szedi áldozatait. Érdekes formáját hallottam ennek. A kölcsönkérő bemeleg a takarékpénztári igazgatósági taghoz, mindig egy bizonyoshoz, s előadja, hogy pénzt akar felvenni s kéri pártfogását. Az igazgatósági tag, aki ismeri embere anyagi viszonyait, meg is igéri. Azután a kölcsönösszeg arányában vámont szed tőle. Száz forint után 10 frtot, kétszáz után 20 frtot. Olyan uzsorás pedig, aki a maga szakálára dolgozik s száz forintos váltó ellenében 70-80 frtot fizet csak, mindenütt van. A nagy kamattal dolgozó oláh takarékpénztárak, amelyeknek ügynökei többnyire a pópák, szintén erősen dolgoznak, végrehajthatnak és árvereznek.

A Délvidék oláh és szerb népe szenvedélyének megfékezése, visszavezetése a régi békeséges életre, az intező köröknek sokoldalu munkálkodását igényli. A veszélyes áramlatba belezavart népet amig egyrésztől szeretettel párosult szigorral kell felvilágosítani, észre téríteni; másrészt oda kell munkálkodni, hogy megélhetési feltételei könnyebbé tétessenek.

A magyar dicsőségét és megtiszteltetését melylyel Frig magyarországi manák jószágig a magyar-óvát igazgatóját nemcsak a tudtallomának t uttal elismerélen érdemkne magyaróvári u nemcsak haza egész Közép-E tagazdaság sze jövedelmezővé századon keres

Rohrer gazdasági fölt összes törekvé azonosítják a következőleg. t erélylyel igyek tóra a gondjaitésében az aláre sokszor tulságo a gazdasízt l igazgatója nem viselő, hanem a nap mellett agg ül és naponké le, hogy a nagy k böző majorjait tanácsával és amidőn a gazd szorgalmát és t az igazgató me fölvetett egészse tásával s a fokó talmazással, akk sága mellett is a tiszteletet, a r adóbb közremű igazgató Rohrer nagyobb ereje, a valóban bámu melyeket a g

Rohrer 1880 dalom élére került előtt tartásával fok dalmat a belterjessági befektetések tiszta jövedelmet elé szerű berendezése hanem a jövedelm

Hogy mit jele rendszer, fényesen uradalom jövedelm dalom jövedelméről tos mérleget. Ezek 1859-ig átlagban h 3'70%, 1860-tól 186 1870-től 1879-ig 3 jövedelmet adott. R delem 1880-tól 188 4'20%, 1890-től 189 emelkedett. Az 190 uradalom összes jö vagyis holdankint 1

E bámulatos gondolkozóba esünk

Rohrer Ferencz.

A magyar gazdasági szaktudásnak dicsőségét és a magyar gazdatiszti kar megtiszteltetését jelenti az a kinevezés, melylyel Frigyes főherczeg Ő fensége magyarországi és ausztriai összes uradalmának jószágigazgatójává Rohrer Ferenczet a magyar-óvári főherczegi uradalom igazgatóját megtegte. Ez a kinevezés nemcsak a tulajdonos földesur nagyfoku bizodalmanak tanubizonysága, hanem egyuttal elismerése azoknak az elévülhetetlen érdemeknek, melyeket Rohrer mint a magyaróvári uradalom igazgatója, ezen nemcsak hazánkban, hanem jóformán egész Közép-Európában egyedülálló mintagazdaság szervezése, fölvirágoztatása és jövedelmezővé tétele terén egy negyedszázadon keresztül szerzett.

Rohrer tipikus alakja azoknak a gazdasági főtisztéknek, akik a maguk összes törekvéseit és érzéseiket teljesen azonosítják a földesur érdekeivel s ebből következőleg, tudással, szorgalommal és erélylyel igyekeznek is azt minden téren érvényesíteni. Erélyessége és szigora a gondjaira bizott uradalom vezetésében az alárendelt gazdatisztokra nézve sokszor tulságosnak látszik. De midőn a gazdatiszt látja, hogy az uradalom igazgatója nemcsak rangban legelső tisztviselő, hanem a munkában is, aki nap nap mellett reggei 4 órakor már kocsin ül és naponként 3—4 pár lovat hajtat le, hogy a nagy kiterjedésű uradalom különböző majorjait bejárja és a gazdatisztokat tanácsával és utbaigazításával segítse; amidőn a gazdatiszt tapasztalja, hogy szorgalmát és törekvéseit legelső sorban az igazgató méltányolja elismeréssel, a fölvetett egészséges tervezetek megvalósításával s a fokozódott jövedelmekből jutalmazással, akkor az igazgató szigorúsága mellett is nem a félelmet, hanem a tiszteletet, a ragaszkodást és a legodaadóbb közreműködést vívta ki. Ilyen igazgató Rohrer és ebben van az ő legnagyobb ereje, ennek köszönheti azokat a valóban bámulatraméltó eredményeket, melyeket a magyar-óvári uradalom elért.

Rohrer 1880 óta, amióta a m.-óvári uradalom élére került, a viszonyok szigorú szemelött tartásával fokozatosan fejlesztette az uradalmat a belterjesség azon fokára, ahol a gazdasági befektetések növelésével a legnagyobb tisztajövedelmet elérte, ahol az uradalom mintaszere berendezése és kezelése nem külső disz, hanem a jövedelmezőség legbiztosabb alapja.

Hogy mit jelent ez a helyes gazdálkodási rendszer, fényesen illusztrálják a magyaróvári uradalom jövedelmezőségének adatai. Az uradalom jövedelmeiről 1852 óta készítettek pontos mérleget. Ezek szerint az uradalom 1852-től 1859-ig átlagban holdankint 4 frt 50 kr. = 3.7%, 1860-tól 1869-ig 4 frt 61 kr. = 3.2%, 1870-től 1879-ig 3 frt 08 kr. = 1.85% tiszta jövedelmet adott. Rohrer vezetése alatt a jövedelem 1880-tól 1889-ig holdanként 8.70 frt = 4.2%, 1890-től 1894-ig pedig 12 frt = 5.1%-ra emelkedett. Az 1902. esztendőben pedig az uradalom összes jövedelme 450 ezer forint, vagyis holdankint 16 frt 09 kr. = 7.1% volt.

E bámulatos siker láttára önkénytelenül gondolkozoba esünk, mi eredményezte azt? Az

uradalom fekvése és égalji viszonyai meglehetősen kedvezőtlenek. Az altalaj jobbára kavics, mely sok helyütt a fölszínig hatol, a földtalaj átlagban 40—81 cm. mély és jobbára homokos. Tehát sülevényes természetű. A birtoknak egy jelentékeny része pedig a Hanság nevezetű, tőzeges talaju lap. Elég a talaj általános jellegzésére, hogy sem luczerna, sem lóhertermészetre nem való. A 32.000 hold kiterjedésű uradalomból 1895-ben csak 15.820 hold volt szántóföld, 9073 hold rét és legelő és 2264 hold terméketlen terület. A piaci növények természetével tehát itt bajos dolog volt a jövedelmezőséget oly mértékben fokozni. Igaz, hogy az évi gabonatermés holdankint 15—20%-kal és annak értéke 458 ezerről 573 ezer forintra emelkedett, de ezzel szemben emelkedett a kezelési költség is, úgy, hogy a gabonatermés növekedése csak nagyon kis részben eredményezhette a tényleges jövedelmi szaporulatot.

De megadja a felvilágosítást az állattenyésztési eredmények nevezetes emelkedése. 1860-ig a juhászat volt a főállattenyésztési ág, ez időtől kezdve a juhállomány fokozatosan csökkentetett és egyidejűleg a tehenállomány növeltetett, 1881-ben már az utolsó birkát is eladták és sajátságos: a birkaállomány csök-

Rohrer Ferencz.

kenésével állandóan hanyatlott a jövedelem is, mert a gypjuból már nem pénzelték, a tehenészetre pedig ráfizettek. — És ez természetes. — Az allgauti tehenészet fejési átlaga 1870-től 1879-ig 1809 liter, 1880-ban pedig már 1584 darabtól csak 1570 liter volt. Rohrer a tehen létszámot 1894-ig 2435 drbra, az évi átlagos tejhozamot pedig 2429 literre emelte. Amig tehát a tehenészet megközelítő bevétele 1880-ban 200 ezer és darabonként 125 frt volt, addig ez 1894-ben 480 ezer és darabonként 195 frtra emelkedett. Miután pedig e 200—280,000 frt jövedelmi többlet jobbára mégis csak az uradalom természetesi többletéből produkáltatott, jórészt a jövedelem szaporítását eredményezte.

Ha egybevetjük e két tételt: 1880-tól, 1894-ig 125.000 frt szem és 230,000 frt tejtermék = 355,000 frt bevételi emelkedésig és tekintethe vesszük, hogy ez minden műtrágyázás nélkül, tisztán a saját trágyatermelés célszerű felhasználásával éretett el, akkor megérthetjük, hogy miként emelkedhetett az uradalom jövedelme az 1870—79. évi 10 évi 91,000 frt átlagról, 1890—94-ig 356 ezer forint 5 évi átlagra és végül 1902-ben összesen 450,000 frt-ra.

A belterjes gazdálkodás helyes irányu fejlesztése volt a módszer, amivel Rohrer az

uradalom jövedelmét 14 év alatt megnégyszerezte és megdöntötte azt a nálunk általánosan elterjedt téves nézetet, hogy egy belterjesen kezelt nagy uradalom nem jövedelmezhet többet 3%-nál. Jövedelmezhet bizony az többet is, csak érteni kell hozzá,

Rohrer nagy sikerét három tényezőnek köszönheti. Hogy t. i. volt hozzávaló szakértelme elsősorban neki, másodsorban a keze alatt levő gazdatisztoknak, meg volt a szükséges reformok keresztviteléhez szükséges pénz és birta azon legfelsőbb bizalmat, mely a pénzt rendelkezésére bocsátotta és az uradalom vezetésében neki teljesen szabad kezet adott.

Rohrer mint ember a csendes munkálkodás férfja. Nyilvánosan nem szeretett szerepelni soha. Minden gondját a vezetése alatt álló uradalom ügyei foglalták le. Nagy néha láttuk őt egy-egy állatkiállításunkon a bíráló-bizottságban. Ezenkívül mint Mosonvármegye közgazdasági előadója működött a nyilvános élet mezején. De ennek dacára fölkereste őt a királyi kegy, midőn 1884-ben a Ferencz József-rend lovagkeresztjét, 1902-ben pedig királyi tanácsosságot kapott.

Most, amidőn a legfelsőbb polczra jutott, ahová gazdatiszt csak eljuthat, a magyar szakértelemnek fényes tisztességet szerzett, mert kezelése alá nemcsak a magyarországi, hanem az ausztriai főherczegi uradalmak is tartoznak, melyek együttvéve egy egész kis országgal érnek föl. Annál többre kell pedig ezt tartanunk, mert amig az összes uradalmak eddig a Bécsben székelő főigazgatóság útján kormányoztattak, ezentul a főkormányzóság összes személyzetével Pozsonyban fog székeln.

Mi, akik közlől ismerjük Rohrer működését és annak eredményeit, nemcsak szerencsét kívánunk neki a jól megérdemelt kitüntetéshez, hanem egyuttal erőt és egészséget, hogy kibővült nagy és szép hatáskörében még sokáig működhessek a vezetése alatti uradalmak hasznára és ennek útján hazánk mezőgazdaságának emelésére.

Rohrer életrajzi adatait a következőkben közöljük:

Rohrer Ferencz, mosoni Rohrer Jánosnak — Gróf Sándor gazdatisztjének — fia, 1844. évi október hó 15-én Győrmege Ötveny községében született. Elemi iskoláit Mosonban, alreáliskoláit Győrben, főreáliskoláit pedig Bécsben végezte. Középiskolai tanulmányainak bevégezése után 1860. évben gazdasági gyakorlat szerzése céljából hazánk akkor egyik leghiresebb mezőgazdájának, nemes Fekete Ferencznek (a mostani báró Fekete család őse) kosuti gazdaságába ment, ahol két évig gyakornokoskodott. Innen beiratkozott a magyar-óvári gazdasági főiskolába, ahol a gazdasági tanulmányait kitünő sikerrel 1864. év augusztus 15-én végezte. A gazdasági oklevél megszerzése után 1864. szept. hó 1-én az akkor még Gróf Sándor tulajdonát képező biai uradalom segéd-tisztjévé nevezetett ki. 1866. október hó 1-én ezen uradalmat odahagyva, Albrecht főherczeg bélyei uradalmának főherczeglaki gazdaságában, mint ideiglenes minőségű gazdasági segéd-tiszt nyert alkalmazást. 1875 év június hó 1-én a darázi gazdaság ispánja lett, a mikor is egy rövid

ideig az uradalmi titkári teendőik ellátásával is meg lett bízva. 1877 okt. hó 1-én az említett gazdaság intézőjévé nevezetett ki. 1880. évi okt. hó 1-én pedig a magyarvári uradalom felügyelője lett és egyszersmind megbízott az uradalom igazgatói teendőinek ellátásával. 1883. január hó 1-én kinevezetett ezen uradalom igazgatójává, végül f. év február hó 1-én a Frigyes főherceg összuradalmainak főkörmányzójává lett. Közgazdasági téren kifejtett működéséért a királyi kegy 1884-ben a „Ferenéz József renddel”, majd 1902-ben kir. tanácsosi czimmel tüntette ki.

NÖVÉNYTERMESZTÉS.

Rovatvezető: Kerpely Kálmán.

A mák termesztéséről.

A mai súlyos gazdasági viszonyok közt minden egyes gazdának törekednie kell, hogy minél többféle terményt termeljen gazdaságában, természetesen a gazdaság kiterjedéséhez mérten, lehetőleg szem előtt tartva mindenkor azt, hogy minél többet és minél olcsóbban termeljünk, mert a ránk nehezedő terhekkel csak így tudunk megbirkózni.

Hogy a gazdaság jövedelmét fokozhassam, nemcsak a gabona termesztésre és állattenyésztésre támaszkodtam, de különféle ipari növényekre kellett, hogy súlyt fektessek, s legelső sorban is a máktermesztésre fordítottam figyelmet. Az első évben csak 5 kat holdon kezdtem termelni, minthogy azonban az első kísérletem fényesen sikerült, rá következő évben 40 kat. holdat vetettem be mákkal.

A talaj, ahová a mákot vettem, fekete jömiveltű, oldalas, lankás fekvésű vályogtalaj volt. Első évben tengeri volt benne, trágyába vetve, utána buza, buzába lóher. A lóher adott egy tarló kaszálást ősszel, rákövetkező tavaszon, egy kaszálásra takarmánynak, a második kaszálás magnak hagyatott, mely kat. holdanként 245 kg. lóhermagot adott. A lóher tarlót késő őszi juhokkal legeltettem, késő ősszel pedig 8 hüvelyk mélyen eredeti Sack-ekékkel szántottam meg.

A föld a tél folyamán jól beérett, úgy, hogy tavasszal a föld jó porhanyó volt; márczius első hetében, nehéz vasboronával a szántást keresztbe megboronáltattam, utána tövisboronával a talajt egyenletesen elsimitottam és nyomban 12 hüvelyk sortávolságba, a mákot vetőgéppel elvettem. A gép vetősaruit annyira felemeltem, hogy a földet csak csekélyen érintsék; vetés után nyomban sima fahengerrel az egész területet lehengereztettem, kikelés után pedig, amint a növény kissé megerősödött, kéziplanet kapákkal megkapáltattam a sorok közeit. Midőn a mák hatodik levelében volt, az egész területet a sorokkal keresztirányban vasboronával megboronáltattam, miáltal az a céltertem el, hogy a növény jóformán egy gyöngye kapálást kapott, valamint az egyezés munkát is megkönnyítettem ezáltal, mivel tetemes kézimunkát takarítottam meg. A fogasolás után nyolcz napra az egyezéshez fogtam, mely munkát 12—14 éves napszámos gyermekekkel végeztettem, kiknek napibérük 15—20 kr. volt. Az egyezés befejezte után újból planet kézikapákkal kapáltattam meg a mákot. A talaj tiszta volt, de később a gyakori esőzés következtében a föld gyomosodni kezdett, miért is még egy kapálást is adtam, de csak planet kézikapákkal.

Több kapálást a mák aratásig nem kapott, az aratást — és pedig sarlókkal — asszonyokkal és 15 éves fiukkal végeztettem. A mák kérékbe lett kötve és ötösökbe felállítva. Ezt a cséplést követte oly módon, hogy a mákfejeket gyermekek és nők ponyván levő fadarabokon kis kézi baltával a szárról levágták, ennek nyomában kézi tengeri fejtőgépen összezuzattak, ami rendkívül gyorsan ment. Azután a mákot, lóherrostát alkalmazva, kétszeri rostálás által teljesen piaczképessé tettem. Termett kat.

holdanként 683 kg. mák, melynek métermázsáját 57 K. adtam el. A 40 kat. holdtermés 273 q. 20 kg. piaczképes mák volt, ami készpénzben 7786 frt 20 krajczárt tesz ki. Az összes kiadás, ideértve adót, a haszonbért, az összes munkálatokat, 2410 frt maradt tiszta haszon 5376 frt. 20 krajczár, azaz adott egy kat. hold tisztán 134 frt 40 krajczárt. Nyolcz éven keresztül termeltem mákot és az eredmény mindig kitűnő volt. Téves tehát az a nézet, hogy csak buzával lehet jó és olcsó eredményt elérni. Ez nem áll, csak alaposan kell a dologhoz hozzálátni és biztos a siker.

Szeretném látni, hogy tényleg van-e gazdasági termény, mely után az ember ily magas hasznot tudna felmutatni. Igaz, hogy az árak sem egyformák, de mely áru az, amelynek az árai nem igadoznak? 8 év alatt egyszer adtam el a mákot 26 frt 75 kr-on métermázsáját, de volt olyan év, hogy 7 mm. értem el kat. holdanként s így az árkülönbséget kiegyenlítődt. Rossz nézet az, mit sokan önönmagukkal elhítenek, hogy Erdélyben a mák nem sikerül. Ahol a tengeri vagy buza jól megterem, ott a mák is megterem, ezt többeknek be is bizonyítottam.

Az a fő, hogy kifogástalan terményt vigyünk a piacra, annak mindég akad jó vevője is.
Szabó János.

ÁLLATTENYÉSZTÉS.

Rovatvezető: Kovácsy Béla.

A yorkshirei sertés tenyésztéséről.

Néhány év óta a szaklapok a yorkshirei sertés tenyésztésével gyakrabban foglalkoznak s minthogy gazdaságomban ezen fajtat alapos kísérleteknek vettem alá, kötelességemnek tartom én is ez irányban szerzett tapasztalataimat e lap hasábjain gazdatársaimmal megismertetni.

Budapesten, 1902. évi márczius hóban tartott tenyészállatvásáron szereztam be az ott kiállított és díjjal kitüntetett tenyésztőktől 8 drb yorkshire sertést és pedig 1 db $\frac{3}{4}$ éves kant, 5 drb 7 hónapos koczasüldőt és 2 darab $\frac{1}{4}$ éves felbugatott koczákat.

Mielőtt az eredményekről beszélnék, az istállót és legelőt, illetve a helyi viszonyokat kivánom megismertetni. Sertéseim istállója falazott épület, egyszerű deszkázott mennyezettel (télén a padlásra szalmát raktunk, hogy hideg ne legyen); a járda és etető ki van téglázva és vízvezetékekkel ellátva.

Sertéseim 200—300 méternyi távolságra jártak legelőre, mely buja gyepes s rajta forras vize fut végig, közepén egy kis tóval (sertésfürösztő).

Télén háromszori etetés mellett kaptak sertésim darabonként és naponta 8 liter lefőlt tejet, egy kg. korpát, egy kg. árpadarát. Aratás előtt $\frac{1}{2}$ 7 órakor lettek a legelőre hajtvva 9 és 10 óra közt behajtvva az istállóba, d. u. 3 óra után kihajtvva 7—8 óra közt ismét behajtvva; természetesen eledelüket behajtáskor kapták, a fent említettek 3 részben egyenlően felosztva. A sertések ezen tartás mellett oly szépen fejlődtek, hogy bámulatos volt. De megjött az aratás és így a tarlómező értékesítésének ideje.

Az angol sertések részére a legközelebbi tarlókat tartottam fenn. Legelőrehajítás hajnalban; 9—10 órakor a legelőn levő tóhoz delelőre és fürösztőre, hol délután 3 óráig deleltek, abrakot nem kaptak, hanem tejet este, amennyit elfogyasztottak, drbja 4—5 literig. Ezek után a yorkshireiek elkezdtek fogyni, füleik mögött kisebesedtek és varosodtak, a tarló felbőkte körmeik közt, megsántultak és a torkukon álluk alatt súlyt kaptak, ezt eleinte csak szokatlanságuknak tulajdonítva, tovább hajtottam a tarlólegelőre, azon változással, hogy délben az akolba hajtottak és tejet kaptak, de mindemellett őszig fele súlyra apadtak le, mint aratás előtt

voltak, mangaliczasertéseim pedig szépen fejlődtek, távoli legelőre járva, daczára, hogy tejet nem kaptak.

Ami a szaporulatot illeti, az említett 2 db $\frac{1}{4}$ éves kocza fel volt bugatva, azok elvetéltek még május havában; a vasuti szállítás volt-e az oka, vagy lehetséges, talán hűvösebb időben a legelőn fürödtek a tóban, áthültek. Julius első felében újra felbugtak, az egyik novemberben 5 drb malacot hozott, a másik azonban minden 3—4 héten görgött, de malacot sohse fogott; a süldők is már júniusban kezdtek görögni s fel is lettek bugatva; ezek közül is csak kettő fogott malacot; malacozott drbja 5—6 drbot, a második malacozásnál már 10—12 drbot malacoztak; az anyakoczákat a szoptatás tartama alatt jól tartva, a malacozokat pedig 2—3 hetes korban lefőltözött tejhez szoktatva, 9 drbot mind-egyik kocza felnevelt. A malacozók jó tartás mellett 3—4 hónapos korban 45 kilót nyomtak drbonként.

Megkísérlettem magyar koczákat yorkshirei kannel felbugatni, az eredmény kielégítő volt, de a félévek is a tarló legelőn visszafeljöttek. Az angol yorkshirei sertés a takarmányt igen jól értékesíti, de legelőre alkalmatlan és nem is lehet az itt született ivadékokat legelőn haszonnal tenyészteni; végre azt is tapasztaltam, hogy a nyári hőség jobban hátráltatja a fejlődésüket, mint a téli hideg.

Weltmann Adolf.

Ha visszaidézem emlékemben azon közleményeket, melyekre szerző hivatkozik, nem tudok olyanra találni, mely a yorkshirei sertést mint legelő sertést állította oda, hanem ha jól emlékszem, mindenik örta a yorkshirei sertés tenyésztésének felkarolásától azon gazdát, ki sertéseit legelőn akarja felnevelni. S alig is képzelhető, hogy tarló legelőn az a sertés, amely előzőleg 1—2 kg. napi szemes takarmányhoz van szokva, e nélkül is épp oly jól fejlődjön, ahogy fejlődött előzőleg, annyival is kevésbbé, mert mennél jobb a gazda, annál rosszabb a tarló legelő. Szerző azonban könnyedén átsiklik azon a körülményen, hogy 3—4 hónapos malacjai 45 kilót nyomtak darabonként, pedig ez a fontos dolog és nem az, hogy a fületöve kisebesedik, meg hogy a tarló legelőn — ahol nincs mit ennie — nem gyarapszik. Bezzeg a mangaliza malacz ugyan-csak ritka helyt nyomja meg esztendő korában a 60 kilót, holott ez 3 hónapos korban 45 kilót nyomott. Az itt a kérdés, hogy mennyibe került 3 hónapos korban tenyésztőjének az a malacz. Aligha nem kedvezőbb lesz a mérleg, mint a mangaliczánál, amelynél szintén kedvezőbb lenne akkor ha nem volna arra utalva — mint a legtöbb helyt van — hogy saját maga keresse meg mindennapi kenyereit. Tessék csak yorkshirei malacjai részére egy lóherés vagy luczernás legelőt készíteni s meg fogja látni, milyen gyönyörűen fognak azon fejlődni. Így tanácsoltuk mi ezt eddig is mindig.

Rovatvezető.

GAZDASÁGI JOG.

Rovatvezető: dr. Szilárd Ferencz.

Kárpótlás elmaradt szántásért.

A következő kérdés bocsátott elbírálásunk alá:

A. és B. perben állottak egymással X. birtok tulajdonjogára nézve s a per tartama alatt a birtok zárgondnoki kezelés alatt állott s azt a zárgondnokságtól 1903. febr. 22-ig, az 1897. febr. 22-én kezdődő első 3 évre A., a második 3 évre pedig névleg A.-nak atyja, tényleg azonban ekkor is A. birta bérbe. A szerződés pontja így szólott:

„Amennyi őszi vetést vettek át a haszonbérlet, annyit tartoznak minden gazdaságban a haszonbérlet megszüntével átadni és azt tartoznak egészséges, csiraképes maggal bevetni, buzából és rozsból legalább 90 litert holdanként.”

1901. ősztek, X. birtok, úgy, hogy 1902. szeptember 19-én a peregyezés a B.-nek jutott.

„A. kötelei ingatlanokra 1902. szeptember 19-én tulajdonában maradt. Ezen haszonbérlet 1902. február 22-én 22-én szűnt meg. B.-nek lefizetett szerződés egy mellet” stb.

„Kötelezi szerinti általa a szerződés lejártakor 1902. szeptember 19-én a szántó területéhez ingyen otthagyni. Midőn A. B.-nek átadta a gazdasági felszerelési szárazság köve nem tudott, de gezni s az elpótlást követel.

A. felfogott mert: 1. Szerző épp az ért le amelyeket a beabnormis időjárás 29-ig töle követő pontig azokat a mellet is teljes vesszük azt, h szokott vetni s kerülnek ki. Le cselja egy jóhi 2. Nem is mond felető holdszám pedig el nem ennyit kárpótlás volna kikötendő cselja ezen sz volna B. részére „Köteles a szá szerinte annyit járási akadályofolyton dolgozta 3. Még a többet végezni, lessége nem volt volna siettetni a folyton — amit nem tudhatott tani, sőt az ily munkával B.-ne 4. Jóhisz hogy ő időköz birtokát, amely szabták meg, A.-tól átveszi, v adás-vevési szer meg a peregyezés napokig tartó azért ezen adás-jogos kívánalom jáig elvégezhet erejével végezz fejezve:

„Amennyi az okszerű ga időjárási viszor tartozik eladó m Hogy ped saját izlése szer munkákat, a sz egy részét még ki is cserélték. 5. A. szer a peregyezés 6. a vetésre kés volna magát, m nem úgy törtér területet vetésre kezdem a vetés önmagából köv ilyen magyaraza Ezekkel sz

1901. őszén A. és B. peregyezséget kötöttek, A. birtok közöttük megosztott, még pedig úgy, hogy 1902. február 22-ig az egész birtok tiszta jövedelme közös léend, attól fogva pedig a peregyezés a következőképpen rendelkezik a B.-nek jutott részre vonatkozólag:

"A. kötelezi magát, hogy atyjának a peres ingatlanokra vonatkozó haszonbéri szerződését 1902. szeptember 29-én megszünteti s e napon a B. tulajdonában maradt ingatlanokat birtokába bocsátja. Ezen B. tulajdonát képező ingatlanok haszonbéré fejében, amennyiben ezen egyezés 1902. február 22-ig joghatályba lép, köteles 1902. február 22-én . . . koronát, 1902. augusztus 22-én szintén . . . koronát, összesen . . . K.-át B.-nek lefizetni A. atyja helyett, a haszonbéri szerződés egyéb pontjainak épségben tartása mellett" stb. — Később pedig:

"Kötelezi továbbá magát A., hogy a leltár szerint általa átvett vetéseket a haszonbéri szerződés lejártakor B.-nek átadja. Ha netán ebből 1902. szeptember 29-ig valamit elvetni nem tudna, köteles a szántási munkákat végezni s az elvetetlen területhez szükségeltető vetőmagot B.-nek ingyen otthagyni."

Midőn A. 1902. szept. 29-én a birtokot B.-nek átadta, daczára, hogy ezideig teljes gazdasági felszerelése a birtokon maradt, a nagy szárazság következtében nemcsak hogy vetni nem tudott, de a szántásokat sem tudta elvégezni s az elmaradt szántásokért B. tőle kárpótlást követel.

A. felfogása szerint ezzel nem tartozik, mert: 1. Szerinte a peregyezésben fenti pont éppen azért lett felvéve, hogy azon munkák, amelyek a birtokban előde február 22-ig még abnormis időjárás mellett is elvégezhetők, szept. 29-ig tőle követelhetők ne legyenek, amely időpontig azokat elvégezni még normális időjárás mellett is teljes lehetetlen, kivált ha figyelembe vesszük azt, hogy egyes kapások után őszit szokott vetni s e kapások addig a földből sem kerülnek ki. Lehetetlen feltétel kiszabása pedig ezéja egy jóhiszemű szerződésnek nem lehet. 2. Nem is mondja a peregyezés, hogy a megfelelő holdszám szántásokat elvégezni tartozik, ha pedig el nem végzi holdanként ennyit meg ennyit kárpótlásul fizet, ami feltétlenül így lett volna kikötendő, ha a peregyezés e pontjának ezéja ezen szántások értékének biztosítása lett volna B. részére, hanem csak annyit mond, hogy "Köteles a szántási munkákat végezni", ami szerinte annyit jelent hogyha leküzdhetlen időjárási akadályok nem gátolják, teljes erejével folyton dolgoztatni tartozik, amit meg is tett.

3. Még azon esetben sem tudott volna többet végezni, ha — ami nézete szerint kötelessége nem volt — pénzért idegenekkel akarta volna siettetni a munkát, mert a nagy szárazság folytán — amit, hogy befog következni, előre nem tudhatott — egyáltalán nem lehetett szántani, sőt az ilyen körülmények között erőltetett munkával B.-nek csak kárt tett volna.

4. Jóhiszeműsége igazolására fölhozza, hogy ő időközben megvette B.-nek egy másik birtokát, amelynek átadását ugyanazon napra szabták meg, mint amelyiken B. fenti birtokot A.-tól átveszi, vagyis 1902. szept. 29-ikére. Az adás-vevési szerződést itt maga A. fogalmazta, míg a peregyezés egy lázas sietséggel készült, napokig tartó ügyvédi munka volt s éppen azért ezen adás-vevési szerződésben ugyanazon jogos kívánalom, hogy a hérlő az átadás napjáig elvégezhető gazdasági munkákat teljes erejével végezze, a következőképpen van kifejezve:

"Amennyi szántást ez év szeptember 29-ig az okszerű gazdálkodás követelményei s az időjárási viszonyokhoz képest elvégezni lehet, tartozik eladó minden díj nélkül átadni stb."

Hogy pedig úgy A., mint B. lehetőleg a saját izlése szerint végezhesék a 2. birtokon a munkákat, a szántás megkezdésekor fogataik egy részét még az átadás napja előtt 41 nappal ki is cserélték.

5. A. szerint már csak azért sem érhető a peregyezés megfelelő pontja alatt az, hogy ő a vetésre kész szántások eladására kötelezte volna magát, mert a szántási és vetési munkák nem úgy történnek, hogy az elvetendő egész területet vetésre készen megmunkálom s azután kezdem a vetést és vetek egyfolytában, amiből önmagából következik, hogy a peregyezés ilyen magyarázata egy gazdasági nonsens.

Ezzel szemben B. szerint:

1. A peregyezés csak a vetés alól menti fel A.-t, ellenben annak azon határozománya, hogy "Köteles a szántási munkákat végezni" úgy magyarázandó, hogy a megfelelő holdszámot elvégezni tartozik.

2. Minthogy ezt sem tette meg, tartozik a hiányzó számú hold első szántást és az egész területről a hiányzó második szántást — az átadott vetőmagon kívül — pénzértékben megtéríteni.

A kérdés most már az, hogy a jogi és gazdasági vélelem A. vagy B. álláspontját tartja-e helyesnek, tartozik-e tehát A. a hiányzó szántásokat megtéríteni, s ha igen, tartozik-e a második szántást is kárpótolni vagy csak az első szántásból hiányzó holdszámot?

A fölvetett kérdésben véleményünk a következő:

A tartozott volna a szerződés szerint a kikötött szántási munkákat elvégezni. Ha ezen kötelezettségének bármi okból meg nem felelt, az elmulasztott szántások egyenértékét pénzben megtéríteni tartozik. A megtérítendő szántások közé a második szántás is oda számítandó, mert A., aki eredetileg a vetésre is kötelezve volt, a főforgó körülmények között a vetést megelőzőleg két szántást tartozott teljesíteni.

Indokolásul elegendő az egyezésre hivatkozni, amelyben A. magát világosan arra kötelezte, hogy B.-nek bizonyos vetéseket fog átadni s ha a kitűzött határidőig a vetést magát elvégezni nem is volna képes, a szántási munkákat mindenestre köteles elvégezni.

Az ily módon elvállalt föltétlen kötelezettség alól A.-t a közbejött körülmények föl nem mentik, mert ha a szárazság őt a szántásban csakugyan meg is akadályozta, ezen vis-majorközrehatása jogilag csak az eredményezheti, hogy mulasztása véletlennek tekintendő és ő a szántás elmaradásából netán eredhető károkért nem felelős, magát a kötelezettséget azonban a vis-majorközbejött meg nem szünteti és A. azt, amire magát kötelezte, szolgáltatni tartozik. Minthogy ezen szolgáltatást természetben nem nyújthatja, misem természetesebb, minthogy annak pénzbeli egyenértékét tartozik megtéríteni.

Mindezekkel szemben az A. által felhozott indokok el nem fogadhatók:

1. Mert az egyezésben világosan meg-szövegezett pont semmi kétséget sem hágy fönn a felek valódi szándéka tekintetében, hogy t. i. céljuk volt A.-t föltétlenül arra kötelezni, hogy legalább a szántási munkákat szept. 29-ig teljesítse.

2. Mert A.-nak ezen kötelezettsége nem szűnhetik meg csupán az által, hogy az egyezés a szántások elmulasztásának szankezióját meg nem állapítja. Hogy ezen munkák elmulasztása esetén helyettük mi nyujtassék, azt az egyezés segítsége nélkül is meg lehet állapítani.

3. Már fönnebb láttuk, hogy a szárazság mint vis-majorköz csak a kártérítési felelősséget szünteti meg, az eredeti kötelezettség alól azonban A.-t föl nem menti.

4. A.-nak jóhiszeműsége nem képezi kérdés tárgyát és nem A.-nak jóhiszeműségén fordul meg a dolog, hanem az egyezésnek helyes magyarázat szerinti értelmén. Ugyanazon felek között egészen más tárgyban létesült szerződés ezzel az ügyvel vonatkozásba nem hozható. Sz. F.

LEVÉLSZEKRÉNY.

Kérdések.

128. kérdés. Baromfitenyésztést és hizlalást, nemkülönbön sertéshizlalást is szeretnék berendezni, melyik volna előnyösebb? K. J.

129. kérdés. Kiszérletkép mustárt szándékozom vetni zöldtakarmánnyal. Mily földet kíván, mikor és hogy vetendő, mennyi vetőmag szükséges holdankint, hol szerezhető ez be, mennyi idő mulva használható, mennyi termést ad, szarvasmarha, különösen tehének előszeretettel eszik-e, nem puffaszt-e? D. L.

130. kérdés. Okleveles gazdatisztnél mennyi a felmondási idő azon esetben, ha az egy próba-évre lett felfogadva? Nem-kell-e egy próba-évre is szerződést kötni? És ha ez nincs megkötve, érvényes-e ily esetben az egy évi felmondás? Bele kell-e abba nyugodni ha a próbaév letelte napján fel lesz mondva s semmiféle felmondási határidő nem lesz adva, mely később 3 óra lett kiterjesztve. K. E.

131. kérdés. 1. Takarmányrépát szándékozom vetni oly földbe, melyben friss, erős disznótrágyában mult évben is ugyanaz volt. Kérdés, elégséges-e ha az idén holdankint egy métermázsza szuperfoszfáttal trágyázom meg a már őszszel leszántott táblát, azt belefogasolom és úgy vetem el a takarmányrépát. 2. Jó istállótrágyával mult évben erősen megtrágyázott homokföldben elég jó tengertermést kaptam, az idej vetésbeosztás szerint nincs elég kukoricaföldem; lehet-e sikerrel vetni ugyanazon földbe ismét tengerit? K. Gy.

132. kérdés. Szándékom volna május elején februáriusi malacokat venni, hogy felesleges luczernámat a nyáron ezekkel etethessem fel. Helyzetemben, tekintve eselédességem nem teljes megbízhatóságát, nem akarok a malacoknak tengerit vagy más szemes takarmányt adni, ha lehet ezt mellőzni. Van jó legelő (erdő) s bőven luczerna, mit vagdalva lehet adni. Lehetséges-e ily módon őszig, mikor tők és burgonya meg répa is lesz, csupán legelő és luczernával eltartani s mely eredmény várható ily módon okt-ig tartva.

133. kérdés. Bérletemnek egy része vörös homok áteresztő altalajjal, és miután nem rendelkezem annyi állati trágyával, hogy azokat a táblákat kellőleg trágyázhassam, tehát zöldtrágyázását akarnám ottan következő alakban bevezetni és pedig 1. Biborhere részint zöld és részint mint száraz takarmány, 2. mihelyt a takarmány letakarítottik azonnal csillagfürttel bevetni zöldtrágyának és őszszel alászántani, 3. rozstot műtrágyával utána vetni, 4. kapás burgonya és 5. zabot műtrágyával. Meltőztassanak velem tehát a "Köztelek"-ben tudatni hogy zöldtrágyának a kék vagy sárga csillagfürt alkalmasabb-e és hogy holdanként mennyi vetőmag kell hol kapható, ezen vetőmag és hogy a fenti beosztással helyrepoltom-e azon talajnak a termés által elvont tápanyagokat. U. M.

134. kérdés. Emdeni lud (angol) mennyit tojik az első évben? Hány tojást lehet alárakni kiköltés végett? Mi az átlagsúlyuk? S milyen tartást igényelnek? S ha nem mint tenyésztőanyag adatik el, mennyit lehet kapni értük? T. I.

135. kérdés. Természetes réjtjeimet az Országos Növénytermesztési Kísérleti Állomás részéről ajánlott Thomassalak és kainittal szándékozom még a tavasz előtt megtrágyázni. Réjtjeim legnagyobb része meglehetősen meredek domboldal. Az iránt kérek tehát szives fevilágosítást, hogy: ilyen fekvésű rétre alkalmas-e a nevezett műtrágya és hogy a hólé, sebes zápor nem-e mossa azt le lassankint a völgybe? S. K.

136. kérdés. Miután kevés szénán jól elfedett 66 köb öl törek, polyván és szálmán kívül egyéb takarmányom nincs, czélszerű volna-e az ökröknek, mire a tavaszi erős dogidő feljön, korpát, vagy más abraktakarmányt beszereznem? Burgundiát czélszerű-e 80 kr.-ért métermázsánként vennem és az ökrökkel etetni?

137. kérdés. Kérem tudomásomra hozni, vajjon a kőbányai szárított sertéstrágya használnál használható-e kulturnövények alá? Mely növények alá használható leginkább és minő növényi tápanyagokat tartalmaz, milyen mennyiségben? W. J.

138. kérdés. A kezelésem alatti birtok határvonalára a mesgyétől befelé fél méter távolban fasort ültettem. Ezt a szomszéd birtokos kifogásolja. Van-e ezen kifogásnak törvényes alapja? K. P.

139. kérdés. Egy katasztrális hold földre kihordandó 25 szekér a 10 mm., tehát 250 mm. tavalyi istállótrágyának több évre kiható termékenyítő erejét milyen és mennyi műtrágyával pótolhatom? *L. A.*

140. kérdés. Jól kifejlődött két éves 5—600 kilós magyar bikám részére a következő takarmányozást állítottam össze. Darabonként és naponként: tengeri darálva 3 kg., buza-korpa jó 2 kg., melassze $\frac{1}{2}$ kg., répa 5 kg., rétszéná közép-jó 6 kg., tengeriszár 3 kg. (A tengeriszár szeleskázva lesz.) Fejős és hasas teheneim részére fejenként és naponként (körülbelül 4—450 kg. súlyuk) adok: Buzakorpa 1 kg., melassze 1 kg., répa 5 kg., sarjuszéna 6 kg., zabpelyva 5 kg., tengeri-szár 3 kg. Kérem az etetési rendszert felülbírálni. Az állatok jól néznek ki, de a bikák higabban trágyáznak, mint kellene. Így kinézésben egyformán maradnak és nem mennek előre. *O. L.*

141. kérdés. Csicsóka termesztésére alkalmas-e egy akáczfával beültetett vízmosásos hely, a talaj jó barna vályogtalaj, de az árnyék nem nyomja-e el a csicsókat? *O. L.*

142. kérdés. Több évben kísérletem marhahizlalással a azon eredményre jutottam, hogy annyira alig van rajta haszon, hogy nem érdemes vele foglalkozni. Az idén is hizlalok 24 drb tarka és 6 drb magyar ökröt s így mivel gazdatisaimmal sem vagyunk egy véleményen, a tekint. szerkesztő ur b. választát óhajtanám arra nézve, hogy olyan gazdáknak, kik a trágyát más úton is elő tudják állítani, érdemes-e ökrhizlalással foglalkozni, vagy nem? *W. I.*

143. kérdés. Hány % beszáradást lehet számítani tengerinél (csöves) töréstől január 1-ig. A tengeri padlásán (istálló) volt kiterítve. *S. J.*

144. kérdés. Kezelésem alatt levő gazdaságban 65 darab vöröstarka ökrök, átlag 600 kg. súlyú, van két hónap óta felállítva és kap darabonként 20 kg. takarmányrétát buzaszalmaszecskával keverve, reá 2 kg. korpát, 1 kg. konkolydarát, 1 kg. repcepogácsát és zabszalmát, mely súlygyarapodás várható egy óra ily etetés után? *M. M.*

145. kérdés. 1. Miben áll a Holrung által ajánlott „Formalin-csávázás”, hogy kell keresztülvinni, mik az előnyei a Kühn-féle rézgáliccsávázási módszerrel szemben? *S. K.*

2. Melyik répamagimpregnálás a legajánlatosabb, hogy kell eszközölni? *S. K.*

146. kérdés. Gazdaságomban áll egy istállóban 61 drb hizóökrök szeptember 7-ike óta beállítva következő takarmányadagolással: 4 kg. tengeridara, 1 kg. pogácsa, 50 kg. savanyu szélet, 3 kg. here, 1 kg. zabosbüköny szeleskázva, fejenkénti élsúly 710 kg. A második istállóban 30 darab, már kihizlalt, élsúly 750 kilogramm, a következő takarmányt kap darabonként: 5 kg. tengeridara, 30 kg. savanyu szélet, abból a gödörből, mit a fenti istálló kap, 4 kg. lóhere, 1 kg. zabosbüköny. A 61 drbnak az első istállóban folyton hasmenése van, úgy, hogy egy pár nap óta látszólag az ökrök visszamegy. A pogácsa kiszáradtól lesz összevadásolva. *K.*

147. kérdés. Feltört rétföldbe, melyben a feltörés után kukorica, a múlt évben pedig takarmányrépa volt, tavasszal luczernát akarok vetni. Miután a talajt elég televényesnek tartom, istállótrágya mellőzésével vetés előtt csak mesztrágyát óhajtok alkalmazni. Kérem, milyen mesztrágyát használjak és milyen mennyiségben? Czukorgyári mesziszap szintén mesztrágyát képez-e? és ha igen, mennyi alkalmazandó belőle kat. holdanként? *H. K.*

Feleletek.

Baromfitenyésztés és hizlalás sertés-nyésztéssel kapcsolatosan. (Felelet a 128. sz. kérdésre.) Ezt a három üzemet együtt vezetni ol. nehéz dolog s csak annak sikerül, aki ezt

magá ellenőrzi, de egyuttal ezekben nagy jártassága van, mert itt a földolog a szakértelem és a közvetlen felügyelet. Aki tehát e két tényezőt nem tudja a tervezett üzemenek biztosítani, az jobban teszi, ha bele sezn fog a dologba, mert ugy is veszteség lenne a vége. Valamivel egyszerűbb, de semmivel sem könnyebb az, ha csak baromfi- és sertéshizlalásból áll az üzem. Ez a kettő különben mindig együtt szokott járni, de csakis oly arányban, amennyire szükséges a sertés a baromfi-hizlalásnál hulladékként összegyűlő takarmányok, baromfi- és belek feletetésére. Hogyan és miképpen kell ezen kérdésnél eljárni, azt az „OMGE.” megíratta külön könyvben Hreblay Emil állattenyésztési felügyelővel, s e munka lapunk kiadói hivatalában 1 kor. 50 fillérért, kötve, kapható. *bl.*

Mustár zöldtakarmánynak. (Felelet a 129. sz. kérdésre.) A fehér mustár (Sinapis alba) legjobban megterem a középkötöttségű talajokon, homokos vályogon, televényes vályog, meszes vályogban. Kötött, szívós talajokra nem való. A szárazságot azonban nem igen tűri, mert termése ilyenkor nagyon bizonytalan, apró marad, ritka növesü és hamar eldurvul. Egy-szóval a mérsékelt mezeget és gyakoribb csapadékot szereti gyors és tömeges fejlődésére.

Vetni április hó folyamán kell, mert a tavaszi rossz időjárást megsínyli; fejlődése különben gyors s a vetés után 6—7 hét múlva már kaszálható. Legjobb sorvetőgéppel a rendes gabonaszortávolságra (11—12 cm.) vetni; kat. holdanként 20—22 kg. magot kell vetni, hogy a vetés jó sűrű legyen. Ha a mustárt zöldtakarmánynak korán kaszálják, akkor a szárazsághoz, mire a vége felé közeledik a tábla, akkor az utolsó részletek teljes virágzásban legyenek. Elvirágozott, magba ment mustárt többé etetni nem szabad. Mástkülönbén tápus takarmányt ad.

Nézetem szerint jó lenne első ízben csak kisebb területen természetien s meggyőződni arról, vajjon az ottani viszonyok között indokolt lesz-e termesztése.

A vetőmagot valamely hazai magkereskedő útján kellene beszerezni, de csirázóképességére okvetlen megvizsgálni. Ha termesztése beválik, legjobban lenne a magot házilag előállítani. Ez esetben kevésbé sűrűen szabad vetni s legfeljebb fenti magmennyiség felét elvetni. *Ky.*

Próbaév. (Felelet a 130. sz. kérdésre.) A gazdatiszt törvény nem ismer különbséget állandóan és ideiglenesen alkalmazott gazdatiszt között. Mindazáltal a feleknek jogukban áll abban megállapodni, hogy a gazdatiszt alkalmazása csak ideiglenes legyen és a próba-évet egy évben megszabni. Ez a próbaév jogilag annyit jelent, hogy annak elteltével a szerződést bármelyik fél felmondás nélkül megszüntetheti. Nézetünk szerint a törvénynek azon rendelkezését, amely szerint az okleveles gazdatiszt felmondási idejét három hónál rövidebb időre korlátozni nem lehet, a gyakorlat által szentesített próbaszolgálatnál úgy kell összeegyeztetni, hogy a szolgálatadó a próbaév letelte előtt három hóval felmondhat, vagy a próbaév letelte alkalmával is élhet három óra ezen jogával. Ehhez képest a kérdésttevőn jogtalanság nem történt és ő a próbaév letelte napján eszközölt 3 havi felmondást elfogadni tartozik.

Ha a gazdatiszt már egy évnél hosszabb időt töltött volna a szolgálatban anélkül, hogy neki felmondtak volna, akkor a próbaév eltelte után már joga volna egy egész évi felmondáshoz, mert a vélelem amellet harszol, hogy a szolgálatadó a gazdatiszt alkalmazását hallgatólal állandósította, midőn a próbaévet elmulni engedte anélkül, hogy felmondási jogával élt volna. *Sz. F.*

Ugyanazon növény ismételt termesztése (Felelet a 131. számú kérdésre.) 1. Mult évben erős sertéstrágyás földbe ezidén újlag takarmányrétát vetni — ha nem is felel meg az előirt vetésforgó szabályainak — de átmenetileg egyszer meg lehet tenni, hiszen a Szász tartományban, a nematoda vész előtt, czukorrétát 2—3 évig egymásután vetettek ugyanazon táblába. Rendszeresen ilyesmit tenni — már az orrmányos bogár elterjesztése miatt — sem lenne indokolt, de egyszer kivételkép a föld károsításával járni nem fog. Helyes lesz azonban a tervbe vett szuperfoszfát műtrágyán kívül, az 1-ső és második kapálás előtt, kat. holdanként 40—50 kg. chilisáletromot is felszórni. A szuperfoszfátot pedig jobb lesz nem befogasolni, hanem — ha a föld tavasszal szántva nem lesz — legruberolni, beextirpálni.

2. Ugyanezt mondhatom a tengeri ismételt vetésére is. Akárhányszor vetnek tengerit tengeri után. Ezt rendszeresen tenni szintén nem helyes, de a szükségből kifolyólag egyszer így járni el, nagyobb kifogás alá nem eshetik, különösen ha a föld — mint jelen esetben — mult évben erősen megtrágyáztott. Tanácsos lesz azonban a tengerit követő őszi buza alá szuperfoszfátot adni. — *y. — u.*

Malaczkok legeltetése. (Felelet a 132. sz. kérdésre.) A csak némileg is gyorsabban fejlődő fajtához tartozó malaczkot, aminő a mongolicza is, nem czélszerű azonnal, amint elválasztottuk, kizárólag csak a legelőn táplálni, míg ellenben az 5—6 hónapos malacz teljesen beéri azzal, ha az erdőt s az esetleges legelőket járva, elegendő luczernát kap. Ezért tehát azt ajánljuk, hogy adjon a februári malaczkoknak legalább aratásig némi abrakot is, mely utóbbi főleg csak attól az időtől fogva volna elhagyható, midőn a malaczkok a tarlóra kerülve, szemet ugysis találának. E véleményünket azzal indokoljuk, hogy a malacz annál gyorsabban nő, minél fiatalabb s hogy az első időben elkövetett mulasztás később még áldozatok útján sem hozható helyre; azzal pedig csakugyan mulasztást követünk el, ha az anyatejtől alig hogy elszoktatott malaczkot ugyszólván csak zöldtakarmányra fogjuk, mert bár a luczerna nagyon jó sertéstakarmány, de táplálóanyagai mégsem elég hatásosak arra, hogy a választott malaczkot is kellően táplálja. Ily felnevelés mellett nagy hasznak lesznek a malaczkok s azok nem fogják azt a tetszetős formát nyerni, mely a kellően táplált malaczkokra jellemző. Olvassa el az 1902. évf. 26. számának „A sertések nyári legeltetése” czimű közleményét is. *Cselkó.*

Zöldtrágyázás. (Felelet a 133. sz. kérdésre.) Vöröses homokon, az istállótrágya részbeni pótlására a tervbe vett zöldtrágyázás egészen helyen való lesz. Ezen czélra én a laposmagvu fehér csillagfürtöt ajánlom, mely legkevésbé kényes és melyet a debreczeni m. kir. gazdasági tanintézet homoktalaj gazdaságában már évek óta termelünk. A szükséges vetőmag az intézet útján megrendelhető. A zöldtrágya csillagfürtöt sűrűen kell vetni, sorvető géppel a rendes gabonaszortávolságra, vagyis 11—12 cm.-re; kat. holdanként 90—100 kg. vetőmag kell, melyet a mag tetemes nagysága daczára, csak sekélyen, 2—3 cm.-re szabad alátakarni, mert ellenkező esetben rosszul kél ki. Vetés után hengerezni kell.

Miután a zöldtrágya-vetés a takarmánynak vetett bitorherét követi, ajánlanám utóbbit korai zöldtakarmánynak vetni. Ezen czélból a bitorherét ősszel, szeptember elején, augusztus végén kellene elvetni, mely esetben május hó elején kasza alá kerülne, a leszántott tarlóba pedig a csillagfürt jönne. Ez esetben a csillagfürt nagy tömeget adna, mert vetésével nem igen késnének meg. A zöldtrágya leszántását követő őszi rozs alá közvetlenül műtrágyát adni bajos lenne. Sokkal helyesebb eljárás a bitorhere lekerülte után k. holdanként 250—300 kg. thomassalakat kiszórni, leszántani és a csillagfürtöt elvetni, ezt a rozs jól fogja értékesíteni. A thomassalakat helyett csontlisztet is (de nem szuperfoszfátot) lehet adni, amelylyel homokon

igen jó eredményt hozhat. A zöldtrágya dancént 130—140 vagy korán tavasszal begruberolni, va tekintettel 150 kg leszántani.

Emdeni lu

Az emdeni ludak az is előfordul, Ha az egy éves a tenyésztő már Ezen tojásokból is egy éves volt ték azt a tojóhoz pipe. Tenyésztés ludak alkalmasa jó és kellő számú emdeni tojókat pedig kár kotlás nyésztők az em ludakkal szokták sok és a ludak tesznek. De az e tyukotlókka és azonban, ha köz

Az emdeni emdeni tojó pe emdeni ludak na nyelnek, emellet szoktak lenni. csak tenyésztésre gyasztási piacoz értékesíteni. De csak egy kis utá denki eladhatja nyésztésre. A ten eladott ludak ár bözet van. Piacz már leg több hely idényntől függ.

Rétrágyáz

(Felelet a 134. sz. kérdésre.) Attól, ha felszört műtrágya völgybe, illetve a nem kell félni. elő fog fordulni, hogy a felső part mint a lejtő al trágyák kiszórás fogasolást a lejtő kis barázdái a v sen esőkentik. zolta, hogy a p zásával igen jó a füvek kiemelke szolgálnak a hó talajba való besz

Ökörartás

a 136. sz. kérdé mával s polyváv lehet jó karban hogy a jelen ese mára valami abr legjobban lenne, ha nének be, mert izletességét növe diet szabályozna fehérjéhez jutta czukorgyarak na árát s ezért főle beszerezni, ha q nán volna kaph pedig, ha neheze fehérjedus abrak korpát legalább nek adni, mint nekik. Végre az q-ja 16 korona, csak akkor volna malasszét besze répának kellene melyet a melassz czélszerű lenne is utóbbit mint

igen jó eredményeket értünk el. Amennyiben zab alá műtrágyát óhajt adni, ajánlatok k. holdanként 130—140 kg. 16%-os szuperfoszfátot vagy korán tavasszal kiszórni leszántani vagy begruberolni, vagy pedig a homoktalajra való tekintettel 150 kg. közönséges csontlisztet őszszel leszántani.

K. K.

Emdeni lud. (Felelet a 134. sz. kérdésre.) Az emdeni lud az első évben keveset tojik, sőt az is előfordul, hogy egyáltalában nem tojik. Ha az egy éves emdeni tojó 8 tojást toj, azzal a tenyésztő már nagyon meg lehet elégedve. Ezen tojásokból azonban, különösen ha a gunár is egy éves volt, vagy nem elég jókor eresztették azt a tojóhoz, nem minden tojásból kel pipe. Tenyésztésre tehát csak a 2 éves emdeni ludak alkalmasak, ezektől már várhat a tenyésztő jó és kellő számú ivadékokat. Az első éves emdeni tojók nem jól kotlanak, a másodéveseket pedig kár kotlásra alkalmazni, ennél fogva a tenyésztők az emdeni ludtojásokat közönséges ludakkal szokták kiköltetni s ezek alá a tojások és a ludak nagysága szerint 5—7 tojást tesznek. De az emdeni ludtojásokat keltetik jó tyukotlókcal és pulykakotlókcal is. Legjobb azonban, ha közönséges libával keltik.

Az emdeni gunárok súlya 7—10 kg., az emdeni tojóé pedig 6—8 kg. szokott lenni. Az emdeni ludak nagy gondozást és jó tartást igényelnek, emellett aztán nagyon háládatosak szoktak lenni. A tisztavérű emdeni ludakat csak tenyésztésre lehet tenyészteni, mert a fogyasztási piacon veszteség nélkül lehetetlen értékesíteni. De erre nincs is szükség, mert csak egy kis utánnézéssel és élelmességgel mindenki eladhatja tisztavérű emdeni ludjait tenyésztésre. A tenyésztésre és a fogyasztó piacra eladott ludak ára közt legalább 50% különbözet van. Piaczi fogyasztásra a ludakat már már legtöbb helyen súlyra veszik s az ár az idénytől függ.

bl.

Réttrágyázás. (Felelet a 135. sz. kérdésre.) Attól, hogy a lejtősen tekvő rétekre felszört műtrágya túlkönnyen lemosatnék a völgybe, illetve a tábla mélyebben fekvő részeire, nem kell félni. Kisebb mértékben ez ugyan elő fog fordulni, de ezen segítünk oly módon, hogy a felső partos részt erősebben trágyázzuk, mint a lejtő alján levő részt és hogy a műtrágyák kiszórása után adandó korai tavaszi fogasolást a lejtővel keresztirányban végeztessük. A lejtővel keresztirányban felfogasolt föld apró kis barázdái a víz gyors leszivárgását tetemesen csökkentik. Különben a gyakorlat beigazolta, hogy a partoson fekvő rétek műtrágyázásával igen jó eredmények érhetők el, mert a füvek kiemelkedő gyeppárnái nagy akadályul szolgálnak a hóé s víz gyors lefolyásának s a talajba való beszivárgását segítik elő. K. K.

Ökörkörtartás szalmán s polyván. (Felelet a 136. sz. kérdésre.) Miután tisztán csak szalmával s polyvával még a heverő állatot sem lehet jó karban tartani, kétséget sem szenved, hogy a jelen esetben czélszerű az ökrök számára valami abrakfélét vásárolni. Nevezetesen legjobbnak lenne, ha melasszét s olajpogácsát szereznek be, mert a melassze részint a szalma izletességét növelné, részint pedig a bélműködést szabályozná, az olajpogácsa pedig elegendő fehérjéhez juttatná az ökröket. Csakhogy a czukorgyárak nagyon felverték most a melassze árát s ezért főleg csak akkor ajánlanánk azt beszerezni, ha q.-ja 7 vagy legfeljebb 7.5 koronán volna kapható. Az olajpogácsát illetőleg pedig, ha nehezen jutnának hozzá, akkor más fehérjedus abrakféle is pótolhatná azt, de pl. korpát legalább kétszer annyit kellene az ökröknek adni, mint amennyi pogácsa elég lenne nekik. Végre az olyan takarmányrépa, melynek q.-ja 1.6 korona, kissé drága s ezért legfeljebb csak akkor volna vásárolható, ha nem lehetne melasszét beszerezni, mely esetben tehát a répának kellene azt a két szolgálatot teljesíteni, melyet a melasszének szántuk. Utóbbi esetben czélszerű lenne a polyvát s részben a szalmát is utóbbit mint szecskát a répával összekeverni

s füllesztetni, mert répát — ha egyáltalán, — bizonyára csak keveset fognak vásárolni s ezért csakis füllesztéssel érhető el az, hogy sok szalmát s polyvát lehessen vele izletessé tenni. Azonban még egyszer hangsúlyozzuk, hogy répát csak akkor vásárolnánk, ha a melassze beszerzésétől el kellene tekintenünk. Heverő ökrök elég jó husban tarthatók, ha 1000 kg. élősulyra mintegy 8 kg. őszi szalmát, 8 kg. tavaszi szalmát, 8 kg. polyvát, 2 kg. repcepogácsát s 3 kg. melasszét kapnak. Ebben foglaltatik 24.8 kg. szárazanyag, 0.78 kg. fehérje, 0.26 kg. zsir és 10.93 kg. szénhidrát, vagyis összesen 11.97 kg. emészthető szervesanyag, melyből 3.93 kg. a nem szalastakarmányban fordul elő.

Cselkó.

Szárított sertéstrágya. (Felelet a 137. sz. kérdésre.) A kőbányai koncentrált és szárított sertéstrágyát több hazai gazdaságban, különösen homokosabb vegyületű talajokon jó eredménnyel használták a legkülönbözőbb növények így burgonya, zabos búkköny, takarmányrépa, árpa, csalamádé stb. alá. A kat. holdankénti mennyiség 10—15 q. között ingadozik, melynek értéke 180—250 q. istállótrágyával lenne egyenlő. Szerintem ily összehasonlítás nem helyes, mert az tény, hogy a szárított sertéstrágya az első évben hatásában felülmúlja illetve fölülmulhatja az istállótrágyát, de már a második évben nem. A szárított sertéstrágya hatása a második évben már csekély, ellenben az istállótrágya tudjuk, több évig érezeti hatását; ezenkívül nem is állítható szembe az istállótrágyával már azon oknál fogva sem, mert a 10—15 q. szárított sertéstrágya televény- (humusz) képző hatása a talajban elenyésző az istállótrágya 250—300 q. humuszképző anyaga mellett. A koncentrált, szárított sertéstrágya, tehát a rendes istállótrágyát nem helyettesítheti, hanem annak részbeni pótlására szolgál s ezen czélra jól használható, ha a szállítási költségek — a távolság figyelembevételével — nem túl magasak. A szárított sertéstrágya tartalmaz átlagban 2% foszforsavat, 1.3% káliumot és 1.9% nitrogént.

Első ízben csak kisebb mennyiségben való kipróbálását ajánlom.

Ky.

Határfa. (Felelet a 138. sz. kérdésre.) Az ellen, hogy a szomszéd saját területén a határvonalától fél méternyire fákat ültessen, jogosan kifogást tenni nem lehet, mert saját tulajdonával mindenki szabadon rendelkezik. Viszont azonban a fák ültetője sem kifogásolhatja, ha a szomszéd a határvonalon túlterjedő gyökereket, ágakat vagy gyümölcsöket eltávolítja s azokkal sajátjaként bánik.

Sz. F.

Istállótrágya hatásának fokozása. (Felelet a 139. sz. kérdésre.) Az istállótrágya, legyen az bármilyen jól kezelve, a fontos növényi tápláló anyagok közül a foszfort tartalmazza a legkisebb mennyiségben. Miután pedig szántóföldjeink az egyoldalú gabonatermesztés következtében általában szintén szegények foszforban, ez az oka annak, hogy hazánkban a foszfortrágyák birnak általában a legnagyobb jelentőséggel. Az istállótrágya sokkal több káliumot és — feltéve, hogy jól van kezelve — sokkal több nitrogént tartalmaz, mint foszfort, miért is az istállótrágya hatásának kiegyenlítésére és természetfokozó hatására elsősorban a foszfortartalmu műtrágyákat kell figyelembe venni. Igen helyes lesz azért a trágyázás utáni esztendőben a földnek k. holdanként 130—140 kg. 16%-os szuperfoszfátot adni, úgy, hogy ez lehetőleg őszi kalászosok alá adassék. Másrészt nincs kizárva, hogy a trágyázás utáni második évben a szuperfoszfátot kívül nitrogéntartalmu műtrágya is helyénvaló lesz, amit a növény külső fejlődése árul el. Esetleg felültrágyázásra 50—60 kg. chilisalotrom ilyenkor jó eredményt fog adni.

Ky.

Bikák és tehének táplálása. (Felelet a 140. sz. kérdésre.) A jól kifejlesztett két éves magyar bikákkal fejenként s naponta etetett 3 kg. tengeridára, 2 kg. korpá, 0.5 kg. melassze, 5 kg. takarmányrépa, 6 kg. rétiszéna s 3 kg. tengeriszár-szecska tartalmaz 12.7 kg. száraz-

anyagot, 0.91 kg. fehérjét, 0.28 kg. zsirt és 7.06 kg. szénhidrátot, a táparány pedig 1 : 8.5. Ha a bikák ettől a takarmánytól higabban ganajoznak, mint ahogy kellene, akkor annak legfeljebb csak a melassze az oka, mert csak ez s a répa az, melyek többé-kevésbé haszajtólag képesek hatni. Miután azonban a bikák aránylag kevés melasszét s répát kapnak, talán mégsem túlhig a ganajuk; de ha mégis az lenne, akkor nem maradna más hátra, minthogy a melasszét vagy teljesen elvonják a bikáktól, vagy hogy legalább 1/4 kg.-ra apaszszák azt. Az a körülmény pedig, hogy a bikák fejlődésben nem mennek előre, vagy a hig ganajjal, vagy a takarmány elégtelenségével, vagy végre utóbbinak csekélyfehérjetartalmával függ össze. Ugyanis a hasmenés annyiban hátráltatja a növekedést, amennyiben a takarmány kihasználását csökkenti, vagyis a táplálóanyagoknak egy része a ganajban marad. A második körülményt illetőleg pedig úgy találjuk, hogy azzal a takarmánnyal, melyet a bikák kapnak, teljesen beérhetné még az 500 kg. élősulyjal bíró hizóállat is, mert 8 1/4 kg. emészthető szervesanyag teljesen elég az említett súlyu hizómarhának. Kivált ha az emészthető anyagok nagyobb fele — mint most — a nem szalastakarmányban foglaltatik s ezért elégségesnek tartjuk a takarmányt az 500—600 kg.-os bikáknak is. Végre a fehérjét illetőleg csak annyit mondhatunk, hogy ezirant nagyon hálás a javában növekedő állat, mert csak a fehérje változik át hussá s ha a bikák nem is kapnak nagyon kevés fehérjét, de talán meg lehetne kísérteni, hogy a melasszénak s a tengerinek egy része helyett valami fehérjedus abrakfélét adnának a bikáknak, mely czélra különösen a hüvelyes magvakat, olajpogácsát, malátacsirát stb., illetve azt ajánlanánk, amely a legkönnyebben szereshető be.

A fejős és hasas tehennel fejenként etetett 1 kg. korpá, 1 kg. melassze, 5 kg. répa, 6 kg. sarju, 5 kg. zabpolyva s 3 kg. tengeriszár tartalmaz 14.1 kg. szárazanyagot, 0.64 kg. fehérjét, 0.15 kg. zsirt és 6.94 kg. szénhidrátot, a táparány pedig 1 : 11.4. A kérdéses tehének 400—450 kg.-ra becsültetvén, mi úgy találjuk, hogy a velük etetett takarmány éppen 500 kg. élősulyra elég. Azonban itt még inkább hangsúlyoznunk kell mint előbb, hogy a tehennel is czélszerű lenne több fehérjét etetni, mert a tejelválasztást semmi sem befolyásolja annyira, mint a fehérje s az ébrényre is a fehérje hat a legelőnyösebben. Ezért pl. jobb tehenészetekben mindig azon vannak, hogy a táparány ne igen haladja meg az 1 : 7-et s bár a gyengén tejelő magyar tehen valamivel tágabb arányban kaphatja is a táplálóanyagokat, de ennek sem tesz jót a túltág táparány, s ezért itt is azt ajánljuk, hogy etessenek pl. a melassze helyett inkább búkkönymagot, esetleg vad búkkönyt is, vagy olajpogácsát, malátacsirát stb., szóval azt, amelyik a legkönnyebben beszerezhető. Hogy éppen a melasszét ajánljuk ezek valamelyikével felcserélni, az ezért történik, mert a melassze nem tartalmaz valódi fehérjét, s így annak a kiküszöbölése által sokkal jobban lehet az ösztakarmány fehérjetartalmát úgy növelni, hogy az abrakot ne kelljen szaporítani, mint hogyha a korpát kiküszöbölnek ki.

Cselkó.

Csicsókatermesztés. (Felelet a 141. sz. kérdésre.) A csicsóka a beárnyékolást egészen jól tűri, különösen akkor, amint jelzett esetben is, ha jó barna vályogtalajba kerül. Nálunk például a csicsókát egy háromszögbe kifutó táblának elkeskenyedett végébe vetették, melyet az egyik oldalról erdő, másik oldalról fasor szegélyez, a beárnyékolás tehát nagyfokú. A csicsóka dacára ennek, már negyedik éve kifogástalan fejlődéssel bír és kitünő disznólegelőt szolgáltat.

Ky.

Ökörhizlalás, trágyatermelés czéljából. (Felelet a 142. sz. kérdésre.) Hogy olyan gazdák-
nak, kik a trágyát más uton is elő tudják állítani, érdemes-e ökörhizlalással foglalkozni, ez tisztán üzleti kérdés, melynek megoldása attól függ, hogy a hizlalás utján a rendel-

kezésre álló takarmányt jobban lehet-e értékesíteni, mint ha ez vagy eladatik, vagy más czélokra fordítatik.

A hizlalásnál pedig a felhasznált takarmány értékesítése részint a hizóba állított állatok neme, kora s fajtája, részint a nyújtott takarmány mennyisége és minősége szerint oly különbözően alakulhat, hogy a felvetett kérdésre csak azon esetben konkrét válasz adhatnánk, ha pontosan tudnók, hogy a hizók minősége mennyi takarmányt kapnak, hogy átlagos súlygyarapodásuk mennyi és élősúly kilogramm szerint hogy adatnak el?

Ezirányú tájékozásul szolgálhat, hogy 100 takarmányegység után 4-7 kg. élősúlygyarapodás érhető el, egyben megjegyeztetvén, hogy egy takarmányegység alatt 1 kg. jó minőségű széna vagy ennek egyenértékűje, t. i. $\frac{1}{2}$ kg. abraktakarmány, vagy 2 kg. takarmányszalma, törek, polyva, vagy 5 kg. répa, illetve 2 kg. burgonya értendő.

Hogyha tehát a hizók naponként s darabonként átlagban 20 takarmányegységet fogyasztanak és 1 kg.-mal gyarapodnak, akkor 100 takarmányegység után 5 kg. súlygyarapodás érhető el és ha ez levonás nélkül 80 fillérrel eladatik, 100 takarmányegység, vagyis 100 kg. széna 4 koronával értékesül, a dara 8 K.-val, a répa 80 fillérrel, a burgonya 2 K.-val, szintegy a takarmányszalma.

Ha továbbá feltételezhető, hogy a sovány és hizómarha arkülönözete a hizálás többi költségét fedezi, akkor a kimutatott takarmányértékesítési árak mértékadóknak tekinthetők s ha másként a takarmányt jobban értékesíteni nem lehet, a hizálás lesz az előnyösebb módozat.

Hogyha ellenben 100 takarmányegység után p. o. csak 4 kg. súlygyarapodás érhető el és ez esetleg csak 60 fillérrel adható el, akkor a széna métermázsája csak 24 K.-val, a dara csak 48 K.-val értékesül s ezen esetben természetesen nem érdemes hizlalással foglalkozni.

Hensch.
Csővestengeri beszáródása. (Felelet a 143. sz. kérdésre.) Hogy a csővestengeri beszáródása a letöréstől számítva január 1-ig hány %-ot tesz ki, erre igen bajos felelni. Függ ez attól, korán- vagy későnérő, puhaszemű vagy keményszemű, vékony vagy vastag csutkájú tengeriről van-e szó. Befolyásolja az időjárás is, vajjon enyhe esős, vagy erősen fagyos-e a tél; vajjon görében, padlásán (és milvea padlásán) tartjuk el stb.

Ezirányú feljegyzéseink alapján azt tapasztaltuk, hogy december hó végéig a beszáródás kitett:

a kései lófogu tengerinél ... 8-10%-ot,
a közönséges magyar tengerinél 7-8%
aprószemű kemény tengerinél ... 6-7%

Ezen számok talán tájékozásul szolgálhatnak a szóban levő kérdésre. **K. K.**

Hizómarhánál várható súlygyarapodás. (Felelet a 144. sz. kérdésre.) A 600 kg. átlagos súlyú vöröstarka ökrök fejenként 20 kg. takarmányrépat, 2 kg. korpát, 1 kg. konkolydarát s 1 kg. repezapogácsát kapván, legalább 2 kg. buzaszalmaszeccskát s 10 kg. zabszalmát fognak még enni. Ha alapon pedig foglaltatik az össztakarmányban 16 kg. szárazanyag, 0.92 kg. fehérje, 0.27 kg. zsír és 8.34 kg. szénhidrát, vagyis összesen 9.53 kg. emészthető szervesanyag, melyből 4.91 kg. a szálatakarmányban foglaltatik; emészthetlen ballaszt 6.5 kg. Ha az első s a három utolsó számot 1000 kg. élősúlyra számítjuk át, akkor jut nekik: 26.66 kg. szárazanyag, 15.9 kg. emészthető szervesanyag, melyből 8.18 kg. a szálatakarmányban fordul elő; emészthetlen ballaszt pedig 10.8 kg. E számok azt mutatják, hogy a hizálás külterjesen folyik, mert a szalma szolgáltatja a táplálóanyagok nagyobb felét, minélfogva az össztakarmányban sok is az emészthetlen ballaszt. Hogy a hizálással mekkora súlygyarapodás érhető el, azt nem vagyunk ugyan képesek határozott számokkal kifejezni, de annyit mégis mondha-

tunk, hogy a gyarapodás mindenestre csak nagyon mérsékelt fog lenni. Így főleg csak lecsigázott vén ökröket czélszerű hizlalni, míg ellenben a fiatal anyag inkább a belterjes hizlalást jutalmazza. Utóbbinak a követését azonban — úgy tetszik — jelenleg megnehezíti az, hogy kevés a répája s hogy szénát egyáltalán nem adhat a hizóknak, ezek nélkül pedig bajos belterjesen hizlalni, mert akkor nagyon sok abrakot kellene etetni. **Cselkó.**

Formalin-csávázás. (Felelet a 145. sz. kérdésre.) A formalin-csávázás teljesen úgy történik, mint a rézgáliccezzal való csávázás, vagyis kádakban vagy pedig a vékony rétegekben széttergetett gabona erős megöntözésével. Különbösg következkben van: Öntözés alkalmazásával a csávázandó gabonát vékony rétegbe huzzák szét és egy permetező rozsával bíró öntöző-kannával öntözik, úgy, hogy a gabona jól átnedvesedjék. Ennek megtörténtével a páczolt gabonát jól átlapátolva a formalin-oldatba mártott s jól kicsavart zsakkokkal 7-8 óra hosszaiq letakarják.

A kádakban, páczoló ládákban való csávázás, bár több folyadék kell hozzá, tökéletesebb és hatása biztosabb. A ládat, kádat $\frac{2}{3}$ részig megtöltik gabonával (buzával, árpával vagy zabbal) s azután ráöntik a formalin-oldatot többször jól átkeverik, hogy a pácz minden részét érje a gabonának. Kellő átkeverés után 10-15 percig állani hagyják s azután kiveszik a páczolt gabonát, csomókba rakják s zsakkokkal 7-8 óra hosszaiq letakarják. A formalin valamivel drágább, mint a rézgáliccezzal, de előnye, hogy a páczolás rövid ideig tart s a németországi kísérletek eredménye szerint, a vetőmag csirázó-képességét egyáltalán nem csökkenti.

A formalin-oldatot a páczolandó gabona szerint különböző fokban kell hígítani. Buza és árpa páczolására 1 kg. formalin 250 liter vízzel; a zab páczolására 1 kg. formalin 350 liter vízzel hígítandó.

A formalint, mely viztisza szurós szagu folyadékból áll, 1 kg.-os üvegekben árusítják, ára pedig Németországban 1.50-1.75 márka kilogrammonként.

Mindenestre jó lesz előzetesen csak kísérleteket tenni ezen ismeretlenebb anyaggal s kezelési módját kitapasztalni.

2. A répamag impregnálása ügyében legjobb lesz a növényélet- és növénykörtani állomáshoz Magyar-Óvára fordulni, amely állomás szakszerűen foglalkozik ily irányú kérdésekkel. **-y -n.**

Hizómarha hasmenése. (Felelet a 146. sz. kérdésre.) A kérdéses esetben — a hasmenés okát keresve — két takarmányra gondolhatunk, u. m. a besavanyított czukorrépaszeletre s az olajpogácsára. A szeletet annyiban gyanúsíthatjuk, mert a hizók 50 kg.-ot kapnak fejenként s naponta, ami a friss szeletnél megengedhető, de a besavanyítottnál kissé sok. A másik pedig a parasztpogácsa, mely ha sok vadrepczét tartalmaz, vagy ha dohos repczének a hulladéka, vagy végre ha maga a pogácsa romlott meg, pl. ha avas vagy penészes, akkor szintén hasmenést okozhat. Utóbbi esetekben ajánlatos a pogácsát főzve etetni, mert így sokat javíthatunk rajta. Hogy a kérdéses két takarmány közül melyik okozza a hasmenést, azt úgy lehetne megtudni, ha néhány napig tengeridarával helyettesítjük a pogácsát, mert ha utóbbi az oka, akkor most okvetlenül megszűnne a hasmenés, ha pedig nem szűnne meg, akkor a repczeszelet lenne az oka, melyet meg kellene kevesbbiteni s ugyanakkor ismét vissza lehetne a pogácsára térni. A legelső próba azonban talán a pogácsa főzésében is állhatna, mert lehetséges, hogy a hasmenés már így is megszüntethető. **Cselkó.**

Czukorrépa-mésziszap. (Felelet a 147. sz. kérdésre.) A czukorrépa-mésziszap nem fejt ki ugyan oly erőly hatást, mint az égetett mész, de azért különösen tevényes talajoknál — mint pl. jelen esetben is — igen jó ered-

ménylyel használható. A czukorrépa-mésziszap 40-56% szénsavas meszet s ezenkívül csekély mennyiségű nitrogént, foszforsavat és kálit tartalmaz, melyeknek mennyisége 0.2%-0.5% között változik. Elsősorban csakis mint mésztrágya jöhet figyelembe.

Kat. holdankint 120-180 q. szükségeltetik, melyet azonban lehetőleg még a tél folyamán kell kihordani, eltergetni és korán tavasszal leszántani. Leszántás előtt boronával kell a csomókat jól szétaprózni. Ha tavasszal a földet csak grubberolni akarja, akkor ezen munkával is belekeverhetjük a földbe. Ha czukorrépa-mésziszaphoz jutányosan és könnyen hozzájuthat, ennek alkalmazását — mert kevésbbé veszedelmes mint az égetett mész — nagyon ajánlom.

Az égetett meszet használat előtt porrá kell omlasztani és kiszórva azonnal alszántani. Ebből kat. holdankint, jelzett talajviszonyok mellett, 15-20 q. elegendő. **Ky.**

A délafrikai burgonyakivitel.

(A tudnivalók ismertetése, a keresk. m. kir. miniszter délafrikai szaktudósítójának legutóbbi jelentése alapján.)

Burgonyatermesztésünk jobb értékesítése szempontjából szükségesnek mutatkozik, hogy gazdáink az étkezési czélokra szánt burgonyának kiviteli értékesítése iránt közvetlenebbül érdeklődjenek.

Burgonyakivitelünknek Dél-Afrikában fellette kedvező esélyek kínálkoznak — s a kivitel érdekében tett eddigi kezdeményező lépések nyomán néhány kocsiromány magyar burgonya a folyó évben Dél-Afrikában már eladásra is került: amde ugylátszik, hogy az érdekelt gazdaközönség még nincsen teljesen tájékozva arról, hogy Dél-Afrika burgonyatermesztésünk szempontjából elsórangu fogyasztópiacz jelentőségével bír, mert Dél-Afrika burgonyatermesztése korántsem fedezi lakosságának szükségletét és az ezen gumósnövény termesztésének fejlesztésére tett minden erőmegfeszítés daczára a fogyasztás túlyomó része importált áruval fedeztetik. Saját burgonyafajtái ugyan Dél-Afrikának nincsenek, az európai fajták pedig nem honosíthatók meg, mert a talajban elfajulnak. A Dél-Afrikában termesztett — kevés — burgonya sem izére, sem tartósságára nézve nem versenyezhet az európai burgonyával, tenyésztésre pedig az afrikai termék alig használható. De ezenfelül mezőgazdasági művelésük ma még alig van, mezőgazdasági munkaerővel pedig nem rendelkeznek. Mindebből az következik, hogy a burgonyabevitelre Dél-Afrika állandóan rá van szorulva s a jó minőségű termék ott állandó keresettségre számíthat.

A Dél-Afrikába importált burgonya értéke megközelíti a 2 $\frac{1}{2}$ millió koronát. Sorrendben a következő államok vesznek részt a bevételben: Franciaország 675 ezer koronával, Nagybritánia 550 ezer koronával, Ausztrália 480 ezer koronával, Németország 240 ezer koronával, továbbá a Kanári-szigetek, Belgium, Madeira, Portugália, Németalföld, Egyptom és Amerika kisebb-nagyobb mennyiségekkel. A német és angol quarmatokból megkísérelt burgonya-export meghiusult, mert a forró égöv alatt termelt burgonya gyorsan romló s a szállítást nem állja ki.

A fogyasztásra szánt burgonya után 10 százalék értékvm fizetendő; a vetni való burgonya vámmentes. (A Nagybritániából származó burgonya 2 $\frac{1}{2}$ % vámengedményt élvez.) Az elvámolás alapja: a burgonyának piaczi ára a kiindulási kikötőben; arra az esetre tehát, ha a burgonya cif. délafrikai kikötő adatott el, az eladási feltételeknek megfelelően kiállított árszámlán kívül egy második számla is küldendő a vevőnek, melyben az árak fob. kiindulási kikötő jegyzetnek és amely az elvámoláshoz szükséges.

A vetésre szánt burgonyakivitel reánk nézve jelentőséggel nem bír, annál nagyobb azonban a fogyasztásra szánt burgonya kivitele egyrészt azért, mert igen nagy mennyiségben szükségeltetik, másrészt azért, mert ennek kiviteli időnye épp azon időszakra esik, melyben a burgonyaszedés nálunk már befejeződött; az évszakok ugyanis Európához képest épp megfordított időben folynak le Dél-Afrikában; amikor nálunk ősz van, akkor ott tavaszra hajlik az idő, amikor már a délafrikai burgonyatermelés

utolsó mar
kizárólag m
Vetés
King of Ea
of Hebron,
Castle, Quee
Fogy
Magnum bon
előnyben.

A fog
gonya a kö
egyes gumó
nak kell len
esetre sem s
egy fajtájú
nagysága is
alakuaa gö
(a főtt burg
A főzés köz
burgonya o

Az imp
a zsákban s
gyors roml
lasi mód ko
tatott a bur
Fiuméig, ah
nedves vagy
kerülnie, me
rontja. A jól
kibirja a szál
ujabban egy
alkalmaznak
amely talán
gyenge szel
et Sons özög
litott s a szá
uton, teljese
deltése hely
árulja el s ig
czil-olatból
tevév maradt

A kiv
tartozik váll
lan egészséges
hajóba, ami
tetelek egyike
alakban így
in port of sh

A láda
leggyakoribb
bruttó súlyú
1 kg. = 22
súlyban 30, 3
A ládák mi
szelődés rés
kés közben le
két végükön
körül. Ami
gonyát hideg
zsákban vag
ténik a vas
levegőtől, te
csiba rakni;
a szállítás
Lloyd hajóiv
hónapban k
tonnánként 3
shilling és 9

(Az ang
tanak; egy a
Cape-Townig
burgonyát 3
osztrák Lloyd
napig menő
37 shilling és
ban az osztr
mint az ang
Feltehető
nagyobb küld
kenyen mérsé

A hajó
örizendő, hog
közélebe ne
A szállít
lénik, ami az
tetik, ezzel
risk“.

Hogy s
hassuk, szük
vét, ezeket ho
állíthatjuk fel
45.4 kg.-os,
számítva;

utolsó maradéka is elfogyott már s a lakosság kizárólag importált burgonyára van utalva.

Vetésre legkedveltebb az *Early Rose*, *King of Early*, *Upe to date*, *German Blue*, *Beauty of Hebron*, *White Hebron*, *Red Hebron*, *Windsor Castle*, *Queen*; ezek legtöbbje koránérő.

Fogyasztásra az *Early Rose*, *German Blue*, *Magnum bonum* és *Kidney* nevű fajtákat részesítik előnyben.

A fogyasztók megkívánják, hogy a burgonya a következő igényeknek megfelelően: az egyes gumóknak körülbelül ökönyi nagyságúnak kell lenniök, — apró burgonya tehát semmi esetre sem szállítandó; egy-egy küldemény csak egy fajtájú burgonyát tartalmazzon és a gumók nagysága is lehetőleg egyenlő legyen, szabályos alakúak, gömbölyűek és sima kérgűek legyenek: (a főtt burgonya tiszta fehér és kásás legyen). A főzés közben megszurkáló vagy megfeketedő burgonya ott teljesen értéktelen.

Az importált burgonya ládákban szállítandó; a zsákban szállított burgonya zuzódásoknak és gyors romlásnak lévén kitéve, ez a csomagolási mód kockázatos. Legelőszérűbbnek találtatott a burgonyának ládákban való szállítása Fiuméig, ahol hajóba rakatják. Zuzódott, csírást, nedves vagy fagyott gumóknak nem szabad a ládába kerülnie, mert ez az egész láda tartalmát elrontja. A jól csomagolt egészséges burgonya jól kibírja a szállítást. Miellesleg megjegyeztetik hogy újabbban egy különleges konzerváló eljárást alkalmaznak a burgonya épségben tartására, — amely talán abból áll, hogy a burgonyát egy gyenge szalicil-oldattal meglocsolják; a *Brinkwort et Sons* cég 165 láda így kezelt burgonyát szállított s a szállítmány — jóllehet 100 napig volt uton, teljesen ép állapotban érkezett meg rendeltése helyére; a cég titkát azonban nem árulja el s így az a feltevés, hogy csak ily szalicil-oldattal áll-e a konzerváló szer — csak feltevés maradt.

A kivívó (eladó) mindenesetre jótállást tartozik vállalni aziránt, hogy az áru kifogástalan egészséges állapotban adott fel vagyis rakatott hajóba, ami ugy az eladási, mint szállítási feltételek egyikét képezi és az általános elfogadott alakban így hangzik: „Guaranteed sound condition in port of shipment.”

A ládák nagyságára és tartalmára nézve leggyakoribbak a 66, 75 és 100 angol font bruttó súlyú ládák (1 angol font = 0.54 kg., 1 kg. = 2.204 angol font), ami hazai súlyegységben 30, 34 és illetőleg 45.4 kg.-nak felel meg. A ládák mindkét oldalán 2—2 ujjnyi széles szelelő rés hagyandó, hogy a burgonyát szállítás közben levegő érje és átjárja; a ládák mindkét végükön keskeny vaspántokkal övezendők körül. Ami a szállítást illeti, ajánlatos a burgonyát hideg időben — akár ömlesztve, akár zsákban vagy már ládába csomagolva történik a vasuton való szállítás Fiuméig — a levegőtől, tehát a fagytól is elzárt hűtőkosziba rakni; Fiumétől a délafrikai kikötőkig a szállítás — ezidő szerint — csak az osztrák Lloyd hajóival lehetséges; ezek minden második hónapban közlekednek Durbanig. A viteldij tománként 35 shilling + 5% primage = 36 shilling és 9 pence vagyis 44 korona 10 fillér.

(Az angolok 1016 kg.-os tonnát számítanak; egy angol postagözös, amely Londonból Cape-Townig 17 nap alatt megy, egy tonna burgonyát 33 shilling 9 penceért szállít; az osztrák Lloyd pedig Triesziből Cape-Townig 35 napig menő hajóival ugyanannyi burgonyáért 37 shilling és 4 pence számít; Durbanba azonban az osztrák Lloyd már olcsóbban szállít mint az angol hajózási vállalatok.)

Feltehető, hogy az osztrák Lloyd társulat nagyobb küldeményeknél ezt a díjtételt jelentékenyen mérsékelné.

A hajóra való berakásnál gondosan ellenőrizendő, hogy a ládák a hajógépek és kazánok közelébe ne kerüljenek.

A szállítás rendszerint a vevő veszélyére történik, ami az áruszámlán külön meg is jegyeztetik, ezzel a kitéttel: „Travelling at buyers risk.”

Hogy az értékesítés mikéntjét megállapíthassuk, szükséges tudnunk önköltségeink mérvét, ezeket hozzávetőleg a következő tételekben állíthatjuk fel: 41—42 kg. burgonyát tartalmazó 45.4 kg.-os, vagyis 100 angol fontos ládára számítva:

burgonya értéke	1 30 K.
láda előállítását pantolással, szegekkel	1 10 „
vasuti szállítás Fiuméig	0 80 „
hajóba rakásdíj	0 06 „
hajó-fuvardíj + 5% primage	2 — „
10% értékvám	0 30 „
mellékköltségek burgonyaválogatás, csomagolás, fuvarozás vasúthoz	0 40 „
Összesen	5 96 K.

A fizetési feltételek szerint a délafrikai importőrök a számlaösszeget 30 nappal a hajóokmányok (hajólevél 2 példányban, biztosítási kötvény, áruszámla) vétele után szokták folyósítani.

Mint elsőrangú bankok, melyek a pénzbeszedési üzlettel is foglalkoznak, megnevezhetők a *Bank of Africa* és a *Standard Bank of South-Africa Ltd.* Mindkét intézet Dél-Afrika minden számottevő városában fiókteleppel bír. A beszedett összegek átutalása rendszerint Londonon át történik. Képviselőikül a következő bevételi üzlettel foglalkozó cégek ajánlhatók:

Koenig et Co. Durban, P. O. Box 256.
Schwartz Károly Durban, P. O. Box 330. *Sebestyén* I. Durban, No. 6. Union Buildings. *Joseph Reich* Durban, Poyntons Chbs. Smith str. *Gergely, Molnár et Co.* Johannesburg P. O. Box 6162. *Hugó Hoffmann* Laurencó Marques. *Wilcken et Ackermann* Laurencó Marques.

Az első helyen megnevezett két durbáni cég bizományi küldemények elfogadására és értékesítésére is hajlandó.

A jelentés eme adataihoz a következő megjegyzéseket fűzöm. Azt, hogy a hazai termelő maga, minden közvetítő szerv nélkül egy nagyobb burgonyaszállítmány kivételére magát elhatározza, körülményeink között alig tartom valószínűnek; mert bárha a szállítás rendszerint a vevő veszélyére történik s az eladó csak arról vállal jótállást, hogy az áru kifogástalan állapotban rakatott hajóba, mégis aggályos, hogy az áru minősége tekintetében az átvevő által netán emelhető, vagy emelendő reklamációk esetében a feladó könnyen károsodhatik, de az a körülmény is, hogy a vevő az áruszámla összegét 30 nappal a hajóokmányok vétele után folyósítja, szintén egyik hátránya az üzlet simább lebonyolításának, mert a legjobb esetben is közel 3 hónap múlva kaphatja meg az eladó pénzt; mert 30 napba beletart míg a vevő a hajóokmányokat megkapja, további 30 nap a folyósítási határidő és körülbelül ismét 30 nap telik el, míg az utalvány megérkezik, az összeg valamely hazai bankhoz átutaltatik s az eladónak kifizetetik. Aztán megnehezíti a dolgot az is, hogy gondoskodnia kell még arról, hogy Fiumében az áru megfelelően berakassék. Szállító cég közbenjárását is igénybe kell vennie stb.

Szóval vannak oly nehézségek és mellékiadások még, a melyek számításba nem vétettek, ám ezek nem mondhatók jelentékenyeknek.

Ugyan valószínű, hogy a burgonyakivitel jobb felkarolása mellett burgonyánknak ott nagyobb teret biztosíthatunk, különösen az október-márczius hónapokban s a jó minőségek révén a magyar burgonya jobb értékesítését is kieroszakolhatnók, sőt burgonyaexportunkkal Dél-Afrikában más termékeinknek is piacot szerezhettünk; ebből a szempontból nagyon kívánatosnak tartanám, ha egyes termelőink nagyobb mennyiségű burgonya kivételére magukat elhatároznák s állandó üzleti összeköttetést létesítenének valamely teljesen megbízható, lehetőleg ott letelepedett magyar céggel, akit már legközelebb elláthatnának egyes egyéb termékeinkkel is a végből, hogy ezeknek ott fogyasztási piacot teremtenék.

Nem kételem, hogy ez irányban teendő kísérlet kedvező eredményt ne hozna létre, sőt hiszem, hogy ha a fumei kikötő hajóellátási szükségleteinek fedezésére az OMGE. kezdeményezésére most alakulóban levő szervezet termékeink kivételének fejlesztését már megkezdte, a délafrikai fogyasztási piacnak egy részét meghódítanunk sikerülni fog s kiviteli érdekeink keretében a délafrikai összeköttetés a gyors kifejlődés és állandóság jelentőségével fog birni s az ekkor meginduló közvetlen hajó-

járatok beiktatásával pedig a mai nehézségek nagyrésze eloszlik.

A burgonyaexport jelentősége mellett bizonyít az, hogy fumei hírek szerint a dél-afrikai kikötőkbe küldött magyar burgonya után Dél-Afrikában elért eladási árak körülbelül 100% hasznot juttattak az exportőröknek. A fogyasztási szükséglet valószínűleg emelkedő jellegű marad, mert az angol kormány dél-afrikai gazdasági politikájának minél eredményesebbé tétele érdekében legutóbb elhatározta 200,000 kínai munkás bevándorlásának megengedését, mely intézkedés arra enged következtetni, hogy a jobb fogyasztó elem létszáma is emelkedni fog. Van tehát kilátás rá, hogy a magyar termékek bevitelére állandóbb jellegű piac kínálkozik, amelyet magunknak termékeink jó minősége révén könnyen biztosíthatunk.

Z.

Gazdasági egyesületek mozgalmá.

A Temesvármegyei Gazdasági Egyesület igazgató-választmánya *Ambrózy Gyula* báró elnöke alatt tartotta rendes havi ülését, melyen számos közérdekű tárgy nyert elintéztést. Az új tagok felvétele után *De Pottere* Brunó egyesületi ügyvivő részletes jelentést tett az egyesület és szövetkezet központjának legújabb működésének eredményéről. A háziipari tanfolyam eddig 5 helyen tartatott meg és jövő héten Uj-Bessenyőn, Majláthfalván és Dezsánfalván új tanfolyam kezdődik; az egyesület központi háziipari telepén eddig 21 egyén nyert teljes kiképzést. Azon községek kosárféreményeinek értékesítését, hol a kosárfonás már a lakosság rendes téli foglalkozását képezi, a *Magyar Mezőgazdák Szövetkezete délmagyarországi képviselősege* vállalta el olyképp, hogy az elkészített árukat hétről-hétre készpénz ellenében átveszi és raktározza, az értékesítést pedig a beérkező megrendelésekkor lebonyolítja. Az értékesítés ilyképp biztosítván a kosárfonás e községekben jövedelmező mellékkeresetté válik. Téli gazdasági tanfolyamot az egyesület a földmívelésügyi miniszter támogatásával 4 helyen rendez és pedig: *Vinga*, *Temes-Rékás*, *Dezsánfalva* és *Kisfalud* községekben. E tanfolyamokon, melyek múlt héten megnyitók, a vármegye első szakemberei fogják a népies előadásokat tartani. Két községben, *Orczyfalván* és *Szent-Andráson* két új gazdakör alakult az egyesület kötelékében, úgy, hogy ezek tagjaival az egyesület összes tagjainak létszáma már meghaladja a 2000-et. Az egyesületnek a *dohánytermesztés terjesztése* érdekében kifejtett akciója szintén eredményesül, amennyiben 2 község — *Vojtek* és *Gilád* — már az idén 60—60 holdnyi területen kísérletképp kiviteli dohányt ermeszt a Dohánykiviteli társaságnak. Az önállóan működő tejszövetkezetek s vajgyárosok tejtermékeinek jobb és biztosabb értékesítése céljából az egyesület kötelékében egy *vajértékesítő iroda* kezdte működését oly célból, hogy a bekért ajánlatok közül az összes csatlakozott szövetkezetek vaját a legjobb ajánlattevőnek szállítsa. A választmány egybehangzó véleménye szerint Temes vármegyében általános depekorációról nem lehet szó, mert a tejszövetkezetek működése és a községi apaállatok nagyban beszerzése folytán az állatlétszám a legtöbb helyen inkább szaporodott. Mindamellétt vannak a vármegyében vidékek, különösen a keleti járásokban, hol a nagy gazdasági nyomor és sok állatbetegség folytán a szarvasmarha létszáma tényleg csökkent s főként a növekedésmarhanak vágási czélra való eladása általános szokássá vált. Erre való tekintettel a választmány magáévá tette az OMGE. ezirányú összes javaslatait és a statisztikai adatok felvétele, az állatdíjazások sürűbb rendezése, az apaállatok kedvezményes áron való kiosztása érdekében felír a földmívelésügyi kormányhoz.

A Kecskeméti Gazdasági Egyesület 1903. december hó 26-ikán tartott választmányi ülésében *Koritsánszky János* elnöke alatt tárgyalatott a Duna Biztosító Társaság ajánlata, amely szerint a szokásos jutalékokon kívül a képviselért az egyesületnek 1000 korona fixumot megadni hajlandó; másrésztől az előadó titkár bemutatta a Gazdák Biztosító Szövetkezetének régebbi tárgyalások után megküldött szerződését, mely mint ajánlat nem oly kecsesgető, de egész

Pestmegyére kiterjedő hatáskörrel ruházta fel az egyesületet s mint szövetségi hivatva van a gazdák érdekeit híven szolgálja. A választmány az előadó érveit mérlegelve, a szövetségi eszme és az erkölcsi indokok hatása alatt a Gazdák Biztosító Szövetkezetének szerződését fogadta el. Örömmel üdvözljük a Kecskeméti Gazdasági Egyesület eme határozatát, amelyben megszívlelését látjuk a Gazdasági Egyesületek Országos Szövetsége részéről a társegyesületekhez intézett ama felhívásban foglalt elveket, amelyben a Gazdák Biztosító Szövetkezetének fontosságára s erkölcsi motívumaira utalt a Szövetség.

A Sárosvármegyei Gazdasági Egyesület ig. vál. 1903-ik évi december hó 28-ikán tartotta rendes havi ülését Piller Kálmán elnöklele alatt. Az elnök örömmel tudatta az ülés megnyitása után, hogy O felsége (Ghillány Imre bárót, az egyesület buzgó alelnökét, Sáros vármegye főispánjává nevezte ki. Elnök indítványára a választmány egyhangulag elhatározta, hogy az új főispánt kinevezése alkalmából az egyesület irásban üdvözlője. Ezután folyó ügyek intézettek el, amelyek közül figyelmet érdemel, hogy az „OMGE.” által létesített műtrágyaközvetítésnek az egyesület hivatalos lapjában propagandát csinál, továbbá, hogy az igazgató-választmány kimondotta, miszerint a Gazdák Biztosító Szövetkezetének érdekében a maga részéről minden lehetőt meg fog tenni.

A Borsodvármegyei Gazdasági Egyesület ig. vál. 1903-ik évi december 30-ikán tartotta rendes évi közgyűlést Miklós Ödön elnöklele alatt. Miklós Ödön elnök az ülést megnyitván, megemlékezett a földmivelésügyi kormányban beállott változásról, s kifejezést adott azon aggodalmának, hogy a jövőben az egyesületek nem számíthatnak oly nagyobb mérvű államegélyre, mint amit eddig élveztek, miért is az igazgató-választmány különös figyelmébe ajánlja a tagok gyűjtését, hogy az egyesület ez által anyagilag is erősödjék. Felemlíti, miszerint az egyesület tevékenységének 1903. évi két legnagyobb eredménye a katonai kincstár részére eszközölt zab- és rozs- szállítás s a tenyésztehenek kiosztása már a befejezéshez közeledik, amennyiben a termény- szállítások 3000 q. zab kivitelével már befejezték s a tehénbevásárlásra kapott 52,000 koronából is még 5—6000 korona áll csak rendelkezésre. 130 drb tehén osztott ki a gazdák között. Mihelyt ezen szállítások és tehénbe- vásárlások befejezést nyernek, terjedelmes jelen- tésben fog az ig. választmányunk ezekről be- számolni. Ezután folyó ügyek intézettek el.

VEGYESEK.

Mai számunk tartalma:

	Oldal
Az „OMGE.” közleményei	227
Anarkia a Délvidéken	231
Rohrer Ferenc	233
A délfrikai burgonyakivitel	238
Gazdasági egyesületek mozgalma	239
Növénytermesztés.	
A mák termesztéséről	234
Állattenyésztés.	
A yorkshirei sertés tenyésztéséről	234
Gazdasági jog.	
Kárpótlás elmaradt szállításért	234
Levelészekrény	235
Vegyések.	240
A Magyar Gazdaszövetség igazgató-választmányi ülése. — Házasság. — Gazdasági szakelőadások Sopronban. — A Baromfitenyésztők Országos Egyesülete. — Nyitrai megyei G. E. üdvözlő felirata. — Bécsi hentesek érőlködése. — Tenyész- bika-vásár Grabácson. — Komlóhírek. — Gabona- forgalmunk a külkereskedelemben. — Karácsonyi székelybazar Szegeden. — A szövetségi tör- vényhozás reformjáról. — Szövetkezeti mozgalom 1903-ban. — A Nyitrai megyei Gazdasági Egye- sület. — Viteldíjkezdmény Szepes vármegyébe szállítandó tengeriküldemények után. —	241
Kereskedelem, tőzsde.	241
Szerkesztői üzenetek	242

A Magyar Gazdaszövetség igazgató-választmányi ülése. A Magyar Gazdaszövetség igazgató-választmánya Károlyi Sándor gróf elnökletével t. hó 8-án megtartott ülésében első sorban azzal a kérdéssel foglalkozott, miként

lehetne a társadalmi békét az országnak a szociális igazgatások által felzavart részében is helyes társadalmi politikával és folytonos gondoskodással újból helyreállítani. Pallavicini Ede örgróf az állami közegek jóakaratu támogatására helyezi a fősulyt. Paikert Alajos az aradmegyei állapotokat vázolta s ennek kapcsán a fősúlyalók megegyeztek abban, hogy a kérdés úgy a társadalom, mint az intéző körök figyelmét és tevékenységét megérdemli. A kismembek jogos érdekeinek védelmére kifejtett általános tevékenység mellett intenzívebb munkásság lenne kifejtendő a fenyegetett vármegyékben. Kodolányi Antal, Zselénski Róbert gróf, Löherer Andor ezt a helyi tekintélyének bevonásával, illetőleg befolyásuknak felhasználásával vélik elérhetni, bár szerintük társadalmunk ebben az irányban még nincs kellőleg kinevelve. Az elnök folytatólag bejelentette a szövetségi törvények revíziójára vonatkozólag, hogy a beérkezett anyag felhasználásával még lehetőleg az év tavaszán tágkörű értekezletet kellene tartani. A szövetség örömmel vette tudomásul, hogy az igazságügyminiszter a szövetségi törvény reformjának előkészítésével Nagy Ferenc országgyűlési képviselőt, volt kereskedelemügyi államtitkárt bízta meg. Ezek után az igazgató-választmány tudomásul vette az 1903. évi zárszámadást és megállapította az 1904. évi költségvetést. Elhatározatott továbbá, hogy a milánói nagy fogyasztási szövetkezet felkérésére a felső-olaszországi városokban tartandó előadásokhoz a magyar szövetségi mozgalom eredményeit feltüntetve munkálalatokat meg fogják küldeni, a tengerentúli husbehozatal ügyében pedig az osztrák érdekvédelmi központ részéről a gabonaszövetséghez intézett átiratot a választmány tudomásul vette és csatlakozott az „OMGE.”-nek e tárgyban tett intézkedéséhez.

Házasság. Bessenői és velikei Skubicus Imre e hó 6-án egybekelt Unterwegger Irénkével, Unterwegger Péter és neje, nemespodrágyi Kozics Krisztina leányával Békésen.

Gazdasági szakelőadások Sopronban. A műveltebb gazdaközönség részére az OMGE. által rendezni szokott gazdasági előadások február hó 6. és 7-én Sopronban folytatódottak. Ennek a rendezésében az OMGE.-nek a Sopron- megyei Gazdasági Egyesület járt közre, az előadásokat a magyar-óvári gazdasági akadémia illusztris tanárai tartották. A soproni előadások látogatottság tekintetében nem hagytak semmi kívánni valót hátra. Sopronmegye kiválóbb gazdái közül több mint 80-an vettek részt azokon Bauer Ottó gazdasági egyesületi elnök és Mesterházy Géza dr. alelnök vezetésével. Ott voltak többek közt Baán Sándor alispán, Haller János dr. Esterházy-uradalmi igazgató, Paszen- hoffer czukorgyáros, Negro Sándor, Payer Géza, Sauer Árpás, Wapl Gusztáv, Schreyer József zirezi apátsági jószágigazgató, Wallner Győző gazd. egyesületi titkár és mások.

Az érdeklődés az előadások iránt mind- végig feszült volt, amit természetesen tartunk, tekintettel a nagytudású előadóakra s az elő- adások tárgyának gondos, a helyi viszonyokkal számoló megválasztására. Az előadások Bauer Ottó egyesületi elnök megnyitó beszédével kez- dődtek, mire Szilassy Zoltán, az OMGE. szer- kesztő-titkára fejtette ki azt a célt, amelyet az Országos Magyar Gazdasági Egyesület ezen előadások rendezésével elérni óhajt, egyben üdvözlölte a szép számban megjelent sopron- megyei gazdákat.

A gazdasági szakelőadások sorrendje a következő volt: Február hó 6-án (szombaton). Délélt 9—10. A peronospora elleni védekezés sikertelenségeinek okai: Mezey Gyula, ak. r. tanár. 10—11. A kultúrnövények nemesítéséről különös tekintettel a czukorrépa nemesítésére: Cserhádi Sándor, ak. r. tanár. 11—12. A bel- terjes gazdálkodás jövedelemfokozó hatásáról: Hensch Árpád, ak. r. tanár. Délután 3—4. A melaszse mint takarmány: Cselkó István, ak. r. tanár. 4—5. A kultúrnövények nemesítéséről stb. folytatás és befejezés: Cserhádi Sán-

dor, ak. r. tanár. 5—6. A belterjes gazdálko- dás stb. folytatás és befejezés: Hensch Árpád, ak. r. tanár. Február hó 7-én (vasárnap). Dél- elélt 9—10. A tehenészetek jövedelmezőségé- ről: Ujhelyi Imre, ak. r. tanár. 10—11. Ojt- ványozás vagy gyérités: Mezey Gyula, ak. r. tanár. 11—12. A marhahizlalásról: Cselkó István, ak. r. tanár. Délután 12—1. A gümö- kór elleni védekezésről: Ujhelyi Imre, ak. r. tanár.

Megemlítjük végül, hogy vasárnap délután a Sopronmegyei Gazdasági Kör tartotta rendes évi közgyűlést, este pedig fényes gazdabál zárta be a sopronmegyei gazdák minden tekintetben sikerült összejövetelét.

A Baromfitenyésztők Országos Egyesü- lete Pirkner János miniszteri tanácsos ügyvezető alelnök elnöklele alatt igazgató-választmányi ülést tartott, amelyen kisorsoltak a választ- mányból 20 tagot s egyuttal megállapították azok névsorát, akiket a közgyűlésnek ezek helyébe megválasztásra ajánlanak. Jövahagyták a közgyűlés elé terjesztendő évi jelentést és a zárszámadásokat felülvizsgálják. Végül el- határozták, hogy az egyesület nagyobb tevé- kenységét jövőben főleg a köztenyésztési czélokra történő bevásárlásoknál, valamint tenyészbaromfiak értékesítésénél fejtse ki. Az újonnan felvett tagok- kal az egyesület tagjainak száma 637-re emel- kedett.

Nyitra vármegyei Gazd. Egyesület üdvözlő feliratai. A Nyitra vármegyei G. E. Darányi Ignác dr. volt földmivelésügyi miniszterhez a tárczától való megválasztása alkalmából rendkívül meleghangú bucsufeliratot intézett, melyben részletesen felsorolja a bucsuzó kormányférfi alkotásait és méltatja akaraterős tevékenységét, melyet teljes odaadással Magyarország mező- gazdaságának vezetésére, irányítására és fej- lesztésére fordított. A felirat kifejti, hogy eme nagyarányú tevékenység, mely mindenkor a magyar mezőgazdaság egyetemes nagy érdekei- nek védelmét tartotta szem előtt, kétségtelenül egy nagyszabású, minden részletében átgondolt, minden tekintetben czélutdaság közgazdasági politika képét tárja elénk, melynek alapja a ma- gyar mezőgazdaság s mely minden tényével nyilvánvalóvá tette, hogy csak ezen az alapon lehet helyesen és egészségesen a közgazdaság többi ágát felépíteni. És ez a tevékenység nyilván- valóvá tette azt is, hogy ennek az alapigaz- ságnak elismerése semmiképpen sem sérti az összes közgazdasági érdekköröknek azt a kívánatos összhangját és arányos fejlődését, mit pedig napjainkban oly nagy elöszterettel hangoztatnak, mintha ezzel azt akarnák ki- fejezni, hogy a mezőgazdaság érdekeinek ápo- lása egyértelmű volna a többi közgazdasági ágak fejlődésének sérelmével. Ez pedig nyilvánvaló tévedés és ok nélküli kisebbitése azon irányzatnak, amely a magyar mezőgazdaság megerősítésével az összes közgazdasági ágak egészséges fejlődésének alapját veti meg és ezzel a legigazibb nemzetfentartó munkát végzi. A felirat befejezésében az egyesület ama remé- nyét fejezi ki, hogy Darányi nagy tudásával, széleskörű tapasztalataival, hatalmas munkerejé- vel továbbra is buzgó vezérbajnoka marad a magyar mezőgazdaság érdekeinek és hogy az általa életbe hívott intézmények, mint a magyar nemzeti fejlődés alapjai és erőforrásai, sokáig élni fognak.

Tallán Béla földmivelésügyi m. kir. miniszterhez pedig kinevezése alkalmából az egyesület üdvözlő feliratot intézett, melyben reményteljes szeretettel üdvözlö az új minisz- tert és a nemzeti ügy érdekében hazafias szolgálatkészséggel és odaadó buzgalommal helyezi kilátásba mindenkor támogató tevé- kenységét.

Bécsi hentesek érőlködése. A bécsi mé- szárosok és hentesek tudvalevőleg minden követ megmozgatnak a tengerentúli hus behozatalá- nak megkönnyítése érdekében. Most, hogy a mészáros ipartestület és a tanács kérvényét az osztrák kormány elvetette, a hentesek az észak-

amerikai Eg- gott sertésel keresztlivite mányának Hát az ilyen őri intézkedé lehetetlené sült-Allamok érdekében v gal, ahová h amennyit ölk az osztrák k ez önző érde arról gondos alapján a kü s mindenkör

Tenyés megyei Gazd február hó egybekötött p Bövebb elvi Egyesület tit

Komló komló ára a kedik. Az ár saazi 348—36 vidéki komló Nürnberg A január 23 150—180 M., bergi 170—19 50 kilónkint.

Gabona ben. Annak körök azon és Magyarors is tekintetős föltétlenül s kenyérgabona eddigénél ma dekeznünk. A munk föltéte ezára a két bonatermesne nából és lizs ezer, 1903-ba vagyis a term kal multa föl kélység, hogy ozatali többle sabb bevétel számíthatunk.

Kukoric egy 3 millió ami egyrészt másrészt pe örvendetes fe

Zabterm jelentékenyebb ban az árpa, ban kerül kiv lünk az elmul korona értéke exportunk legf a 2 márkáról 6-25 márkára jövőben minc solhatják árpa

Egészben más dolgában szükségünk is

Karácso Szeged város minden kultur czióban is ki 8-án megalak rövid 14 hav ben lépett ak sikerült hangy kirándulást, n 15-től január beérkezett 58 czikkekből 318 ténykedésből kesen ösmerte „beszámolásá”

amerikai Egyesült-Államokból eleven és levá-gott sertések behozatalát tervezik. E tervük keresztülvitelében az Egyesült-Államok kormányának erélyes támogatására számítanak. Hát az ilyen husbehozatalt egészségügyrend-őri intézkedéssel nagyon könnyű meggátolni, sőt lehetetlenné tenni és valószínűleg az Egye-sült-Államok sem keverednek ily abszurd terv érdekében vámháboruba Ausztria-Magyarországgal, ahová háromszor annyit szállítanak, mint amennyit ők kapnak tőlünk. Remélhetjük, hogy az osztrák kormány most is erélyesen elbá-nik ez önző érdekkörökkel, de mindenestre jó lesz arról gondoskodni, hogy a jövőbeli vámtarifa alapján a külföldi sertések behozatala egyszer s mindenkorra lehetetlenné tétessék.

Tenyészbikavásár Grabácson. A Torontál-megyei Gazdasági Egyesület Grabácson f. évi február hó 21-én d. e. 9 órakor díjazással egybekötött pirostarka tenyészbikavásárt rendez. Bővebb felvilágosítás a Torontálmegyei Gazd. Egyesület titkári hivatalától nyerhető.

Komlóhírek. Saazban a jobb minőségű komló ára a csekély készlet miatt folyton emel-kedik. Az árjegyzés január 29-én 50 kilónkint: saazi 348—380 K., auschai 230—290 K., egyéb vidéki komló 220—280 K.

Nürnbergben az áralakulás szintén emelkedő. A január 23-iki árjegyzés szerint a piaci árú 150—180 M., a felső-ausztriai 165—180 M., württen-bergi 170—190 M., a spalti pedig 210—240 M. 50 kilónkint.

Gabonaforgalmunk a külkereskedele-mben. Annak idején erős föltűnést keltett az agrár körök azon állítása, hogy voltaképpen Ausztria és Magyarország, mint közös vámterület, nem is tekinthető buzaexportáló államnak és így föltétlenül szükséges belfogyasztásunkban a kenyérgabona árának biztosítása czéljából, az eddiginél magasabb behozatali vámokkal vé-dekeznünk. Az 1902. és 1903-ik évi külforgal-munk föltétlenül igazolja ez állítást, mert da-czára a két egymásután következő igen jó ga-bonatermésnek, kiviteli többletünk kenyérgabo-nából és lisztből 1902-ben csak mintegy 700 ezer, 1903-ban pedig 1.400.000 mmázsára rugott vagyis a természetű többlet csak 0.8—1.4% o-kal multa fölül a fogyasztást. Ez pedig oly ese-kélység, hogy már közeptermés mellett is be-ozatali többletre és ezzel a tervezett maga-sabb beviteli vámok biztos érvényesülésére számíthatunk.

Kukoriczabehozatalunk e két évben mint-egy 3 millió mmázsával multa fölül a kivittelt, ami egyrésztől az 1902. évi gyenge termés, másrésztől pedig baromfi- és marhahizlalásunk őrvendetes fejlődésének következménye.

Zabtermésünk födőzte a szükségletet. Leg-jelentékenyebb gabonakiviteli terményünk azon-ban az árpa, mely szem, maláta és sör alakjáb-an kerül kivitelre. E három czikkből kivite-lünk az elmúlt 2 évben 121 és 150 millió ko-korona értéket képviselt. Miután pedig árpa-exportunk legfőképpen Németország felé irányult, a 2 márkáról 4-re emelt árpa és a 3.60-ról 6.25 márkára tervezett német beviteli vámok a jövőben mindenestre kedvezőtlenül befolyá-solhatják árpakivitelünket.

Egészen véve pedig hála istennek ter-más dolgában jó két esztendőnk és ezekre nagy szükségünk is volt ez obstrukciós világban.

Karácsonyi székely bazar Szegeden. Szeged város lelkes magyar közönsége, mint minden kulturális, úgy a székely mentő-ak-czióban is kiveszi részét. Az 1902. november 8-án megalakult „Székely társaság” ugyanis rövid 14 havi fennállása alatt már harmadiz-ben lépett akcióba. Rendezett egy kitűnően sikerült hangversenyt, egy kedves székelyföldi kirándulást, most legutóbb pedig december 15-től január 10-ig egy székely bazárt, ahol a beérkezett 5887 K. értékű székely háziipari czikkekből 3188 K. értékűt árusított el. E három ténykedéséből leszűrt tapasztalatait igen érde-kesen ősmerteti az összes lapokhoz beküldött „beszámolás”-ban és mi tiszta szívből üdvö-

zöljük a „társaság”-ot, valamint a szegedi közönséget a székelység érdekében kifejtett hazafias és hathatós működéséért.

A szövetségi törvényhozás reformjáról Lévy Béla dr. ügyvéd és keresk. akadémiái r. tanár mult hó 28-án az „Országos Iparegyesü-let”-ben előadást tartott, amelyen a szövetségi törvényhozásunk reformjának kérdését a leg-égetőbb és közgazdasági szempontból legnagyobb horderejű kérdések egyikének jelezte. A szö-veketi ügy egészséges fejlődésének fontos feltétele a megfelelő jogi szabályozás, holott ez nálunk ma rendkívül hiányos, mert kereskedelmi törvényünknek szövetségi része nem felel meg a mai igényeknek. Ezt részben azt teszi érthe-tővé, hogy az időtájt a szövetségi jog a külföldön is fejlődőben volt, hazánkban pedig eme téren a jogi tájékozottság elégtelen volt. Az 1893-ban és 1894-ben közzétett és az akkori politikai viszony-ok folytán abbanmaradt javaslatok óta újabb kísérlet a szövetségi ügy teljes szabályozására nem is történt, mert az 1898. XXIII. t.-cz., a gazdasági és ipari hitelszövetkezetekről, lényeg-ileg az Országos Központi Hitelszövetkezet felállítására s az abba való belépés feltételeire szorítkozik. Előadó szerint a reform keresztülvitele a legczélyszerűbben a kereskedelmi törvény revizió-jával kapcsolatban volna eszközölhető. A lé-tesítendő új törvénynek szükséges, hogy a szö-veketi tagjainak, nemkülönbön hitelezőinek érdekeit minden irányban megóvja, emellett azon-ban ne nehezítse meg a szövetségi megalakulását. A szövetségi tagok felelősségének minimuma az üzletrész teljes összegében állapítandó meg, a teljesített lefizetések figyelmen kívül hagyása-val, az osztaléknak az 5%-ot meghaladó része legalább felében tartalékba helyezendő. A köz-gyűlésen minden tagnak csak egy szavazat adandó, a szavazati jog a személyes jelenléthez fűzhető. Az Országos Központi Hitelszövetke-zet keretei kitágítandók akként, hogy abbanem-csak a gazdasági és ipari hitelszövetkezetek, hanem más szövetségek is felveendőek legye-nek, ha a felvétel előfeltételeinek eleget tesz-nek. A szövetségi reform megfelelő megvaló-sításának első előfeltétele a teljes tárgyilagoss-ág, amely pedig csak úgy érhető el, ha nemcsak a gazdaszövetség, hanem ipari és kereskedelmi érdekképviseletünk is, első sorban pedig az Or-szágos Iparegyesület, megteszi kötelességét a törvényhozás előkészítése s a közvélemény fel-világosítása körül. Ily értelemben ajánlja előadó a szövetségi kérdést az Országos Iparegyesü-let figyelmébe. Seidl Ambrus, az Orsz. Közp. Hitelszövetkezet igazgatója és Bernát István, a Gazdaszövetség igazgatója az előadó fejtegetései során egyes lényeges pontokra felszólalni ki-vántak, a tárgynak nagy anyagánál fogva azon-ban az Orsz. Iparegyesület jónak látta a kér-dés fölött meginduló vita kifejtésére egy újabb ülést kitűzni, amelyen ez a rendkívül fontos tárgy különböző oldalról tárgyalás alá fog vétetni.

A Nyitrai megyei Gazdasági Egyesület a m. kir. földművelésügyi kormány támogatásával meghonosított Hanna vetőmagárpát fog kiosztani a kisgazdák között, métermázsánkint 11 korona kedvezményes árral. A földművelésügyi kormány ezen támogatása spezialisan Nyitrai megyében, ahol a sörárpának oly nagy a jelentősége, mert a gazdáknak egyik főterményét alkotja, nagy jelentőségű, amit eléggé bizonyítanak agazdasági egyesület által évenkint eszközölt termésred-mény-összehasonlítások. A kedvezményes áron kiosztott árpavetőmag után termelt árpának termés-átlaga holdankint 1 q.-val nagyobb és a hektoliter-sulya átlag 3 kilogrammal nehezebb volt, mint azon árpáé, amelyet saját vetőmagvaikból természetek.

Vitelidjkezdvevény Szepes vármegyébe szállítandó tengeriküldemények után. A Szepesvármegyei Gazdasági Egyesület kérvénye folytán elrendelte a kereskedelemügyi m. kir. miniszter, miszerint arra való tekintettel, hogy ezen vármegyében is a mult év kedvezőtlen idő-járása a burgonyatermést csaknem tönkretette, a Szepes vármegyébe gazdasági szeszfőzés czéljából legkésőbb a folyó év június hó végeig, összesen azonban legfeljebb 500.000 kgrammot kitevő tengeriküldemények után ugyanazon mérsékelt vitel-idjakk alkalmaztassanak, mint amelyeket a minisz-ter a lipótvárményei gazdasági szeszgyárakba szállítandó tengeriküldemények után engedé-lyezett. Ezen visszatérítés útján alkalmazandó ke-dvezmény is úgy a m. kir. államvasutak mint a

kassa-oderbergi vasut összes vonalain érvényes. Az ellenőrzés, illetve a küldemények közvetítése és szétosztása az egyes gazdasági szeszfőzdek között pedig a Szepesvármegyei Gazd. Egye-sületre van bízva, minélfogva a teljes kocsirako-mányokban feladandó ily küldemények az egye-sület czimére kell hogy szóljanak.

Nyilttér.

Megjelent

Rubinek Gyula és Szilassy Zoltán

az O. M. G. E. titkárai szerkesztésében

Köztelek Zsebnaptár

1904-évre.

A „KÖZTELEK ZSEBNAPTAR” ezen tizedik évfolyama régi kön-tösben, javított és tetemesen bővített tar-talommal bir. A „Köztelek Zseb-naptár” minden más zsebnaptárt nél-külözhetővé tesz. — A „Köztelek Zsebnaptár” ára az O. M. G. E. tagjai és a „KÖZTELEK” előfi-zetői részére bérmentes küldéssel együtt 3 korona 50 fillér.

Megrendelhető a

KÖZTELEK

kiadóhivatalában,

Budapest, IX., Üllői-ut 25.

MEGJELENT

„Szőlőművelés és borkezelés könyve”

Második javított és bővített kiadás.

Irta:

SZILARD GYULA

a gróf Esterházy-féle csákvári földművelés-iskola tanára. 280 oldalra terjedő tartalommal gyakorlati tanácsokat ad a szőlőtelepítés, művelés, pincze-kezelés és pállnkafőzés terén felmerülő összes szakkérdésekben.

Megrendelhető a „Köztelek” kiadóhivatalánál (IX., Üllői-ut 25.). Bolti ára 4 korona. Az O. M. G. E. tagja és a „Köztelek” előfizetői 3 kor. 30 fill. portómentes kül-déssel kedvezményes áron kapják.

KERESKEDELEM, TŐZSDE.

Budapesti gabonátözsde.

(Gultmann és Wahl budapesti termény-bizományi czég jelentése.)

Napijelentés a gabonáüzletről.

1904. február 9.

Készbuza háborus hírekre jobb kínálat és élénkebb vételkezdéssel ma szilárd irányzatú volt. Elkelt körülbelül 65.000 mm. tíz fillérig magasabb áron. Rozs gyenge forgalom mellett kellemesebb. Helyben és helybeli egyenértékre, azonnal szállítva 6.35—6.45 K.-ig érhető el.

Takarmányrépa tartott marad, helyben és hely-beli egyenértékre 5.65—5.90 K. között jegyeznek azonnali szállításra. Sörárpa változatlan.

Zab gyenge üzlet mellett nem változott, helyben 5.65 K.-ig fizetnek: finom urasági áru 5.75 K.-ig ér el. Tengeri változatlan. Azonnali szállításra, helybeli egyenértékre 5.15—5.17½ K.-ig. Kőbányán 5.25—5.30 K. fizetnek.

Buza. Tiszavidéki: 500 mm. 81.5 k. 8 K. 55 f., 100 mm. 81 k. 8 K. 50 f., 150 mm. 80.8 k. 8 K. 50 f., 100 mm. 80 k. 8 K. 45 f., 400 mm. 80 k. 8 K. 35 f., 1000 mm. 80 k. 8 K. 50 f., 100 mm. 80 k. 8 K. 40 f., 400 mm. 80 k. 8 K. 35 f., 3100 mm. 79.8 k. 8 K. 50 f., 200 mm. 79.5 k. 8 K. 50 f., 100 mm. 79.5 k. 8 K. 42.5 f., 200 mm. 79.5 k. 8 K. 50 f., 500 mm. 79 k. 8 K. 50 f., 500 mm. 78.8 k. 8 K. 50 f., 100 mm. 79 k. 8 K. 45 f.,

Helybeli és vidéki egyesült szeszgyárak részéről
 finomított szesz adózva 149.50 K., adózatlanul szabad-
 raktárra szállítva 50.50 K. kelt nagyban és 2 K. drágáb-
 ban kicsinyben. Élesztőszesz változatlanul 149.50 K.
 adózva, 50.50 K. adózatlanul jegyeztetik nagyban.
 Denaturált szeszben a kereslet élénk volt és ne-
 hány kötés 47-50 K.-ig kelt el hordóval együtt.
 Mezőgazdasági szeszgyárak részéről kontingens
 nyersszesz élénkebb ajánlatok folytán —50 K. olcsób-
 ban 42.50 K. volt ajánlva ab termelő-állomás és több
 tétel ez áron zárulva is lett. Exkontingens nyersszesz
 31-32 K. jegyeztetik.

**A kontingens nyersszesz ára Budapesten 44.50-
 45.50 korona.**
Bécs. Kontingens nyersszesz 46.—46.40 K.
Prága. 136.—136 K. adózott tripló és 44 K. adó-
 zatlan szeszért.

Budapesti heti jegyzés:
 nagyban kicsinyben
 k o r o n á k b a n

Finomított szesz ... 149.50-150.— 151.—152.—
 Élesztőszesz ... 149.50-150.— 151.—152.—
 Nyersszesz adózva ... 147.50-148.— 149.—150.—
 Denaturált szesz ... 47.—48.— 49.—50.—

Az árak 10.000 literfokként hordó nélkül bér-
 mentve, budapesti vasutállomáshoz szállítva, készpénz-
 fizetés mellett értendők.

Vetőmagvak ólomzárólása. *)
 Budapest, 1904. február 1.

A budapesti m. kir. állami vetőmagvizsgáló álló-
 más az 1903-1904. idényben, azaz 1903. évi július hó
 1-étől a mai napig az alant megnevezett magkereskedők-
 nél és termelőknél a következő vetőmagmennyiségeket
 ólomzárta:

Ólomzárólató fél	Luczerna	Lóhere	Egyéb	Összesen
Mauthner Ödön, Budapest	1465	722	180	2367
M. Mezőgazdák Szöv., Budapest	544	758	13	1315
Haldek Ignác, Budapest	471	606	29	1106
Klein József és testv., M.-Vásárh.	—	883	—	883
L. P.** közraktári váll.	596	97	27	720
Szalay Gyula, Budapest	185	285	38	508
Felsenburg Tivadar, B.-Gyarmat	—	100	—	100
Lamberger Károly, Budapest	83	16	—	99
Frommer A. H. ut., Budapest	87	4	—	91
ifj. Freund Sámuel, Szatmár	—	85	—	85
Beimel és fia, Budapest	63	10	—	73
Boross Dezső, Budapest	—	32	—	32
Sibrik Adorján, Hashágy	—	7	18	25
Tóth László, Körös-Tarján	—	10	—	10
Összesen	3504	2605	305	7414

*) A hazai mezőgazdaságra káros amerikai here-
 féle magvakat a magvizsgáló állomás nem ólomzárta.
 **) Leszámitoló és pénzváltó banknak olvasandó L.P.

Zöldségfélék: Burgonya (waggonáru) sárga 400-
 480 K., rózsás 350-400 K., kivi fehér 1000-1200 K.
 100 mm.-kint. Hagyma 50 kg-os zsákokban zsákkal együtt
 7-10 mm.-kint. Fokhagyma nem keresett. Válogatott,
 féregmentes, tyuktojásnál nem kisebb fehér burgonya
 (magyar Kincs, Imperial, Hépehely) feladó-állomáson át-
 vételre kerestetik. Sárgarépa 4-6 K. Petrezselyem és
 zeller 8-10 K.

Gyümölcsfélék: szőlő; chasselas — fillér,
 muskotály — fillér gkgint. Alma, válogatott első-
 rendű áru (aranyparmen, ranett, Jonathan, Török-Bálint
 stb.) 50-70 K., másodrendű alma 20-30 K., harmad-
 rendű apró áru — K. métermázsánként. Körte,
 elsőrendű — K., másodrendű — K. mm.-ként.
 Mogoró: — K., Dió: — K. mm.-ként. Aszalt
 szilva — K. Szilvaiz — K. mm.-ként.

Déli gyümölcs gondosan átesomagolva, vidékre
 is, ab raktárunk: Citrom 300-as 5.75-6.75-8 K., 360-as
 5.55-6.50-7.50 K. Narancs: 160-as 7-7.50-7.75 K.,
 200-as 5.75-6.25-6.75 K., 300-as 6.75-7.25-7.75 K.,
 380-as 6.50-7-7.50 K. Vértelű: 200-as 13 K., 300-as
 13.50 K. 1/2 láda 100-as: 7 K., 150-es: 7.50 K. Kosár
 narancs: 14-16 fl. kg-ja.

Méz: pergett akác 0.90-1.— K., hárs —.80-
 1 korona gkgint. Gyümölcsiz — K. gkgint, szárított
 gomba 2.40-4 K. gkgint. Mák (kék) 50-60 f. kilóként.
 Sajtok: Romadour 25-50 dekagrammos téglákban
 50-60 fillér, grói 1-1.20 K. gkgint. Juhajtok
 —.80-1 K. gkgint.

Tojás: bácskai 86-90 K., erdélyi apróbb áru 82-
 85 K. lánként (1440 drb.), apadt — K., meszes
 — K.

Bécsi szarvasmarha vásár.

(Kredeti jelentés a »Köztelek« részére.)

1904. február hó 8-án.

Főlhajtás összege:	Minőség szerint:
Hizott és legelőmarhá- ban főlhajtás ... 2540	Hizott marha ... 2540
Csontozni való marhá- ban főlhajtás ... 475	Legelőmarha(Weidev.) —
Összesen ... 3015	Csontozni való ... 475
Eladatlan maradt —	Összesen ... 3015
Származási hely szerint:	Nem szerint:
Magyarországi ... 2212	Ökör ... 2296
Galic. s bukovinai ... 249	Bika ... 283
Osztrák tartomá- nyokból ... 554	Tehén ... 391
Összesen ... 3015	Bivaly ... 45

Árak: (100 kilogrammonként élőszuliban koronaértékben fogyasztási adó nélkül.)

	I. rendű	II. rendű	III. rendű
Magyar hizott ökör ...	74-78	66-73	56-65
Galicziai hizott ökör ...	78-80-84	72-77	66-71
Tarka hizott ökör ...	80-87-88-90	72-79	64-71
Bikák ...	58-74-76-78	—	—
Hizott tehén ...	54-70	—	—
Legelőmarha ...	—	—	—
Csontozni való marha ...	—	—	—
Bivaly ...	42-52	—	—
Konzerváru (selejt.) ...	—	—	—

Irányzat: a felhajtás a múlt hetihez 600 db.
 kevesebb a szükségletnek nem felel meg, emiatt az irány-
 zat igen élénk, prima árunál 1-2 K., másodrendű 3 K.
 és harmadrendű áruknál 3-4 korona, bikáknál szintén
 2-4 koronát métermázsánként emelkedett a multheti
 árhoz viszonyítva. A hullt vesztégyvásáron 282 db.
 vásáron kívül 626 db. tehát az összfelhajtás 3923 db.
 Ajánlatos volna, ha a beküldők többet küldenek fel,
 mert Galiczia felhajtásával majdnem elmaradt.

Szerkesztői üzenetek.

B. J. urnak. Darányi dr. volt földmívelésügyi
 miniszter törvényjavaslata a denaturált marhasó árának
 6 koronára való leszállításáról az obstrukció miatt
 nem válhatott törvénygyé. A marhasó ára tehát ma is
 az, ami régen volt.

G. I. urnak *Régeny.* A seprőcziroktermesztést
 illető kérdésére lapunk 10. számának 115. sz. feleletében
 adtuk fölvilágosítást.

L. L. urnak *Arad.* Szőlővenyige zuzógépeket
Kühne E. gépgyáros és a „Magyar Mezőgazdák Szövet-
 kezeté” hoz forgalomba. Tessék bővebb felvilágosításért
 oda fordulni.

L. P. urnak *Békés-Csaba.* Árpahántoló malom
 ügyében forduljon *Ganz és társa* gépgyár malomépíté-
 szeti osztályához.

M. N. urnak *Kövesd.* Kitűnő Mangaliczatenyésztés
 Magyarországon sok van. Ilyenek pl. *Kornstein* test-
 vérek, *Plá-Pata*, u. p. *N.-Szalonta*, *Lovassy* Ferencz
 Nagy-Szalonta, *Pallavicini* Sándor ögről mindzent-
 algyói uradalma, Cs.-Sándorfalva stb., stb. nagybíró
 tenyésztői. Különben a Budapesten, márczius hó 26.
 és 27-én megtartandó tenyészállatvásáron legbiztosab-
 ban beszerezheti szükségletét.

Budapesti takarmányvásár. (IX. kerület Mester-
 utca. 1904. február hó 9-én. A székesfővárosi vásár-
 igazgatóság jelentése a „Köztelek” részére.)

Felhozott a szokott községekből 80 szekér réti
 széna, 17 szekér muhar, 41 szekér zsupszalma, 21 szekér
 alomszalma, 3 szekér takarmányszalma, 1 tengeri-
 szár, 10 szekér egyéb takarmány (lóhere, luczerna,
 zabosbukkony, köles, stb.), 500 zsák szécska.
 A forgalom élénk.

Árak fillérekben q-ként a következők: réti széna
 440-620, muhar 580-640, zsupszalma 280-270, alom-
 szalma 200-230, takarmányszalma 480-480, tengeri-
 szár —, egyéb takarmány —, zabos-
 bukkony 460-570, lóhere 600-600, luczerna —,
 köles —, sarju —, szalmaszécska 300-320.
 Összes kocsiszám 178. Összes súly 213,600 kg.

Hidegvásár a Garay-téri élelmi piacon. 1904.
 február hó 9-én. (A székesfővárosi vásár igazgatóság je-
 lentése a „Köztelek” részére.) Felhozott Budapestről 56
 árus 20 drb sertést, 4 árus 70 drb süldőt, 2000 kg.
 friss húst, 700 kg. füstölt húst, 600 kg. szalonnát,
 500 kg. hájat, — kg. zsirt, — kg. kolbászt, — kg.
 hurkát, — kg. füstölt szalonnát, — kg. kocsonya-
 húst, — kg. disznósajtot, — kg. (— drb) sonkát, — kg.
 tőpörtöt.

Videkről és pedig: összesen 207 drb sertés.
 Forgalom élénk. Árak a következők: Friss ser-
 tésűs 1 kg. 128-136 fillér, 1 q 118-120 kor. süldő-
 hus 1 kg. 120-140 fillér, 1 q 112-116 korona, füstölt
 sertésűs 1 kg. 152-160 fillér, 1 q — korona,
 szalonna zsirnak 1 kg. 128-132 fillér, 1 q — korona,
 füstölt szalonna 1 kg. 140-160 fillér, 1 q — korona,
 korona, háj 1 kg. 140-149 fillér, 1 q — korona,
 disznózsír 1 kg. 144-144 fillér, 1 q — korona,
 kocsonyahús 1 kg. 72-90 fillér, 1 q — korona,
 füstölt sonka 1 kg. 180-200 fillér, 1 q — korona,
 kolbász 1 kg. —, disznósajt 1 kg. —, hurka
 1 drb —, tőpörtő 1 kg. — fillér.

Hidegvásár az Oreczi-uti élelmi piacon. 1904.
 február hó 9-én. (A székesfővárosi vásár igazgatóság je-
 lentése a „Köztelek” részére.) Felhozott Budapestről
 26 árus 37 drb sertést, 1 árus 4 drb süldőt, 1600 kg.
 friss húst, 600 füstölt húst, 500 kg. szalonnát, 400 kg.
 hájat — kg. kocsonyahúst.

Videkről és pedig: Összesen 43 drb sertést.
 Forgalom élénk. Árak a következők: Friss ser-
 tésűs 1 kg. 132-136 fillér, 1 q 119-120 K., süldőhus
 1 kg. 184-160 fillér, 1 q — K., füstölt sertésűs
 1 kg. 136-160 fillér, 1 q — K., szalonna zsirnak
 1 kg. 132-136 fillér, 1 q — K., füstölt szalonna
 1 kg. 136-144 fillér, 1 p — K., háj 1 kg. 144-148
 fillér, 1 q — K., disznózsír 1 kg. 144-148 fillér,
 1 q — K., kocsonyahús 1 kg. 60-100 fillér, füstölt
 sonka 1 kg. 160-200 fillér, 1 q — K.

Szeszüzlet.

A szeszüzletben e hétköznapon a forgalom élénk
 volt és nagyobb kínálatok folytán több tétel kontingens
 nyersszesz és finomított szesz változatlanul szilárd áron
 a legutóbbi zártajjegyzés mellett kelt el.

Elelmi cikkek nagybani árai a központi vásárcsarnokban.

**Magyar Gazdák Vásárcsarnok Ellátó Szövetke-
 zet jelentése 1904. február 9-én.**

Az üzletmenet a lefolyt napokban meglehetősen
 élénk volt. Husfélék jegyzései változatlanok. Vad közül
 nyul került még nagyobb tételekben felküldésre, mely-
 nek ára gyenge kereslet folytán lanyhult. A vajüzletben
 a nagy torlódás szintén felfelé van a piac felszívó
 képessége fokozódott. Az értékesítés változatlan áron
 simán lebonyolítható. Zöldségfélék közül fehér burgonya
 keresett exportra. Hagymában megcsappant érdeklődés
 mellett némi árcsökkenés állott be. Fokhagyma teljesen
 el van hanyagolva. A tojáspiacon a hozatalok élén-
 kebbek s kivitelű cizelokra nagyobb vásárlások történtek.
 Az árak a fokozódó termelés hatása alatt megfelelően
 redukálódtak.

Mai árak:

Husnemlék: marhahús 112-118 K., helybeli
 borjúhús 120-130 K., vidéki borjúhús 90-120 K.,
 sertésűs 112-120 K., szalonna friss 130-140 K., sza-
 lonna, sózott 126-128 K., szalonna, füstölt 130-136 K.,
 szalonna, olvasztani való 136-140 K., háj 140-144 K.,
 sertészsír 136-140 K. Bányai párja: 12-28 K.
 Füstöltűs (vidéki) kgja 1.30-1.30 K., hazai sonka
 1.60-2.— K., szalámi 3.—3.20 K.

Vad: nyul darabja 1.30-1.80 K., fogoly 0.00-
 0.— K., fácán — K., szalonna 2.—2.50 K.
 darabonként. Vaddisznó 80-80 fillér. Özhus 0.—0
 K., szarvas és dámvad — K. gkgint. Fenyves
 madár dbja 20-20 f.

Baromfifélék: élő tyúk 2.—3.— K., rántani
 való csirke 1.60-2.— K., sütni való csirke 3.—3.20
 K., kacsa, sovány — K., hizott 4.—6.— K., lud,
 hizott 12-16 K., pulyka, sovány — K., hizott
 10.—12.— koronával páronként.

Vágott hizott liba 1.24-1.30 K., vágott hizott
 kappan, kacsa és pulyka 1.20-1.50 K. kg.-kint.
 Tevaj: (centrifugált) 1.90-2.10 K., főzővaj
 1.50-1.70 K. gkgint. Tehénturó kgja 10-20 fillér.

Egészséges, túl nem érett

LENKÓRÓKAT

melyek tehát a mag teljes megérése előtt arattattak és akként lettek kezelve, hogy azokat rostnyerésre fel lehet használni, bármely mennyiségben

átvesz, ugyszintén elvállal szerződésbeli kötelezettséget előírás szerint termelendő lenkóro átvételére nézve előre megállapított legmagasabb ár mellett

Salzmann és Társa
gyárigazgatósága SZEGEDEN.

2172

Hazai tenyésztés.

Tavaszi vetésre ajánlom vetőmagnak ezidén először forgalomba kerülő saját tenyésztésű

tót-árpat.

Ezen árpa a m. k. orsz. növénytermelési kísérleti állomás készítése és felügyelete alatt a tenyésznövények több évi szakszerű kiválasztása által a hanna-árpával sikeresen vetekező, koránérő, bőtermő és finom sörárpa lett. Termés 1902-ben tót-árpa 1245, hanna 1126 magy. holdanként 1903-ban " 1073, " 956 " Mig korlátolt készletem tart q-ját 20 korona árban adom zsákostul, ab Nagyszombat állomás. 2170

Gróf Dezasse Ferencz, Bohunicz, Pozsonym.

A Magyar Országos Központi Takarékpénztár

XXXII. RENDES KÖZGYÜLÉSÉT

1904. évi február hó 20-án délután 4 órakor, az intézet helyi ségében (IV., Deák Ferencz-utca 7. szám, 1. em.) tartja meg.

NAPIREND:

1. Az igazgatóság jelentése.
2. Zárszámadosok előterjesztése a felügyelő-bizottság jelentésével.
3. Mérleg megállapítása, nyereség felosztása és kifizetése iránti határozathozatal.
4. Két igazgatósági tagnak megválasztása.

■ Azon t. részvényesek, kik ezen közgyűlésen résztvenni szándékoznak, szíveskedjenek részvényeiket az alapszabályok 21. §-a értelmében* folyó évi február 17-éig déli 12 óráig az intézet pénztáránál letenni, mely alkalommal a mérleg is rendelkezésükre álland.

2171

Az igazgatóság.

* 23. §. Közgyűlésben részt vehetnek mindazon részvényesek, kik három nappal a közgyűlés megtartása előtt a le nem járt szelvényekkel együtt oly részvényt tesznek le a társulatnál, mely legalább két hóval előbb iratot a letevő saját nevére.

Az O. M. G. E. tagjai és a „Köztelek“ előfizetői az Országos Magyar Gazdasági Egyesület felügyelete alatt álló könyvkiadó vállalat kiadásában megjelent következő

gazdasági könyveket leszállított áron

kaphatják:

	füzve kötve		füzve kötve	
	kor. fill.	kor. fill.	kor. fill.	kor. fill.
Cselkó és Kossutány Takarmányozástan	2.—	3.—	Suschka Richárd Egyszerű gazdasági számvitel	—.— 4.60
Hilgard-Treitz Szikes talajok	1.—	2.—	Dr. Rodiczky Jenő A magyar juhtenyésztés múlt és jelen irányairól	—.— 3.30
Száhlender Gyula Gazdasági építészeti II. rész	2.—	3.—	Kardos Árpád Házi- és udvar-kertek berendezése	—.— 2.30
Szűts Mihály Mezőgazdasági becsléstan	2.—	3.—	Ruhland-Árkövy A papirosbuza hatása a gabona-árakra	2.— —.—
Cserhádi Sándor Okszerű talajmivelés	2.—	3.—	Hreblay Emil A baromfi hizlalása és a hizott baromfi értékesítése	—.— 1.70
Acsádi Jenő Mezőgazdasági út-, vasút- és hidépítészeti	2.—	3.—	Wiener Mosko Az ujlaki uradalom üzleti berendezése	1.10 —.—
Molnár István Gazdasági gyümölcsstermelés	2.—	3.—	Szilassy Zoltán Gazdasági számviteli naptár	—.— 1.90
Beiwinkler Vilmos Fajbaromfi-tenyésztés	4.—	5.—	Rubinek Gyula A jövő vámpolitikája és új vámtarifánk	10.— —.—
Rázsó Imre Cukorrépmag-tenyésztés	1.—	—.—		
Szilassy Zoltán Amerikai mezőgazdaság	7.—	—.—		
Dr. Baross János Idegenek birtokszerzése	6.—	—.—		
Cserhádi Sándor Talajismeret	3.30	5.—		

Megrendelések az Országos Magyar Gazdasági Egyesület pénztári hivatalához Budapest, IX., Üllői-ut 25. sz. (Köztelek) intézendők.

Eladó
igen jutányosan sorfának alkalmas 1500 drb 2-3 méter magas megfelelő vastagságra **Körtsfa**, 1500 drb 2-3 méter magas **Harfa** és 500 drb 2-3 méter magas **cece fa**. Mokrini bérzadáság, Mokrini. 5237

Veszek
minden mennyiségű burgonyát azonnal a későbbi szállításra az eladó vasúti állomásra szállítva. Ajánlatokat kér Pollák L. burgonyaszállító, Bonyhád. 5238

Tavaszi ültetésre
keresek 30 Mm. „Topor” vetőburgonyát (Dolkowsky-féle mag utántermeléséből) Ajánlatokat Justus Izidor, Zala-Lövő címre kérek. 5239

Keresek
megvételre egy használt, de jó karban levő 10-12 lóerejű compound lokomotív. Ajánlatok: Mautner Henriknek, Győr. 5244

Gazdaságomban
csinoskacsmó mitn-ként zsák- és kál együtt vasútra szállítva 30 koronáért kapható. Legkisebb szállítvány 50 mtn, Kovács Antal, Kerey, u. p. Szt. Adorján, Zala. 5241

Cséplőgarnitúra
6 HP. Hofner és Semant gyártmány, 1901-ben készült, teljesen jókarban, olyan mint az új, eladó Zentai Jánosnál, Zentán. 5225

Tavaszi borsó.
Kütnő és nagy mennyiségű zöldtakarmányt szolgáltat. Mmásként 10 koronáért zsák nélkül ab Vinar állomás. Kapható Sándor Hozsólé Dabrony u. p. Nagy-Alkony. Zsák önköltségben. 5226

Eladó
Nagyméltóságú gróf ZICHY AGOST kálozi kertészetéből **gyümölcsfa, diszbokor, legszebb rózsák, üvegházi növények** stb. u. p. KALOZ, Fehérmegye. 2117

Vetőmag- eladás.
Saját termésű 60 q. után-termelt leutewitzi vörös **takarmány répamag** a 40 kor. és 80 q. **moharmag** a 17 kor., kisebb mennyiségekben is, kapható a bábolnai m. kir. áll. **ménésbirtok igazgatóságánál** (Posta-, táviró- és távbeszélő-állomás), 2165

Tavaszi vetésre
ajánl a gróf Zselénski-féle uradalmak jószágigazgatósága Uj-Aradon: **vörös lóhermagot** (arankamentes), **czukor-czi-rokmagot**, **seprő-czi-rokmagot**, **takarmány-bük-könyt** és **taharmány-bor-sót**. 5228

Életjáradékra
keresek 100 és 200 hold közötti birtokot, Czim a kiadóhivatalban. 5229

Körpa
flom és durva, kocsiakománnyoknál előnyben. Kapható Deutsch Albert és Fia gazdasági czikkok nagykereskedésében, Debreczenben. 5231

Sárga Oberndorfi répamag
1903. évi termés
jótállással a fajtisztaságra és kitűnő csiraképességre 100 kilónként 60 koronáért eladó ab vasútiállomás 2144 Bicske, **Gr. Esterházy csak-vári gazdaságában.**

Gróf Andrassy Tivadar tőke-terebesi uradalma (Zemplén-megye), elad:
Körisfa-csemetét 15,000 darabot 1-2 méter magas.
Diófa-csemetét 500 darabot 1-2 méter magas.
Felvilágosítás nyerhető: Szalay Béla tisztartónál, Tőke-Terebesen, Zemplén-megye. 5199

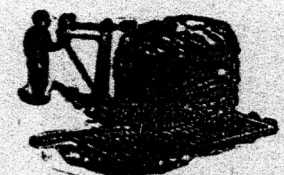
Nagyobb mennyiségű magnum bonum, esetleg magyar kinos, vagy hasonlóságú bötermő vetőmag-burgonyát keres Duna-Szerdahelyi gazd. intézőség. Arajánlatok Kuzma Gusztáv intézőbiz. címzendeők. 5218

Parasztlajpogácsát, u. m. tiszta repese, lók-mag és napraforgópogácsát ajánlunk, franco minden állomásra, ugy-szintén vető-bük-könyt a legjutányosabb áron kisebb és nagyobb mennyiségben. Klein Ferenc és Fia, Budapest, VI., Andrassy-ut 54. sz. 5057

Nélkülözhetetlen a foszfor-savas csontmész, tehének, ökrök, borjak, malacok, lovak, csikók, szarvasok, szék és a baromfiak takarmányozásánál, **kapható:** **NEUBAUER ADOLF** műtrágya és vegyi-ipar gyárak meghatalmazottjánál **GYÖR.** 2101

Eladó
10-es Shtthorvich cséplőgarnitúra, jó karban, kifogástalan, tüzszekrényvel, tizedesmértéggel, szerszámmal, ára 950 forint. Bővebb felvilágosítást ad Gaál Vilmos, Duna-Vecse. Közvétési díjaztatik. 5227

Könyv,

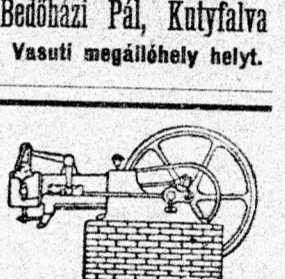
bárhol megjelent, vagy bárki által hirdetett, ugyanezen áron kapható a

PÁTRIA r.-t.
könyvkereskedésében
BUDAPEST, Köztelek.

Korai
anschal-fajta kiváló minőségű sima
kömledugványok
ezre csomagolva és vasútra szállítva 20 korona.
Ültetésre alkalmas 4-5 mm. erős sima **Riparia Portalis** és **Ruprestis Monticola**, ezre csomagolva és vasútra szállítva 12 korona.
Ezerjő, Olaszrizling, mézes fehé, Vettelin piros fajtázta hazai sima vesszők ezre 7 kor. Kapható: **Bajor József** szőlő- és kömlételepeiről, Ráczalmáson (Féjerm.). 5187

Nemesi birtok
600 magyar holdas, Berzétén, Gömörmegyében, vasut. országot melletti, haláleset miatt eladó. Felvilágosítással Glos Barna szolgál a „Magyar Mezőgazdák Szövetkezeté”-nél, Budapest, V., Aikotmány-u. 31.

Bedőházi Pál urad. tisztartó Kutyfalva, Alsó Fehér-m., megbízásokat fogad el igaz ökrök, lekötni való ökrök, tinó, üsző, tehének és borjak megvételére. Szives megkeresést kér:
Bedőházi Pál, Kutyfalva Vasuti megállóhely helyt.

Legkötőbb Benzinmotoraink
gyárunkban mindenkor üzemben megtartottuk. Árjegyzékek és költségvetések díjmentesen adtunk. 1816

Beck és Gergely motor- és gépgyár Budapest, V. Váci-ut 12

Eredeti HANNA vetőárpát ajánl

Vodička főbirtokos, Smrztiz, Hanna Mähren.

Jutányosan eladók. Százados
uj marhamérlegek
1500 kg. hordképességű erős vaskorlátal 2 1/2 méter hosszú 1 1/2 m. széles
Uj szekér hidmérlegek
4000 és 3000 kg. horderejtű százados, toló súlyival 4 méter hosszú, 2 méter széles.
Becserélek
őcska marhamázásakat hidmérlegekre. Minden mérleg törvényesen hitelesítve öt évi jókarban tartás mellett.

DÉNES MANÓ mérlegműszerész BUDAPEST, VII. Dohány-utca 78.

Most jelent meg Tejgazdasági Zsebnaptár az 1904. évre.
V. évfolyam szerkeszti és kiadja **Jeszenszky Pál** „OMGE” titkár.

Tejgazdasággal foglalkozóknak nélkülözhetetlen. Megrendelhető a Köztelek ká. óhivatalában. Budapest, Köztelek, Üllői-ut 25. **Ára** (bérmentve és ajánlott küldéssel) **3 kor. 70 fill.**

Fontos minden ga dának! Most jelent meg: **A juhtenyésztés mult és jelen irányairól.**

Jutalmazott pályamű. Irta: **Dr. Rodiczky Jenő.** Ára díszes kiállításban (50 fényképfelvétel után készült képpel) egész vászon beállításban **3 korona.** Az O. M. G. E. tagjainak és a „KÖZTELEK” előfizetőinek csak **2 korona.** Kijadja:

a „PÁTRIA” irod. vállalat és nyomdai r.-társ. Budapest, IX., Üllői-ut 25. sz.

Megrendel. snél a könyv ára, valamint 30 fillér postadíjra előre beküldendő, mert az utánvételi költségek aránytalanul megdrágítják a művet.

MEGJELENT
a világhírű
erturti kerti magvak
főárjegyzéke.
Szétküldi ingyen és bérmentve
RADWANER
magkereskedése
BUDAPEST, V.,
Nádor-u. 8.

Allamillag ólomzárolt
lóhere és luczer namagvak
továbbá eredeti éjszaknémetországi 2130
répamagvak
a Quedlinburgi termelő
ólmzárával ellátva, úgyszintén mindenféle tavaszi gazdasági vetőmagvak jutányosan árban kaphatók.
Ifj. Freund Sámuel
termény- és magkereskedőnél SZATMÁR.

Tavaszi telepítésre kitűnő faj Kosárfüzdugványokat
ajánl jutányos áron s kívánatra árjegyzéket küld 2164
„Irma nemesfüztelep” kezelősege **GALGÓCZ (Nyitram.)**

Vetőmagnak
zabmentes tavaszi búkköny, prima árpa, tavaszbuza, lenmag nagy és aprószemű és egyéb magvak, tarkabab cselédconventionának kapható 2161
Löwy J. Józsefnél,
Nagyváradon.

Tavaszi vetésre
ajánlunk, míg a készlet tart, kitűnő minőségű 2131
Milton zabot
métermázsanként 16 koronáért, vevő saját zsákjaiban Csemesz-Kopács (Vas megye) állomásra szállítva. Legkisebb Termés 1200 holdon 12-13 mm. tehát rendkívül bőtermő és meg nem dől semmi körülmények között. Egy hectoliter sulya 57 kgr. Kivánatra minta bérmentve küldetük. Megrendelések intézendők:
Gazdasági intézőség Kolta,
(Vas-megye) u. p. **Csemesz-Kopács.**

Hirdetési ár 25 sz minden szó 4 fill den szó 8 fill A legkisebb hlt

Betöltendő áll
KIS

BETÖLTENDŐ AL
Özv. Piachy
Tamásné urnó nőgrádn eesegi uradalmában gya gazdasági irnok ker Fizetés Lavonta barni rona, mosáson kívül ell lakás. Bizonyítványos kái ellátott kérvények, a nem küldetnek vissza, a 20-ig küldendők gazdák tőzésznek Réseg, X megye.

A parnói
urad. tejgazdaságtan fo március hó 1-re egy fo kerestetik. 7dbb évi gy ugy az emmenthal- lág-s-jtok készítésénél ságes. Nölenek elnyb szesülnek. Fizetés mege szerint. Foljamosdvaogy nyitvány-másolatokkal lyeK vissza nem adat fenti tejgazdasághoz T fau, u. p. Parnó, Zomp intezendők.

Gazdasági ellen
felvétetik 3 havi próbái kötésével, fizetés ellátá son kívül és 600 korona évre. Csakie gyakorlati egésszeses, szakjartas eg pályázásnak. Beképes m 15-én. Bizonyítványos vissza nem küldetnek. M Alfréd, Toldi-puszta u. megy-Karad.

Keresztény,
nőten gazdaságt, ki a sz velés és kezelésben telj téséggel és gyakorlati ké séggel is bír. 1. évi má hó 1-16i Szabolcs- k gazdaságomban alkalm nyer. Előnyben részesül ily minőségben már szök Bizonyítvány-másolatok irotthoz Komoróba, u. p. Littke, sürgősen beküld Szalanczy Bertalan.

Pályázat.
Önagyméltósága öv. szé Mailath Stefánia, szül. P báróné Vercezemegyebe „martincai gazdas ban” egy „majorg állás” jött turesedébe, április hó 1-ére betöltene. Évi javadalmazás: 200. Készenpénz, 1000 kiló buza. 5 rona, 500 kiló szemes. 5 10 urnaméter tűzifa, két könyha és élel-kamard lakás, 1 drb tehén- és é vendéktartás szabad tá nyon, 5 drb sertéslegy 160 fill kertnek és 1200 földnek használatá, egy pára szabad ylkítás. Hatnak több évi gyaké bíró, keresztény nés eg kik a magyar és horvát beszélik, jó bizonyítván rendelkeznek. Földmives végeztek — de csakik évi gyakorlati — de csakik ben részesülnek. Sajkák magyar nyelven irt foly ványok alólirtothoz intéz Herzenberger Gyula intéző, Pa.-Martince, Csadjavica.

ÁLLÁST KERES
Emődy Józse
(Budapest, Szentkirály 22.) ajánl egy **kiváló ember** nagyobb tö számírtónak, kezelő-ve ügyelő tisztnek, legények nyek. Kitűnő bizonyítvá Tudakozhatóit föntebb

Intézői
vagy ehhez hasonló állást 34 éves, keresztény, a czeni gazdasági tanít végzett gazdaságt, ki gyakorlati rendelkezé megítélő 8 év alatt mint alküldött az ország egyik belterjesebb uradalmában az állattenyésztésben, tejságtban, hizlalásokban va a szem- s takarmányterp ben, dohány s cukorkorép velésben kiváló jártas bir. Állást azonnal is ell hat. Czim a kiadóhivatalb

Gőzeke-gépész
ki nagyobb uradalmakban éveken át mint gőzekeg alkalmazva vo t, géplak minden esztengélyesumtá költötenen ártve állást ker rilis hó 1-ére. Czim a h hivatalban.

Értékesítőre el-fogad: Huano-müket, füstölt húst, vadakat, szárnyasokat — élő és leőt állapokban, tojást, vaját, halat, burgonyát, káposztát, zöldségféléket, gyümölcsöt stb.

MAGYAR GAZDÁK VÁSÁRCSARNOK ELLÁTÓ SZÖVETKEZETE HATÓSÁGI KÖZVETITŐ
Budapest Székesfőváros Központi Vásárcsarnokában.
SÖRGÖNYCZIM: AURORA—BUDAPEST.

Értékesítőre el-fogad: Huano-müket, füstölt húst, vadakat, szárnyasokat — élő és leőt állapokban, tojást, vaját, halat, burgonyát, káposztát, zöldségféléket, gyümölcsöt stb.

Hirdetési ár 25 szög 1 korona, ezen felül minden szó 4 fillér, kövér betűkkel minden szó 8 fillér beiktatásenként. A legkisebb hirdetési díj 1 korona.

KIS HIRDETÉSEK.

Csak mezőgazdák és a szakirodalom ter- mékei, továbbá állást keresők és adók hirdetésményei vétetnek fel a kedvezményes rovatban és árban.

Betöltendő állásokra vonatkozó hirdetéseket csakis a hirdető címé- nek kitételével közölünk. **KIS HIRDETÉSEK ELŐRE FIZETENDŐK.**

Csak oly levelekre válaszolunk, melyekkel válaszra szükséges levélbélyeget vagy levelezőlapot küldenek.

BETÖLTENDŐ ÁLLÁS.

Özv. Plachy
Támásné urnó nógárdmegyei csegyi uradalomban gyakorlott gazdasági irnok keresetlik. Fizetés havonta harmincz korona, mosáson kívül ellátás és lakás. Bizonyítvány-másolatok- ká ellátott körvények, amelyek nem küldetnek vissza, folyó hó 20-ig küldendő gazdasági in- tőzéseknek Esseg, Nógárd- megye. 5214

A parnói
urad. tejjgazdaságban folyó évi márczius hó 1-én egy **főszárm** keresetlik. Több évi gyakorlattal egy az emmenthal- mint a lágy-sajtok készítésénél szük- séges. Növelnek előnyben ré- szesülnek. Fizetés megegyezik a szint. Folyamodványok bizo- nyítvány-másolatokkal -- me- lyek vissza nem adnak -- feni tejjgazdasághoz Tusas- jafu, u. p. Parnó, Zemplén-m. intőzések. 5210

Gazdasági ellenőr
felvétetik 3 havi próbaidő ki- kötésével, fizetés ellátás (mosá- son kívül) és 600 korona egész évre. Csakis gyakorlattal bíró egészséges, szakjártas egyének pályázhatnak. Belépés márczius 15-én. Bizonyítvány-másolatok vissza nem küldetnek. Margalit Alfréd, Toldi-puszta, u. p. So- moy-Karad. 5219

Keresztény.
nőlen gazdasági, ki a szőlőmű- velés és kezelésben teljes jár- tással és gyakorlati képzettsé- gével is bír, 1. évi márczius hó 1-től Szabolcs-m. komorói gazdaságomban alkalmazást nyer. Előnyben részesülnek, kik 15 évvel ezelőtől már szőlőmű- véssel foglalkoztak. Bizonyítvány-másolatok a- jánlathoz Komoróba, u. p. Fényes- lútki, adórendszer beiktatásá- ra. Szalóczy Bertalan. 5205

Pályázat.
Öngyermekre öv. székelyi Mallath Stefánia, szől. Prandau báróné Verőczemegyében fekvő „Martinec gazdaság- ába” egy „majorgazda- állás”-t új üresedésbe, mely április hó 1-éné betöltendő. Évi bevételmaradék 200 korona. Képesítés: 1000 kiló buza, 200 kiló rozs, 600 kiló szemes tenyeri, 10 méter tizifia, két szoba, konyha és díszkamarából álló lakás, 1 db tehén- és egy növénytermesztés szabad taksar- nyon, 5 db sertéselgeltetés, 160 □-os kertnek és 1200 □-os földnek használatára, egy- lán- pára szabad világitás. Pályáz- hatnak 13 évvel gyakorlattal bíró, keresztény és horvát nyelvet beszélők, jó bizonyítványokkal rendelkezők. Földműves iskolát végzettek -- de csakis több évi gyakorlattal -- ény- ben részesülnek. Sajátkezűlly magyar nyelven írt folyamod- ványok adataihoz intőzések. Herczenberger Gyula urad. intéző, Pa.-Martinec, u. p. Csadjavicza. 5245

ÁLLÁST KERESŐK.
Emőd József
(Budapest, Szentkirályi-utca 22.) ajánl egy **kitűző szak- embert** nagyobb birtokra számlatartónak, kezelő vagy fel- ügyelő tiszteket. Igények szeré- nyek. Kitéző bizonyítványok. Tudakozható tőntébbinél. 5124

Intőzői
vagy ehhez hasonló állást keres, 34 éves, keresztény, a debre- czeni gazdasági tanintőzetet végzett gazdasági, ki 13 évi gyakorlattal rendelkezik a a legutóbbi 8 év alatt mint ispan működött az ország egyik leg- belterjesztő uradalomban, egy az állattenyésztésben, tejjgazda- ságban, hizlalókban valamint a szem- s takarmánytermelés- ben. Dolány s oszkarperá mű- velésben hiváló jártással bír. Állást azonnal is elfogal- hat. Czim a kiadóhivatalban. 5222

Gőzeke-gépez
ki nagyobb uradalmakban több éveken át mint gőzekegépész alkalmazva volt, géplakatos és minden esztendőmunkát 15- kéltesen átvéve állást keres ápr- ilis hó 1-ére. Czim a kiadó- hivatalban. 5149

Intőzői
Állást keres április hó elséjére hasonló minőségben működő, gazdasági tanintőzetet kitézően végzett és gazdaság-vezetésben valapos gyakorlattal bíró refor- mátus, 33 éves, kis családú egyén. Czim a kiadóhivatalban. 5135

Gépez,
42 éves, nős, családú, kinek futó, lokomobilkezelői, stabil és dinamogépkészítési vizsgája van, alkalmazást keres. Kisebb helyet is elfogad vidéken vagy helyben. Czim: Dudas György, Budakesz, Erőd-u. 137.

Elmőletileg
képzett, 25 éven át mint kezelő és főtiszt működött, jelenleg is alkalmazásban levő gazdasági, Állást képességeinek megfele- lőleg változtatni óhajlja. Aján- latot „Megbízható Sz. E.”- jelleg alatt a Köztelek kiadó- hivatalába kér.

Könyvelő,
nős, ízr., a kétfős könyvvitel- ben mérlegképes, magyar és német levelező, ki hosszabb ideig egy belterjesztéshez kért birtokon mint számvéő, nagy tehetségű és a belső majorság leendőnek felügyeletével volt megbízva, szerény igények mellett szonni belépésre állást keres. Jó bizonyítványokkal rendelkezik. Ajánlatokat „8000.” sz. alatt a lap kiadóhivatalába kér.

Kezelőtiszt
vagy ehhez hasonló állást keres, bármikor belépésre, egy 12 évi kezelő és 2 évi önálló tiszt munkáját igazoló, 34 éves, ev. nyelvtudással, nős, kis családú, ref. vallású, nős, kis családú, földműves-iskolát végzett gazdasági. Czim: Bertalan József gazdasági. Léva, Rákóczi-tér 5. 5216

Nyugalmozott
aljárásbír, okl. gazda, 40 éves, kis családú, titkári, ellenőri, számvéő, pénzügyi vagy más hasonló bízálni állást keres, 1. év április hó 1-től, szerény igényekkel. Czimével és bővebbi felvilágosítással szí- veségből készségesen szolgál: Pethő György jószágigazgató, Szatmáron. 5203

14 évi
gyakorlattal, oszkarperá-terme- lés, tehénésztés s nagybani hiz- lalásokban jártas, ízr., nős gazdasági keres melőbbi belé- pésre ispani, segédtiszt vagy kulcsári állást. 3 éves meke- resék kéretnek „Gazdasági” czimem Pa.-Kunbaja, posta Bács- almás. 5244

Önálló
gazdasági állást keres, egy a magyar-óvári gazdasági akadémiát végzett, róm. kath. vallású, 18 évi gyakorlattal bíró, a mezőgazdaság összes ágai- ban jártas gazdasági. Beszél ma- gyarul, németül és tótul. Az állást bármikor elfogalhatja. Czim a kiadóhivatalban. 5207

Gazdaságban
állást keres 45 éves, nős, r. k. vallású, kis családú, praxissal bíró gazda, 13 éven át egy nagy uradalomban mint gazda, jelen- leg kisebb gazdaságban mint ispan 3 és fél éve önállóan mű- ködik, irodai munkát bírja, gazdai állást is elfogad április 1-ére. Czim a kiadóhivatalban. 5220

Nyug. urad. főtiszt
gazdasági számadások szakszé- rűt és felvilágosítására, egy- szerű könyvelés berendezésére, mérskelt díjazás mellett vál- lakozik. Czim a kiadóhiva- talban. 5221

Földművesiskolát
végzett, 5 évi gyakorlattal, had- kötelezettségének eleget tett, a gazdasági összes ágai- ban jártas kifogá- talan bizonyítványok- kal rendelkező, 27 éves, ispani vagy segédtiszt állást keres hasonló minőségben szolgáló nő- len egyén márczius 1. esedéig későbbi belépésre, lehetősé- golyant, hol szerényen meg- jővel biztosíthatná és esetleg meg- pőülhetne, szíves megkeresé- sek Bertalan Ferenc, Bohás Somogy-Szob. 5223

Sertésnevelő

28 évi tapasztalattal, vállalkozik új telepek létesítésére, avagy már fennálló sertésletelek ve- zetésére és azok szaporitainak nevelésére. A mai vészes idők- ben is biztos sikert ígér felelet foglaltatja. Fizetés megegyezik a szint. Értékes megkereséseket kéri: Hajnóci János sertésne- velő, Makó (Ósánad vármegye), Pusztatanya 81. sz. al. 5224

Ispan,
32 éves, nős, ízr., egy gyermek atya, 12 évi gyakorlattal, a gazdaság minden ágában jártas és kitéző bi onyítványokkal rendelkezik, beszél magyarul, németül, románul és kevéssé tótul, melőbbi belépésre ha- sonló állást keres. Kovács, Or- kény, Pestmegye. 5230

Intőzői-ellenőri
állást keres melőbbi belépésre, debreczeni gazd. tanintőzetet végzett, a 9 évi praxist nagy- birtok uradalmánál szerezte, igényel szerények. Czim a kiadóhivatalban. 5231

Segédtiszt,
ellenőri, nagyobb szőlőkezelői állást keres 27 éves fiatal ember, ki gazdasági tanintőzetet vég- zett, több évi gyakorlattal bí- ró az 1903. évben a felsőbb szőlő- és borgezdasági tanfolyam- mot végezte. Czim a kiadó- hivatalban. 5247

Műkertes,
ki több nagyobb kertészetek- ben hosszabb ideig működött, azonnali belépésre vagy április hó 1-ére állást keres. A kertés- zet minden tekintetében tüké- letes tehetségű bir. nyúntit növény- és falkola, rózsaneve- stésben és konyhakertészet- ben, szövegkültetésben alpo- s jártással bír. Szíves megkeresést kér Puhá Vincze Zeámok, Pestm. 5292

Egy
nagybirtok gazdaságba német- nyelvű gyakornok ellátás fejé- ben ajánlkozik. Czim a kiadó- hivatalban. 5233

A gazdaság
elsajátítása végett megfelelő helyet keres egy 19 éves egyén, ki a felső keresék lak. alsó oszt. elvégezte, a magyar és német nyelvű bírja. Részletes feltételeket „Gyakornok”- jelleg alatt a kiadóhivatalba. 5248

Kertes,
nős, gyermektelen, a kertészet ágai- ban kitézően jártas, többnyire Bécs és Budapestben nagyobb kertészetben volt ilka- mazva állást keres. Czim K. L. Bpest, Szacház-u. 43. ajtó 4. 5248

Gépez-kovási
állást keres, 10 évi gyakor- lattal bíró uradalmi gépez, ki az összes gépek kezelését, lo- vasalást érti, fűderes kosimur- kát is jól érti. Baksa István, Margita, post. Szt-László, So- moymegye. 5242

ÁLLATOK.
200 darab rugott és 80 darab 1/2 éves Erdély-me- zőségi fejlett

Ökör-tinó
eladó Bogdánfy Gábor esz- tényi gazdaságban. Posta: Esztény, Szolnok-Doboka- megye. Vasutállomás: Vá- laszút-Bonczháza. Sürgöny- czim: Bogdánfy, Nagy- iklód. 5055

Eladó
2 db 4 éves, magas-félvér angol- tenyészszőlővelnyal ellátott mén, apjuk „L-hetetlen” ang. telivér, egyik 16 markos arany sárja, a másik 15 1/2 markos gesztenyepel, a gróf Logothetti Alfréd „Katonai” méneseben. Megkeresésként tulajdonoshoz „Beszterczére (Besztercz- Naszód-m.) intőzések. 5236

Tenyész-kocák
felhészőrt, fajtisza, mangalica övcsék, körülbelül darabonként 60 kilósa, kaphatók kilonként 140 fillér árban. Alsó-vályi gazdaság, u. p. Felső-Vály (Gömörmegye.) 5240

Jármas ökrök, tinók, lovak, sertések és juhok.
tenyész- vagy haszná- lati állatok beszerzésére megbízásokat elfogad és azokat felelőség mellett gyorsan és jutányosan, direkt forrásokból köz- vetíti az Erdélyi Gazda- sági Egylet vednöksége alatt álló
Erdélyi Kereskedelmi Társaság, Kolozsvárt. Szentgyház-utca 2. sz. Telefon 311

Tenyészbika eladás.
Budapest 1896. Milleniumi nagy- díj. Pozsony 1902. 1-6 arany- díj és tiszteletdíj. 1890-től minden kolozsvári tenyész-kiállítás- on 1-6 aranydíjjal, a sz- karszturi országos tenyész-bika vásárokon, azok fennállása óta, mindig az 1-6 aranydíjjal ki- tüntetett Szent-Demetri javi- tott magyar fajta tenyészében: 10 darab 2-3 éves, hatalmas, corcete testalkatú, ritka erős csontozatú és nagy testű tenyész- bika eladó. Közülük egy 2 és egy 3 éves, 1904. Kolozsvárt az 1-6 aranydíjjal nyerte. Megkeresések Sporka Ferenc tenyészbihoz, Szent-Demetri, u. p. Nagy-Kend cizmendezők. 5093

Élő méhek eladók
35 jól áttelelt „Neiszner-féle” kaptárban, 1 éves anyákkal méhészságos gróf Karásonyi Camillo ur tiszttartóságánál, Londontanya, Torontálmegye. 5243

Erdélyi magyarfaj ökörborju
8-12 hónaposok — elsőrendű ígás erő anyag nevelésére leg- megfelelőbb minőség- ben állandóan kapható: kovászai Gócs Sándor földbirtokosnál Nagy-Iklódon Dész-Kolozsvári vonalon. 1699

Telivér
simmenthali bika eredeti babilnai rendkívül erős csontozatú, szelid remek állat, már- ezisban 4 éves, beltenyésztés elkerülése miatt eladó; hágo- képeségét szavatolok. Törözy István birtokos Uj-Majos, posta Győr. 5196

Az Ordódy-féle tehe- néstet átvétele foly- tán lényegesen na- gyobbított, országo- san törzskönyvezett Heves-i telivér te- nyészetünkből

20 drb tuber- kulinra nem reagáló telivér simmenthali bika a ráczal- mási félvér tenyészetünkből pe- dig **22 db félvér simmenthali bika** kerül eladásra.

Az állatok Rác- almason vannak fel- állítva. 2133
Pajzs Gyula gazdasága Ráczalmás Fejérmegye (vasut, hajó, Bu- dapest környékbeli telefon).

Nádósy Emil
simapuzsai gazdaságban, posta Nyíregyháza, eladó: Egy darab magyarfajta hároméves tenyész- bika. Himiczi árpa mm.-kint 13 kor. Olasz rizling, Ezerjő, Kövidinka-borok. Tavasszi szál- lításra: Olaszrizling, Kövidinka, Ezerjő, Pinos gyöngy, Fehér gyöngy szőlővesszők, ezre 6 kor. 5208

Telivér Yorkshire
6-12 hónapos tenyész- kanok és kocák eladók a bialton-szt-györgyi ura- dalomban. Bővebb felvilá- gosítást nyújt a számtartói hivatal, Bialton-Szent- Györgyön. 5212

Elváltasztott
borjúkért fizetők 6 állat a napi áron felül. Évi szerződés. Ajánlatok „M. M.” czimem a lap kiadóhivatalába kiténdők. 5211

Női fogath
megvételre kerestetik egy pár teljesen ép, figuráns, jól behajtott, könnyű száju, szelid, teljesen biztos, de azért jó menő kocsi-ló 6-8 év közötti kor s 158-165 cm. közötti magasság- ban. Ajánlatok utolsó ár meg- jelölés és részletes leírással Sperker Ferenczhez, Szent-De- metri (Udvahelymegye), u. p. Nagy-Kend kéretnek. 5094

VEGYESEK.
Gazdaság felosztása miatt még követ- kező szerek jutányosan eladók: Wörner-féle 22” átméretű da- ráló jó kövekkel, Shuttleworth- féle 15 soros vetőgép, tengeri- morozó kőzi hajtásra üntött vasból, 2-lovas járgány szecoka- vágóval, hármes ekék 5 darab, fatengelyű ökrös-szekerek, fu- kongerek, tizedes-mérleg 10 mázaa hordképességgel. Bér- gazdaság Vliagosmajor, Apos- tag, Pestmegye. 5213

Gróf Teleki Arvéd

drassói uradalma,
u. p. Koncs
ajánl míg a készlet tart Koncsán 100 kg.-ként az alábbi ár elő- zetes beiktatásával szemben: nemesített minőségben:
államilag ólomzárolt:
Lóheremag I. ... 160 kor.
Lóheremag II. ... 140 „
Franczia perje 110 „
Csomós ebir ... 110 „

Fümagvak.
Csarháti tanártól meghonosított
óvári tak-repamag 70 kor., melyet a magyaróvári szarvas- marhateny. egylet parasztagzá- dá 3 év óta 600 holdon feltölti ter- leten termelnek drassói magból bőtermésű és eltarthatóságát.
Koránérő, fehér, hl.-ként 50 kg. súlyu k.-holdanként 10 év óta 9-15 mm. termelt:

duppauai zab 16 kor.
lóbab ... 16 „
pernauai lenmag 80 „
székely tenyeri, korál ... 18 „
királyné tengeri, legbővebben termő ... 14 „
1902. Budapest 2 első díj; 1903. szeptember Kolozsvárt gulyaheli tehénkért és 3 éves bikákért
2 első díj.
Ezen gyorsan fejlő, edzett, hatalmas csontozatú 2-3 éves

magyar bikákból
Állandó készlet, árak 500-1500 korona.
Előjegyezhető:
1903. első díjat nyert Pekingi kacsa

Orpingtonok
drbjára öszszel szállítva 8 kor. tojás tuozatja áprilisban 5 „
Polonyi által Angliából importált

Emdeni ludak
drbjára öszszel szállítva 16 kor. száza ... 20 kor.
Amerikai diófák száza ... 20 kor.
Vadgesztenye sorfák száza ... 20 kor.

GŐZMIVELÉS.

Nagyobb területek szántását gőzekével
hajlandó vagyok olváltalni; épügy
mélyrigolozást szőlő-telepitésekhez.

Érdeklődők kéretnek, hogy alantí ezimemhez forduljanak.
gőzsántási vállalkozó
WOLFF ERNŐ, BUDAPEST-KELENFÖLD.

ELADÓ

Méltóságos báró Bornemissza Elemér ur
hadrévi gazdaságában:

- 32 drb 5-6 éves erdélyi jármos ökör
- 50 drb 1 1/4-1 1/2 éves erdélyi ökörtinó
- 40 drb rugott erdélyi ökörborju.

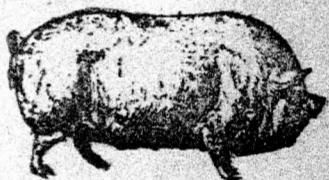
Közelebbi felvilágosítást nyújt:
Neményi József intéző, Hadrév, n. p. Gerend, Erdély.

ELADÓ

ifj. Dr. Juhos Gyula agai uradalmában 22 darab 3 éves

vörös-tarka tinó,

darabonként sulya 470-570 klg. Bővebb felvilágosítást adhat az
uradalmi tisztartás Aga,
posta-, távirda- és vasuti állomás Topolovecz,
Temesmegye.

Úri Rezső

sertésbizományos
= Budapest, =
József-körút 22/24.

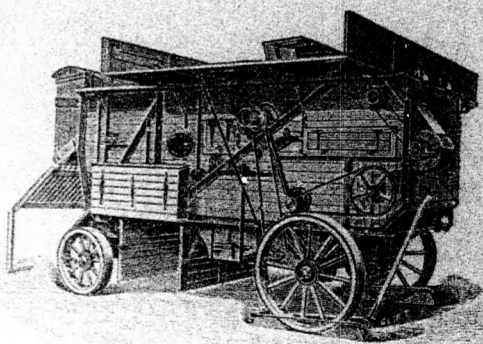

Sertéseket sorány és hízott állapotban a leg-
magasabb napi árakon értékesít.

Eladó birtok.

Hevesmegyében, Sirok község határában, Sirok vasuti
állomástól 20 percnyire, Parád fürdőtől félórnyira, Eger
városától két óranyi távolságra, körülbelül 400 kis holdat
kitevő szántóföld, rét, legelő és erdőből álló s megfelelő
épületekkel ellátott birtok (Pta-Dalla) eladó, esetleg hosz-
szabb időre is haszonbérbe adandó.

Értekezhetni dr. Várnai Ferencz ügyvédnél, N.-Váradon,
kihez az ajánlatok küldendők.

A Robey & Co. Ltd.-féle

világhírű gőzmozgonyokat, valamint aczelkeretű eséplőgépeket,
utólérhetetlen kitünő anyagból készítve, ajánlom olcsó árak és kedvező fizetési fel-
tételek mellett.

Szücs Ödön, Robey & Co. Ltd. lincolni gépgyára
magyarországi vezérképviselőse

BUDAPEST, VI. kerület, Nagymező-utca 66. szám.

"Patria" nyomdai részvénytársaság nyomása az Első magyar Papiripar r.-t. papirosán Budapest, IX., Üllői-ut 25. (Köztelek.)

A Marosujvári Hitelszövetkezet raktáron lévő
vetőmagnak alkalmas 80 métermázsza

Champlain tavaszbuzáját

megvételre ajánlja.

Maros-Ujvár és vidéki ipari és gazdasági hitelszövetkezet
mint az Országos Központi Hitelszövetkezet tagja.

2157 Az igazgatóság.

A Mezőgazdasági Ipar-Részvénytársaság kaposvári béruradalmi eladásra bocsát: tavaszi takarmány zöld borsó vetőmagot és tavaszi takarmány büköny vetőmagot,

mely magvak nagy mennyiségű és rendkívül jó minőségű, s
tápus takarmányt szolgáltatnak.

A tavaszi zöld borsó vetőmag ára 14 korona, a tavaszi
takarmánybüköny vetőmag ára 13 korona, netto 100 kilogram-
monként, yevőnek bérmentve Kaposvárra küldendő zsákjai-
ban, a kaposvári vasuti állomáson feladva, előzetes kész-
pénzfizetés mellett.

Mintákkal és felvilágosítással készséggel szolgál a

Mezőgazdasági Ipar-Részvénytársaság béruradalmának
Igazgatósága Kaposvárott.

2168

A nemesített alcsuti tengeri

koránérő, bőtermő féleség és
mint igen értékes kereskedelmi
áru, közkedveltségnek örvend.
Termelőik részére a folyó év-
ben is ad el az uradalom vető-
magot az alább megjelölt árak
melletti: vetőmagnak válogatott
csővek közep részéről, kézzel
morsolt vetőmag ára méter-
mázsánként 18 korona. Használó
módon válogatott csővekről
géppel morsolt tengeri ára
métermázsánként 15 korona.
Az árak Acsa-Állomásra száll-
lítva (Bicske-sárbogárdi helyl-
értéki vonalon) zsákon kívüli
értendők. Zsákok önköltségén
lesznek szállítva.

Kézzel morsoltból 0-50 q-nál,
géppel morsoltból 3 q-nál
kevesebb mennyiség nem száll-
lítatik.

Ez idén kisebb készlet székely-
tengeri is kerül eladásra,
métermázsánként 15 kor. árban.

Megrendeléseket a pénz elő-
leges beküldése vagy az áru
utánvételezése mellett — míg a
készlet tart — elfogad a

Főhercegi gazdasági
intézőség Vértessacsán.

(Posta-, vasut-, táviró-állomás.)

2166

Legelsőrendű

cseh vörös-herét

hegyi termés, teljesen arankamentes, min-
den zsák a bécsi cs. és kir. magvizsgáló
állomás által plombálva és bizonyítvány-
nyal ellátva, a legolcsóbb napi árakon
szállítanak és kívánatra mintázott aján-
lattal szolgálnak: 2148

BRÜDER STERN, Budweis, Böhmen.

Marchi R. és Társa, Prato (Toscana)

Ajánl elsőrendű

bolognai kendermagot, olasz len- és czirokmagot

jótállás mellett. 2147

Magyarországi képviselő:

Zsengeri Hugó, Budapest, VII., Kerepesi-ut 62.

1. Mult ü
2. Jegyző
3. Tagság
4. Földm
5. Alföldi

